

J. D. Salinger

Devět povídek

ELMER

**Dorothy Oldingové
a Gusovi Lombranovi**

**Víme jak zní tlesknutí dvou rukou.
Ale jak zní tlesknutí jedné ruky?
(zen kóan)**

Den jako stvořený pro banánové rybičky

Devadesát sedm mužů z newyorských reklamních kanceláří okupovalo meziměstské linky hotelu tak strašným způsobem, že dívka z č. 507 musela čekat od oběda skoro do půl třetí, než se dostala k hovoru. Ale ona ten čas nepromarnila. Přečetla si v jednom kapesním časopisu pro ženy článek s názvem „Sex může být zábavou nebo peklem“. Vyprala si hřeben a kartáč, vyčistila si skvrnu na sukni od béžového kostýmu, popošíla si knoflík na halence od Sakse. Vytrhla si z mateřského znamínka dva chlupy, které právě vyrazily na povrch. Když se konečně v jejím pokoji ozvalo zvonění, seděla na okenním parapetu a byla už skoro hotová s lakováním nehtů na levé ruce.

Tahle dívka nikdy ničeho kvůli zazvonění telefonu nenechala. Vypadala, jako by u ní zvonil nepřetržitě už od dob její puberty.

Telefon zvonil, ale ona si přejela malým lakovacím štětečkem malíček levé ruky a zdůraznila linii půlměsíčku. Pak pečlivě lahvičku s lakem uzavřela, vstala a začala mávat levou mokrou rukou ve vzduchu. Suchou rukou vzala z parapetu přeplněný popelník a odnesla ho s sebou k nočnímu stolku, kde stál telefon. Sedla si na jednu ustlanou manželskou postel a to už telefon zvonil popáté nebo pošesté zvedla sluchátko.

„Haló," řekla, držíc prsty levé ruky natažené a daleko od bílého hedvábného županu, což bylo to jediné, co měla kromě trepek na sobě - prstýnky nechala v koupelně.

„Mám tady pro vás ten New York, paní Glassová," řekla slečna z ústředny.

„Děkuju vám," odpověděla dívka a udělala si na nočním stolku místo pro popelník.

Ozval se ženský hlas. „Muriel? Jsi to ty?"

Dívka mírně odtáhla sluchátko od ucha. „Ano, maminko. Jak se máš?" řekla.

„Umírám o tebe strachem. Proč jsi nezavolala? Je s tebou všechno v pořádku?"

„Snažila jsem se tě dovolat včera večer a předevečírem. Ale ten telefon tady je -"

„Je s tebou všechno v pořádku, Muriel?"

Dívka zvětšila úhel mezi sluchátkem a uchem. „Mám se výborně. Je mi vedro. Dneska je nejteplejší den, jaký byl na Floridě od -"

„Proč jsi mi nezatelefonovala? Umírám strachem " „Maminko, miláčku, nekřič na mě, já tě nádherně slyším," odpověděla dívka. „Volala jsem tě včera večer dvakrát, jednou hned -"

„Já jsem tatínkovi včera říkala, že budeš pravděpodobně večer volat. Ale kdepak, on musel - Je s tebou všechno v pořádku, Muriel? Řekni mi pravdu."

„Mám se výborně. Prosím tě, přestaň se už ptát." „Kdy jste dojeli?"

„Já nevím. Ve středu brzy ráno." „Kdo řídil?"

„On," odpověděla dívka. „Ale bud' klidná. Řídil moc dobře. Až mě to překvapilo."

„On řídil? Muriel, vždyťs mi dala čestné -"

„Mami," přerušila ji dívka „vždyť ti to povídám. Řídil moc dobře. Nejel za celou cestu víc než osmdesátkou. Když už o tom mluvíme."

„Nezkoušel zase ty hlouposti se stromama?“ „Povídám ti, že řídil moc dobře, maminko. Tak prosím tě. Poprosila jsem ho, aby se držel bílé čáry a vůbec, a on pochopil, co tím myslím, a držel se jí. Dokonce se snažil nedívat se na stromy - bylo to vidět. Spravili tatínkovi už to auto?“

„Ještě ne. Chtějí čtyři sta dolarů jen za -“

„Mami, vždyť Seymour tatínkovi říkal, že to zaplatí. Proč by měl -“

„No dobrá, dobrá, uvidíme. Jak se choval ve voze a vůbec?“

„Dobře,“ odpověděla dívka.

„Říkal ti ještě pořád tím ošklivým -“

„Ne. Už má něco jiného.“

„Co?“

„Ale mami, co na tom záleží?“

„Já to chci vědět, Muriel. Tatínek “

„No dobrá, dobrá. Říká mi miss Duchovní trajda 1948,“ odpověděla dívka a zahihňala se.

„To není k smíchu, Muriel, to není vůbec nic k smíchu. To je hrůza. Je to smutný, abys věděla. Když si pomyslím, jak “

„Mami,“ přerušila ji dívka, „poslyš. Pamatuješ na tu knihu, co mi poslal z Německa? Víš přece - ty německé básně. Co jsem s ní udělala? Pořád se mořím -“

„Máš ji.“

„Víš to jistě?“ zeptala se dívka.

„Určitě. Totiž, mám ji já. Je ve Freddyho pokoji. Nechalas ji tady a já pro ni neměla místo v - Proč? On ji chce?“

„Ne. To jen že se mě na ni cestou sem ptal. Chtěl vědět, jestli jsem ji četla.“

„Vždyť to bylo německy!“

„Bylo. Ale na tom nezáleží,“ řekla dívka a přehodila nohu přes nohu. „Povídal, že ty básně náhodou napsal jediný veliký básník našeho století. Povídal, že jsem si měla koupit překlad nebo něco. Nebo se ten jazyk naučit, prosím tě.“

„To je děsný. Děsný. Je to smutný, abys věděla, smutný. Tatínek včera večer povídal -“

„Okamžik, maminko,“ řekla dívka. Došla si k parapetu pro cigarety, zapálila si a vrátila se na postel. „Mami?“ řekla a vyfoukla kouř.

„Muriel. Prosím tě, poslouvej mě chvíli.“ „Já poslouchám.“

„Tatínek mluvil s dr. Sivetskím.“ „Ale?“ odpověděla dívka.

„Řekl mu všechno. Aspoň tvrdil, že mu řekl všechno znáš přece tatínka. O těch stromech. O tom s tím oknem. O těch strašných věcech, co řekl babičce k jejím plánům, jak by chtěla umřít. Co udělal se všema těma rozkošnýma fotkama z Bermud - všechno.“

„No a,“ odpověděla dívka.

„No a. Za prvé řek, že je to vyložený zločin, že ho vojenská nemocnice propustila - moje čestný slovo. A řek tatínkovi, že je tady rozhodně pravděpodobnost - moc velká pravděpodobnost, povídal - že Seymour začne být naprosto nezodpovědný za své činy. Moje čestný slovo.“ „Tady v hotelu je jeden psychiatr,“ řekla dívka.

„Kdo? Jak se jmenuje?“

„Já nevím. Rieser nebo tak nějak. Je prej moc dobrej.“ „V životě jsem to jméno neslyšela.“

„Ale přesto je prej moc dohrej.“

„Muriel, prosím tě, nebud' drzá. My o tebe máme velkou starost. Tatínek ti chtěl hned včera večer telegrafovat, abys přijela domů, mám-li ti říct prav-“

„Já ještě domů nepojedu, maminko. Tak se uklidni.“

„Muriel. Moje čestný slovo. Dr. Sivetski povídal, že se může stát, že Seymour naprosto přestane být zodpovědný za -“

„Vždyť jsem teprv přijela, maminko. Jsou to první prázdniny, co po letech mám, a nehodlám prostě zabalit a jet domů,“ řekla dívka. „Ted bych se stejně nemohla vydat na cestu. Jsem tak spálená, že se skoro nemůžu pohnout.“

„Ty jsi spálená? Copak ses nemazala tou Bronzinou z kelímku, co jsem ti dala do kufru? Dala jsem ti ji hned “ „Mazala. Ale stejně jsem se spálila.“

„To je hrůza. Kde ses spálila?“ „Všude, miláčku, všude.“

„To je hrůza.“ „Však to přežiju.“

„A řekni, mluvila jsi s tím psychiatrem?“ „Tak trochu,“ odpověděla dívka.

„Co říkal? Kde byl Seymour, když jsi s ním mluvila?“ „V Mořském salonku, hrál na klavír. Hrál na klavír po oba večery, co jsme tady.“

„No, a co říkal?“

„Ale, moc toho neříkal. Oslovil mě sám. Seděla jsem vedle něho včera u binga a on se mě zeptal, jestli to ve vedlejší místnosti nehraje na klavír můj manžel. Řekla jsem, že jo, a on se mě zeptal, jestli Seymour není nemocný nebo něco. A tak jsem řekla -“

„Proč se tě na to ptal?“

„Copak já vím, mami. Asi protože je tak bledej a tak,“ odpověděla dívka. „Zkrátka a dobře, když jsme nechali binga, tak se mě on a jeho žena zeptali, jestli bych s nima nechtěla na skleničku. A tak jsem šla. Má hroznou ženu. Pamatuješ na ty příšerný večerní šaty, co jsme viděli u Bonwita ve výkladě? Ty, jak jsi říkala, že by člověk musel mít úplně mrňavoučkou -“

„Ty zelený?“

„Ona je měla na sobě. A přitom je strašně bokatá. Pořád se mě ptala, jestli je Seymour příbuzný Suzanne Glassové, která má ten obchod na Madison Avenue - té modistky.“

„Ale co říkal on? Ten doktor.“

„Aha. No, vlastně nic zvláštního. Byli jsme totiž v baru. Byl tam příšernej randál.“

„Ale, ale řeklas - řeklas mu, co chtěl udělat s babiččiným křeslem?“

„Ne, maminko. Nepouštěla jsem se do žádných podrobností," odpověděla dívka.

„Pravděpodobně budu mít ještě příležitost s ním mluvit znovu. Je od rána do večera v baru."

„A neříkal, že by se mohlo stát, že by však víš že by se začal chovat nějak divně nebo něco? Že by ti něco moh udělat?"

„To zrovna ne," odpověděla dívka. „To by musel znát víc faktů, mami. Oni musejí vědět všechno o tvém dětství a všechny tyhle věci. Vždyt jsem ti říkala, že jsme skoro nemohli mluvit, jakej tam byl randál."

„Hm. Co tvůj modrej kabát?"

„Je v pořádku. Dala jsem si trochu ubrat vycpávky." „ Jaké se nosí letos šaty?"

„Strašný. Ale fantastický. Jdou flitry všechno možný," odpověděla dívka.

„Jaký máte pokoj?"

„Dobrej. Docela dobrej. 'Ten, co jsme měli před válkou, jsme nedostali," odpověděla dívka.

„Lidi jsou tady letos hrozný. Měla bys vidět, co za lidi s námi sedí v jídelně. U vedlejšího stolku. Vypadají, jako by sem přijeli nákladákem."

„To máš dneska všude. Jaká je ta tvoje nabíraná sukně?"

„Je moc dlouhá. Já jsem ti říkala, že je moc dlouhá." „Muriel, já bych se tě jen ráda ještě jednou zeptala je s tebou opravdu všechno v pořádku?"

„Je, maminko," odpověděla dívka. „Už se mě ptáš podevadesátý."

„A nechceš se vrátit domů?" „Nechci, mami."

„Tatínek včera večer povídal, že by ti to s radostí zaplatil, kdyby sis jela někam sama a všechno si rozmyslela. Mohla by sis udělat nějakou hezkou okružní cestu. Mysleli jsme -"

„Děkuju, já nechci," odpověděla dívka a přehodila nohu zpátky. „Mami, ten hovor už stojí "

„Když si pomyslím, jaks na toho hochu celou válku čekala - já jen, že když si člověk pomyslí na všechny ty paničky, co -"

„Mami," řekla dívka, „měly bychom zavěsit. Seymour může každou chvilku přijít."

„Kde je?" „Na pláži."

„Na pláži. Sám? A chová se na pláži slušně?"

„Mami," řekla dívka, „ty o něm mluvíš, jakoby byl nějaký zuřivej šílenec -"

„Nic takového jsem neřekla, Muriel."

„Ale slyším to z tvýho tónu. Já jen jako, že nedělá nic jinýho, než že tam leží. Vůbec si nesundá koupací plášť "

„Že si vůbec nesundá koupací plášť? A proč?" „Copak já vím, asi protože je tak bílej."

„Můj ty bože, ale on přece potřebuje slunce. Copak ho nemůžeš přinutit?"

„Znáš Seymoura," odpověděla dívka a znovu si přehodila nohu přes nohu. „Říká, že nechce, aby se banda nějakých idiotů koukala na jeho tetování."

„Vždyť žádné tetování nemá! Nebo si ho dal na vojně udělat?"

„Ne, maminko. Ne, miláčku," řekla dívka a vstala. „Poslyš, já tě třeba zejtra zavolám."

„Muriel! Poslyš!"

„Ano, maminko," odpověděla dívka a přenesla váhu na pravou nohu.

„Zavolej mi ihned, jak udělá nebo řekne něco divného víš, co tím myslím. Slyšíš?"

„Já se Seymoura nebojím, maminko." „Muriel, já si přeju, abys mi to slíbila."

„No dobře, tak ti to slibuju. Sbohem, mami," řekla dívka. „Že posílám pusku tatkově." A zavěsila.

„Jsi murglas," řekla Sibyla Carpenterová, která bydlela s maminkou v hotelu. „Anebo nejsi murglas?"

„Koťátko, prosím tě, přestaň to říkat. Maminku už to dohání k šílenství. Drž, prosím tě."

Paní Carpenterová mazala Sibyle opalovacím olejem ramínka a roztírala ho na zádičkách po útlých křídélkách lopatek. Sibyla se kymácela na velkém nafukovacím plážovém míči, na němž seděla, obličej obrácený k oceánu. Měla kanárkově žluté dvoudílné plavky, jejichž jeden díl nebude vlastně potřebovat dřív než za devět nebo deset roků.

„Byl to ve skutečnosti jenom obyčejný hedvábný šátek když člověk přišel blíž, tak to viděl," řekla žena na opalovacím lehátku vedle paní Carpenterové. „Moc by mě zajímalo, jak si ho tak dokázala uvázat. Bylo to opravdu kouzelný."

„Jak mi to učíte, muselo to být opravdu kouzelný," přitakala paní Carpenterová. „Tak přece drž, holčičko." „Jsi murglas nebo nejsi murglas?" zeptala se Sibyla. Paní Carpenterová si povzdychla. „A je to," řekla. Zašroubovala lahvičku s opalovacím olejem uzávěrem. „Tak si běž hrát, koťátko, maminka jde do hotelu a dá si s paní Hubbelovou martini. A olivu ti přinese."

Propuštěná Sibyla seběhla vmžiku na pláž a vykročila k Rybářskému pavilonu. Zastavila se jen na chvíli, aby šlápla na vlhký zborcený hrad, a brzy byla mimo prostor, který byl vyhrazen hostům z hotelu.

Ušla asi půl kilometru a pak se zničehonic klikatě rozběhla po měkké partii pláže. U místa, kde ležel na zádech mladý muž, se zastavila.

„Jdeš do vody? Jsi murglas?" řekla.

Mladý muž sebou škubl a pravá ruka mu vylítna ke klopám froté pláště. Otočil se na břicho, takže mu z očí spadl srolovaný ručník, přimhouřil je a podíval se na Sibylu.

„Ahoj, Sibylo." „Jdeš do vody?"

„Čekal jsem na tebe," odpověděl mladý muž. „Co je nového?"

„Cože?" „Co je nového? Co je na programu?"

„Tatka zejtra přilítne elopránem," řekla Sibyla, kopajíc do písku.

„Ne mně do obličeje, děťátko," řekl mladý muž a chytil Sibylu za kotník. „No, však už je načase, aby tady byl, ten tvůj tatka. Už na něj čekám hodinu od hodiny. Hodinu od hodiny."

„Kde je ta paní?" zeptala se Sibyla.

„Ta paní?" Mladý muž si setřepal trochu písku z řídkých vlasů. „Těžko říct, Sibylo. Může být na tisíci nejružnějších místech. U holiče. Dává si třeba barvit vlasy na norkovo. Nebo dělá v pokoji panenky pro chudé děti." To už ležel natažený, zaťaté pěsti jednu na druhé a vrchní si podpíral bradu. „Zeptej se mě na něco jiného, Sibylo," řekl. „Máš hezké plavky. Modré plavky, to je moje." Sibyla na něj upřela oči, pak se podívala na své vystrčené břicho. „Vždyť jsou žlutý," řekla. „Jsou žlutý."

„Vážně? Pojd' kousek blíž." Sibyla pokročila kupředu.

„Máš úplně pravdu. Jsem to ale blázen." „Jdeš do vody?" zeptala se Sibyla.

„Vážně o tom uvažuji. Moc o tom přemýšlím, Sibylo, abys věděla."

Sibyla píchla prstem do gumové matračky, které mladý muž někdy užíval jako polštářku pod hlavu. „Potřebuje nafouknout," řekla.

„Máš pravdu. Potřebuje nafouknout víc, než jsem ochoten uznat." Vytáhl pěsti zpod brady a opřel si bradu o písek. „Vypadáš výborně, Sibylo," řekl. „Je radost na tebe pohledět. Vypravuj mi o sobě." Natáhl ruce před sebe a uchopil Sibylu za kotníky. „Já jsem Kozorožec," řekl. „Co jsi ty?"

„Sharon Lipschutzová povídala, žeš ji nechal sedět vedle sebe u klavíru," řekla Sibyla.

„To že řekla Sharon Lipschutzová?" Sibyla horlivě přikývla.

Mladý muž pustil její kotníky, stáhl ruce a položil si tvář na pravé předloktí. „Však víš," řekl, „jak to někdy bývá, Sibylo. Seděl jsem a hrál. A tebe nebylo nikde vidět. A Sharon Lipschutzová přišla ke mně a sedla si vedle mě. Nemoh jsem ji přece odstrčit, nebo jo?"

„Moh." „Ale kdepak. Nemoh. To jsem nemoh udělat," odpověděl mladý muž. „Ale já ti řeknu, co jsem udělal."

„Co?" „Představoval jsem si, že jsi to ty."

Sibyla se okamžitě sehnula a začala se hrabat v písku. „Pojďme do vody," řekla.

„Dobře," odpověděl mladý muž. „To by snad šlo." „Příště ji odstrč," řekla Sibyla.

„Koho mám odstrčit?"

„Sharon Lipschutzovou."

„Á, Sharon Lipschutzovou," řekl mladý muž. „Jak se to jméno vrací. Spojuje vzpomínku s přáním." Zničehonic vstal. Podíval se na oceán. „Sibylo," řekl, „víš, co uděláme? Zkusíme, jestli bychom nechtyli banánovou rybičku."

„Co?" „Banánovou rybičku," opakoval a rozvázal si pásek u pláště. Pak si plášť svlékl. Měl bílá úzká ramena a plavky barvy královské modři. Potom koupací plášť složil, nejdříve po délce a pak ještě na třikrát. Rozbalil ručník, který měl předtím na očích, roztáhl ho na písku a pak na něj položil složený plášť. Sehnul se, sebral matračku a přitiskl ji pravou paží k tělu. Potom vzal levou rukou Sibylu za ruku.

Vykročili spolu k oceánu.

„Tys už asi viděla hodně banánových rybiček," řekl mladý muž.

Sibyla zavrtěla hlavou. „Neviděla? Kde vůbec bydlíš?“ Já nevím," odpověděla Sibyla.

Jakpak bys nevěděla. To musíš vědět, Sharon Lipschutzová ví, kde bydlí, a jsou jí teprve tři a půl roku." Sibyla se zastavila v chůzi a vytrhla mu ruku. Sebrala

obyčejnou mušli a zadívala se na ni s předstíraným zájmem. Pak ji hodila na zem. „Ve Whirly Woodu, v Connecticutu," řekla a znovu vykročila bříškem napřed.

„Ve Whirly Woodu v Connecticutu," řekl mladý muž. „Není to náhodou někde u Whirly Woodu v Connecticutu?"

Sibyla se na něj podívala. „Vždyť tam právě bydlím," řekla netrpělivě. „Já ve Whirly Woodu v Connecticutu bydlím." O několik kroků ho předběhla, chytila si levou rukou levou nohu a dvakrát nebo třikrát poskočila.

„Nemáš ponětí, jaks mi všechno objasnila," řekl mladý muž.

Sibyla si pustila nohu. „Četls Malého černého Samba?" zeptala se.

„To je legrační, že se mě na to ptáš," řekl. „Náhodou jsem ho včera večer dočet." Sehnul se a vzal znovu Sibylu za ruku. „Cos tomu říkala?" zeptal se.

„Pobíhali ty tygři pořád kolem stromu?"

„Já měl dojem, že se už jakživo nezastaví. V životě jsem neviděl tolik tygrů."

„Bylo jich jenom šest," řekla Sibyla.

„Jenom šest!" odpověděl mladý muž. „Ty tomu říkáš ‚jenom‘."

„Máš rád vosk?" zeptala se Sibyla.

„Co jestli mám rád?" opáčil mladý muž. „Vosk"

„Moc. Ty ne?"

Sibyla přikývla. „Máš rád olivy?" zeptala se.

„Olivy mám. Olivy a vosk. Bez toho nikdy nikam nechodím."

„Máš rád Sharon Lipschutzovou?" zeptala se Sibyla. „Mám. Ano, mám," odpověděl mladý muž. „A nejraději na ní mám to, že nikdy neubližuje malejm pejskům v hotelové hale. Například tomu malému mopslíkovi, co patří té dámě z Kanady. Ty tomu asi nebudeš věřit, ale některé holčičky šťouchají toho pejska hůlkou od balonku. Ale Sharon ne. Ta není nikdy zlá, ani zlomyslná. Proto ji mám tak rád."

Sibyla mlčela.

„Já ráda žvejkám svíčky," řekla konečně.

„Kdo by nerad?" odpověděl mladý muž a omočil si nohy. „Brrr! Ta je studená." Hodil gumovou matračku na vodu. „Ne, počkej okamžik, Sibylo. Počkej, až budeme kousek dál."

Brodili se dál, až voda sahala Sibyle do pasu. Pak mladý muž Sibylu zvedl a položil ji bříškem na matračku.

„Ty nikdy nenosíš koupací čepici nebo něco?" zeptal se.

„Ne abys mě pustil," nařídila Sibyla. „Tak mě přece drž."

„No dovolte, slečno Carpenterová, znám své povinnosti," řekl mladý muž. „Jenom hezky koukej, kdyby tam byla banánová rybička. Dneska je den jako stvořený pro banánové rybičky."

„Já žádný nevidím," řekla Sibyla.

„Pochopitelně. Mají strašně podivné zvyky. Strašně podivné." A strkal matračku dopředu. Voda mu ještě nesahala ani po prsa. „Mají strašně zoufalý život," řekl. „Víš, co dělají, Sibylo?"

Sibyla zavrtěla hlavou.

„No, plavou do díry, kde je hodně banánů. Vploujou do ní jako docela obyčejné rybičky. Ale jakmile jsou jednou uvnitř, tak se chovají jako prasátka. Já zažil banánové rybičky, které vpluly do banánové díry a snědly i sedmdesát osm banánů." Popostrčil matračku i s pasažérkou o třicet čísel k horizontu. „Samozřejmě po tom tak ztloustnou, že už se nedostanou z díry. Neprojdou dveřma."

„Ne moc daleko," řekla Sibyla. „A co se s nima stane?" „Co se stane s kým?"

„S banánovejma rybičkama."

„Jo ták, ty myslíš, jako když snědí tolik těch banánů a pak nemůžou z banánové díry ven?"

„No," řekla Sibyla.

„Víš, ani se mi ti to nechce říkat, Sibylo. Ale pak umřou."

„Proč?" zeptala se Sibyla.

„No, dostanou banánovou horečku. To je strašlivá ne moc."

„Jde sem vlna," řekla Sibyla nervózně.

„Tak si jí nebudem všímat. Budeme ji ignorovat," od pověděl mladý muž. „Jako dva povýšenci." Uchopil Sibylu za kotníky, zatlačil dolů a dopředu. Matračka se pře houpla přes hřeben vlny. Voda smočila holčičce světlé vlásky, ale v Sibylině zaječení byla rozkoš.

Když se matračka přestala pohupovat, odhrnula si Sibyla splihlý mokrý pramen vlasů z očí a oznámila: „Právě jsem jednu viděla."

„Cos viděla, miláčku?" „Banánovou rybičku."

„Panebože, to snad ne!" řekl mladý muž. „A měla v puse banány?"

„No," řekla Sibyla. „Šest."

Mladý muž zničehonic zvedl jednu Sibylinu mokrú nohu, visící přes okraj matračky, a políbil ji na chodidlo .

„Hej!" řekla majitelka nohy a otočila se. „Hej ty! Vracíme se. Stačí ti to?"

„Ne." „To mě mrzí," odpověděl a dostrkal matračku tak blízko ke břehu, aby mohla Sibyla slézt. Zbytek cesty matračku nesl.

„Sbohem," řekla Sibyla a bez lítosti se rozeběhla k hotelu.

Mladý muž si oblékl koupací plášť, přitáhl si klopy k krku a nacpal ručník do kapsy. Pak zvedl mokrou, kluzkou matračku, strčil si ji pod paži a brodil se sám měkkým horkým pískem k hotelu.

V suterénu, kterým podle nařízení správy hotelu chodili ti, co byli v plavkách, nastoupila s mladým mužem do výtahu nějaká žena se zinkovou mastí na nose.

„Vidím, že se mi díváte na nohy," řekl jí, když se dala kabina do pohybu.

„Jak prosím?" opáčila žena.

„Povídám, že se mi díváte na nohy."

„Jak prosím? Dívala jsem se na podlahu," odpověděla žena a otočila se obličejem ke dveřím výtahu.

„Jestli se mi chcete dívat na nohy, stačí říct," pokračoval mladý muž. „Ale jen to, hergot, nedělejte pokradmu."

„Chci vystoupit, prosím vás," řekla žena rychle dívce, obsluhující výtah.

Dveře výtahu se otevřely a žena vyšla, aniž se ohlédla. „Mám dvě normální nohy, hergot, a nevidím nejmenší důvod, proč by mi na ně měl někdo čučet," řekl mladý muž. „Do pátého, prosím vás." Vyndal z kapsy koupacího pláště klíč.

V pátém poschodí vystoupil, došel po chodbě k číslu 507 a otevřel si. Pokoj páchl po nových zavazadlech z teletiny a po odlakovači.

Mladý muž se podíval na dívku, která spala na jedné z manželských postelí. Pak přešel k jednomu zavazadlu, otevřel ho a zpod hromady spodků a tílek vytáhl automatickou pistoli ráže 7,65. Vyndal zásobník, podíval se na něj, pak ho zase zasunul. Odjistil pistoli. Přešel k neobsazené manželské posteli, posadil se, podíval se na dívku, zamířila vpálil si do pravého spánku kulku.

Chudáček vrtáček z Gonnnecticutu

Když Mary Jane konečně našla Eloisin dům, byly už skoro tři hodiny. Vysvětlila Eloise, která ji vyšla přivítat na příjezdovou cestu, že všechno bylo absolutně v pořádku, že si cestu pamatovala přesně, dokud neodbočila z Merrickovy dálnice. Eloise odpověděla: „Z Merritovy, děvenko," a připomněla Mary Jane, že už přece dům dvakrát našla, ale Mary Jane něco nejasně zakňourala, něco o krabici papírových kapesníčků, a rozběhla se zpátky ke svému sportáku. Eloise si vyhrnula límec u kabátu z velbloudí srsti, otočila se zády k větru a čekala. Mary Jane se v minutce vrátila, utírajíc si nos do papírového kapesníčků, ale ještě pořád se tvářila rozčileně, ba dokonce ublíženě. Eloise pronesla vesele, že ten zatracený oběd je už úplně spálený - brzlík, všechno - ale Mary Jane odpověděla, že stejně jedla cestou. Jak spolu kráčely k domu, zeptala se Eloise Mary Jane, čím to, že má volno. Mary Jane odpověděla, že nemá volno *celý den*, že jenom pan Weyinburg má kýlu a je doma v Larchmontu, ale že mu musí každé odpoledne dovézt poštu a napsat pár dopisů. Pak se zeptala: „Co je to vlastně kýla?" Eloise hodila cigaretu na špinavý sníh pod nohama a odpověděla, že pře-sně neví, ale že si Mary Jane nemusí dělat starosti, že to od něj chytí. Mary Jane řekla: „Aha," a obě dívky vešly do domu.

Za dvacet minut už dopíjely v obývacím pokoji první Sklenice whisky se sodou a bavily se, jako se bavívají pravděpodobně jenom bývalé spolubydlící z univerzitní koleje. Spojovalo je dokonce ještě silnější pouto; ani jedna z nich nedostudovala. Eloise odešla ze školy v polovině druhého ročníku v roce 1942 týden po tom, co ji přistihli v zavřeném výtahu na třetím poschodí její koleje s jedním vojákem. Mary Jane odešla - v témže roce, v tém-že ročníku, takřka v témže měsíci - a vzala si leteckého aspiranta, který byl posádkou v Jacksonville na Floridě, štíhlého chlapce, letce tělem i duší. Pocházel z Dillu ve státě Mississippi a dva z těch tří měsíců, co za něj byla vdaná, strávil ve vězení, protože pobodal jednoho příslušníka vojenské policie.

„Ne," říkala právě Eloise. „Měla je vlastně rudý." Ležela natažená na gauči, hubené, ale velmi hezké nohy překřížené v kotnících. „Já slyšela, že je má blond," zopakovala Mary Jane. Seděla na modré obyčejné židli. „Ta holka, jak se jmenovala, se dušovala, že je měla blond."

„M-m. To rozhodně ne," Eloise zívla. „Byla jsem prakticky v pokoji, když si je barvila. No tohle! Copak tady nejsou žádné cigarety?"

„To nevadí. Já mám celý balíček," řekla Mary Jane. „Někde." Začala hrabat v kabelce.

„To ta pitomá služka," řekla Eloise, aniž se pohnula z gauče. „Před hodinou jsem jí hodila pod nos dva zbrusu nové kartony. Za okamžik sem přijde a zeptá se, co s nima má udělat. Kde jsem to sakra přestala?"

„U Thieringerových," napověděla jí Mary Jane a zapálila si vlastní cigaretu.

„No jo. Pamatuju se na to přesně. Obarvila si je ten večer, než si brala Franka Henkeho. Pamatuješ se na něj vůbec?"

„Jen tak trochu. Takový malý ucho? Strašně nehezkej?"

„Nehezkej. Pane bože! Vypadal jak nemytej Bela Lugosi." ,

Mary Jane zvrátila hlavu dozadu a zařičela. „To se ti po- i vedlo," řekla a znovu zaujala pozici člověka, který drží v ruce skleničku.

„Dej sem tu skleničku," řekla Eloise, zhoupla nohy v punčochách na podlahu a vstala. „Na mou duši, je to husa. Udělala jsem všechno možný, div jsem nedonutila Lewa, aby se s ní vyspal, jen abych ji přiměla jet s náma sem. Teď je mi líto, že - kdes to vzala?"

„Tohle?" zeptala se Mary Jane a sáhla si na brož s kamejí na krku. „To jsem měla přece už ve škole, propánakrále. To byla maminka."

„Bože," řekla Eloise s prázdnými skleničkami v rukou. , Já nemám jedinej krám, kterej by se dal nosit. Jestli kdy umře Lewova matka - haha - tak mi nejspíš odkáže nějakej starej sekáček na led s monogramem nebo něco podobnýho."

Jak s ní teď vycházíš?"

„Nech si to, prosím tě," odpověděla Eloise cestou do kuchyně.

„To bude definitivně moje poslední!" zavolala za ní Mary Jane.

„Ale pendrek. Kdo zavolal koho? A kdo přijel o dvě hodiny pozdějc? Budeš tady tvrdnout, dokud tě nebudu mít dost. Vykašli se na svoje pitomý zaměstnání."

Mary Jane zvrátila hlavu a znovu zařičela, ale Eloise už mezitím odešla do kuchyně.

Mary Jane, které se přičilo, ba dokonce nesnášela, když měla zůstat sama v místnosti, vstala a přešla k oknu. Odhrnula záclonu a opřela se zápěstím o příčku mezi tabulkami, ale protože ucítila pod rukou prach, ruku odtáhla,

druhou si ji otřela a narovnala se. Špinavá břečka venku se měnila viditelně v led. Mary Jane spustila záclonu a vydala se zpátky k modré židli: přešla kolem dvou příhrádek, napěchovaných knihami, ale nepodívala se na jediný titul. Když už zase seděla, otevřela kabelku, vytáhla si zrcátko a prohlédla si zuby. Semkla rty, přejela jazykem pevně horní přední zuby a pak se podívala znova.

„Venku se dělá strašná ledovka," řekla a otočila se. „Pane bože, to je ale rychlost. Dalas do toho vůbec nějakou sodovku?"

Eloise, v každé ruce čerstvou skleničku, zůstala stát. Pak natáhla oba ukazováčky, jako by to byly hlavně revolverů, a odpověděla: „Nikdo ani hnout. Mám to tady celý obklíčený."

Mary Jane se zasmála a odložila zrcátko.

Eloise se skleničkami znovu vykročila. Skleničku Mary Jane položila nejistě na tácek, ale svou držela dál v ruce. Znova se natáhla na gauč. „Co bys řekla, že tam dělá?" zeptala se. „Sedí na tom svém velkým černým zadku a čte 'Roucho'. Když jsem vyndávala led, tak jsem upustila mističku. Jenom zvedla hlavu a zatvářila se doslova otráveně."

„Tohle je má poslední. Ale vážně," řekla Mary Jane a vzala si skleničku. „Ty, poslyš! Víš, koho jsem minulej tejden viděla? V přízení u Lorda & Taylora?"

„Ne-e," odpověděla Eloise a upravila si polštář pod hlavou. „Akima Tamiroffa."

„Koho?" zeptala se Mary Jane. „Kdo to je?"

„Akim Tamiroff. Filmovej herec. Vždycky říká: 'Vy snad šertujete - ne?' Je rozkošnej... Taďy v tomhle baráku není jedinkej polštář, kterej by mi nelez na nervy. Kohos viděla?"

„Jacksonovou. Chodila -"

„Kterou?" „Já nevím. Tu, co s náma chodila na psychologii, tu, jak vždycky -"

„Na psychologii s náma chodily obě."

„No, tu s těma senzačníma -"

„Marcii Louisů. Já ji taky jednou potkala. To tě asi brněly uši, co?"

„No zdali! Ale víš, co povídala? Že umřela dr. Whitingová. Povídala, že dostala dopis od Barbary Hillový, kde jí Barbara píše, že Whitingová dostala letos v létě rakovinu a že umřela. *Vážila* jenom asi třicet kilo, když umřela. To je strašný, co?"

„Ne."

„Eloise, z tebe se stává upínej necita."

„Mním. A co říkala ještě?"

„Právě se vrátila z Evropy. Její muž byl posádkou v Německu nebo kde, a ona byla s ním. Povídala, že měli dům o čtyřiceti sedmi pokojích, jenom pro sebe, ještě s jedním manželským párem, a asi deset sluhů. Měla svýho koně a taky měli podkoního, kterej bejval Hitlerův osobní učitel jízdy. nebo co. Jo, a pak mi začala vykládat, jak ji málem znásilnil jeden černocho - voják. Přímo tam u toho Lorda & Taylora mi to začne vykládat - však znáš Jacksonovou. Povídala, že to byl šofér jejího muže a jednou ráno ji vez na trh nebo kam. Povídala, že byla tak vyděšená, že ani -"

„Okamžik," Eloise zvedla hlavu i hlas. „To jsi ty, Ramono?"

„No," odpověděl dětský hlásek.

„Prosím tě, zavři za sebou hlavní dveře," zavolala Eloise.

„To je Ramona? Ach, já už se nemůžu dočkat, až ji uvidím. Uvědomuješ si, že jsem ji neviděla od ty doby, co -"

„Ramono," křikla Eloise se zavřenýma očima. „Běž do kuchyně, ať ti Grace stáhne přezůvky."

„Dobře," řekla Ramona. „Jimmy, pojd'."

„Ach, já už se nemůžu dočkat, až ji uvidím," opakovala Mary Jane. „Ach bože! Podívej, co jsem provedla. To mě tak mrzí, El."

„Nech to. Nech to," řekla Eloise. „Já ten pitoměj koberec stejně nesnáším. Naleju ti jinou."

„Ne, podívej, zbylo toho tam přes polovičku!" Mary Jane zvedla skleničku.

„Opravdu nechceš?" řekla Eloise. „Dej mi cigaretu."

Mary Jane natáhla ruku s balíčkem cigaret a řekla: „Ach, já se nemůžu dočkat, až ji uvidím. Komupak je podobná?"

Eloise škrtlá sirkou. „Akimovi Tamiroffovi."

„Ne, vážně."

„Lewovi. Je podobná Lewovi. Když přijede jeho matka, tak ti tři vypadají jako trojčata." Natáhla vleže ruku k sloupci popelníků na druhém konci konferenčního stolku. Podařilo se jí sundat vrchní popelník a posadit si ho na žaludek. „Co bych potřebovala, je nějaký kokršpaněl -" řekla. „Někoho, kdo by byl podobnej mně." „Jak je na tom s očima?" zeptala se Mary Jane. „Já jen, jestli se jí nezhoršily nebo něco?"

„Panebože! Pokud vím, tak ne."

„A vidí vůbec bez těch brejlí? Jako když v noci vstane a jde třeba na záchod?"

„To nechce nikomu říct. Je strašná tajnůstkářka."

Mary Jane se na židli otočila. „Ahoj, Ramono," řekla. „Jé, to jsou krásný šatičky!" Položila skleničku. „O co, že se na mě už nepamatuješ, Ramono?"

„Ale jakpak by ne! Kdo je ta dáma, Ramono?"

„Mary Jane," odpověděla Ramona a poškrábala se.

„Výborně!" řekla Mary Jane. „Dala bys mi pusinku, Ramono?"

„Přestaň!" řekla Eloise Ramoně.

Ramona se přestala škrábat. „Jestlipak bys mi dala pusinku, Ramono?" zeptala se ještě jednou Mary Jane.

Já nerada dávám lidem pusy."

Eloise frkla a zeptala se: „Kdepak je Jimmy?"

„Tady."

„Kdo je to Jimmy?" zeptala se Mary Jane Eloise.

„Ach bože! Její nápadník. Všude s ní chodí. Dělá všechno, co dělá ona. Něco senzačního!"

„Vážně?" zeptala se Mary Jane nadšeně. Naklonila se kupředu. „Ty máš nápadníka, Ramono?"

V Ramoniných očích za silnými skly pro krátkozraké se nezračil sebemenší zlomeček nadšení Mary Jane.

„Mary Jane se tě něco ptala, Ramono," řekla Eloise.

Ramona si strčila prst do širokého nosánku.

„Přestaň," řekla Eloise. „Mary Jane se tě ptala, jestli máš nápadníka."

„No," odpověděla Ramona, zaměstnaná svým nosem.

„Ramono," řekla Eloise. „Nech toho, ale okamžitě."

Ramona spustila ruku.

„Podle mě je to báječný," řekla Mary Jane. „Jak se jmenuje? Řekla bys mi, jak se jmenuje, Ramono? Nebo je to přísný tajemství?"

Jimmy," odpověděla Ramona.

„Jimmy? Ach, to je překrásný jméno. Jimmy! A jak dál, Ramono?"

„Jimmy Jimmyferda," odpověděla Ramona.

„Stůj klidně," řekla Eloise.

„No, to ale *je zajímavé* jméno! A kde je Jimmy? Řekla bys mi to, Ramono?"

„Tady," odpověděla Ramona.

Mary Jane se rozhlédla, pak se podívala znova na Ramonu a co nejpovzbudivěji se usmála.

„Kde tady, beruško?"

„Tady," řekla Ramona. „Dyť ho držím za ruku."

„Tomu nerozumím," řekla Mary Jane Eloise, která dopíjela skleničku.

„Na mě se nedívej," odpověděla Eloise.

Mary Jane se podívala znovu na Ramonu. „Jo ták, Jimmy je vymyšlený chlapeček. To je báječný," Mary Jane se naklonila přátelsky kupředu. „Ahoj, Jimmy!" řekla.

„Ten s tebou nebude mluvit," řekla Eloise. „Ramono, vypravuj Mary Jane o Jimmym."

„Co jí mám vypravovat?"

„Prosím tě, stůj pořádně. Vypravuj Mary Jane, jak Jimmy vypadá."

„Má zelený voči a černý vlasy."

„A dál?"

„Nemá maminku ani tatínka."

„A dál?"

„Nemá pihy."

„A dál?"

„Má meč."

„A dál?"

„Já nevím," řekla Ramona a začala se zase škrábat.

„Zdá se, že je krásný!" řekla Mary Jane a naklonila se na židli ještě víc kupředu. „Ramono. Ramono, řekni. Sundal si Jimmy taky prezůvky, když jste přišli?"

„Von má vysoký boty," odpověděla Ramona.

„To je báječný," řekla Mary Jane Eloise.

„To si myslíš. Já to mám od rána do večera. Jimmy s ní jí, koupe se s ní. Spí s ní. Ona spí až úplně na kraji postele, aby se nepřevalila a neublížila mu."

Mary Jane, kterou to sdělení zřejmě velmi zaujalo a nadchlo, vtáhla do úst spodní ret, ale pak ho uvolnila a zeptala se: „Ale kde sebral to jméno?"

Jimmy Jimmyferda? Ví bůh."

„Nejspíš ho dostal po nějakém chlapečkovi ze sousedství."

Eloise zívla a zavrtěla hlavou. „U nás v sousedství žádný chlapeček není. Vůbec žádný děti. Mně říkají za zády plodná ramlice -"

„Mami," řekla Ramona, „můžu si jít ven hrát?"

Eloise se na ni podívala. „Vždyť jsi teď přišla," odpověděla.

„Jimmy chce jít zase ven."

„A proč, jestli se smím zeptat?"

„Zapomněl si venku meč."

„Ach, ten s tím svým ztraceným mečem," řekla Eloise. „No tak běž. Ale nazuj si zase galoše."

„Můžu si to vzít?" zeptala se Ramona a vytáhla z popelníku vypálenou sirku.

„Smím si to vzít. Ano. Ale prosím tě, nechod' na ulici."

„Sbohem," řekla Ramona. „Jimmy, pojd'!"

„Sbohem, Ramono!" zatrylovala Mary Jane.

Eloise se zničehonic vymrštila. „Podej mi skleničku," řekla.

„Ne, vážně, El. Už jsem měla být v Larchmontu. Já jen, že pan Weyinburg je tak milý, nerada bych tu -"

„Tak mu zavolej a řekni, že jsi mrtvá. Pusť tu ztracenou skleničku."

„Ne, vážně, El. Já jen, že začíná strašná kosa. Nemám ve voze skoro žádné fridex. Jestli -"

„Tak to nech zamrznout. Jdi zavolat. Řekni, že jsi mrtvá," řekla Eloise. „Dej to sem."

„Když... Kde je telefon?"

„Utek," odpověděla Eloise s prázdnými skleničkami v ruce cestou k jídelně,,- támhle."

Najednou se zastavila na prahu mezi obývacím pokojem a jídelnou, zakroutila zadkem jako striptérka a vystrčila ho. Mary Jane se uchechtla.

„Tys totiž Walta vlastně neznala," řekla Eloise ve čtvrt na pět, kdy ležela na zádech na podlaze a na hrudi s malý-

mi ňadry měla postavenou skleničku. „Byl to jedinej kluk, co jsem znala, kterej mě dokázal rozesmát. Jako *doopravdy rozesmát*." Podívala se na Mary Jane. „Pamatuješ se na ten večer - v posledním jaru - když ta bláznivá Louisa Hermansonová vtrhla do pokoje v černý podprsence, co si koupila v Chicagu?"

Mary Jane se uchechtla. Ležela na břiše na gauči, bradu na opěradle, tváří obrácená k Eloise. Skleničku měla na podlaze na dosah ruky.

„A právě tak mě dokázal rozesmát on," pokračovala Eloise. „Dokázal mě rozesmát, když jsme se spolu bavili. Dokázal to po telefonu. Dokázal to i v dopise. A nejlepší na tom bylo, že se vůbec nesnažil bejt legrační - prostě byl." Malinko natočila hlavu k Mary Jane. „Poslyš, co kdybys po mně hodila cigaretou?"

„Já na ně nedosáhnu," odpověděla Mary Jane.

„Jdi do háje," řekla Eloise a podívala se znovu na strop. Jednou," řekla, „jsem upadla. Vždycky jsem na něj čekala u zastávky autobusu, hned před strážnicí, a jednou se objevil pozdě, když se už autobus rozjížděl. Dali jsme se do běhu, že ho chytíme, ale já upadla a

zvtřla si kotník. A on řekl: 'Chudáček vrtáček'. Myslel jako můj kotník. 'Kam se to ten vrtáček vrtl,' povídá... Bože, ten byl milej."

„Copak Lew nemá smysl pro humor?" zeptala se Mary Jane.

„Cože?"

„Copak Lew nemá smysl pro humor?"

„Ach bože! Copak já vím? Má, asi jo. Směje se vtipům v novinách a tak." Eloise zvedla hlavu, vzala skleničku, kterou měla na prsou, a napila se.

„No," řekla Mary Jane. „Ono to není všechno. Ono to není všechno."

„Co není všechno?"

„No... však víš. Smát se a tak."

„Kdo říká, že ne?" řekla Eloise. „Hele, když se člověk nechce stát zrovna jeptiškou nebo něčím, tak je snad líp, když se směje."

Mary Jane se uchechtla. „Ty jsi strašná," řekla.

„Ach bože, ten byl milej," pokračovala Eloise. „Byl buď roztomilej, nebo legrační. Ale ne roztomilej jako nějaký malej chlapeček. To byla zvláštní roztomilost. Víš, co jednou udělal?"

„Ne-e," řekla Mary Jane.

„Jeli jsme vlakem z Trentonu do New Yorku - bylo to hned po tom, co ho odvedli. Ve vagónu byla zima, a tak jsem přehodila svůj kabát přes oba. Pamatuju se, že jsem pod ním měla svetr Joyce Morrowové - pamatuješ se na ten její rozkošnej modrej svetr?"

Mary Jane přikývla, ale Eloise se neohlédla, jestli Mary Jane přikývla. i

„A on měl ruku na mém žaludku. Však víš. Zkrátka[a dobře, zničehonic řekl, že mám tak krásnej žaludek, že by si přál, aby přišel nějaký důstojník a poručil mu, aby vystrčil druhou ruku z okna. Říkal, že se chce chovat slušně. Pak ruku vytáhl a řekl průvodčímu, aby vypjal prsa. Řek, že jestli něco nesnáší, tak je to mužskej, kterej není pyšnej na svou uniformu. Průvodčí mu odpověděl jen to, aby radši spal dál." Okamžik uvažovala a pak pokračovala:

„Nebylo to vždycky jen to, co řekl, *ale jak to řekl*. Rozumíš."

„Vykládalas o něm Lewovi - jako vůbec někdy?"

„Ale, jednou jsem začala. Jenže první, nač se mě zeptal, bylo, jakou měl hodnost."

„Jakou měl hodnost?"

„Ha!" odpověděla Eloise. ,•

„No ne, já jen myslela -"

Eloise se najednou rozesmála na celé kolo. „Víš, co mi jednou řekl? Řek mi, že má pocit, že v armádě postupuje, ale úplně jiným směrem než ostatní. Řek, že až bude prvně povýšenej, tak mu odpárou rukávy, místo aby mu dali frčky. Řek, že než se stane generálem, tak už bude úplně nahej. Nakonec bude mít jenom malej pěšáckej knoflík v pupíku." Eloise se podívala na Mary Jane, která se nesmála. „Tobě to nepřipadá legrační?"

„Připadá. Ale proč o něm nikdy nevypravuješ Lewovi?"

„Proč? Protože na to není dost inteligentní, proto," odpověděla Eloise. „A pak. Věř mi, má zaměstnaná ženo. Jestli se kdy znova vdáš, tak manželovi nikdy nic nevykládej. Slyšíš?"

„Proč?" zeptala se Mary Jane.

„Protože ti to říkám, proto," odpověděla Eloise. „Oni chtějí být přesvědčení, že ses okamžitě pozvracela, kdykoli se k tobě v životě nějaký kluk jen přiblížil. A to si nedělám legraci. Chm, těm toho můžeš navykládat. Ale pravdu nikdy. Pravdu teda nikdy. Když jim řekneš, že jsi kdysi znala jednoho hezkýho kluka, tak musíš stejným dechem prohlásit, že byl *až moc* hezkej. A když jim řekneš, že jsi znala jednoho vtipnýho kluka, tak jim musíš říct, že to byl ale takovej rozumbrada nebo chytrolín. Když to neuděláš, tak ti toho chudáka kluka budou otloukat o hlavu při každé příležitosti." Eloise se odmlčela, znova se napila ze skleničky a zamyslela se. „Chm," pokračovala, „budou tě poslouchat a tvářit se ohromně dospěle a všechno. Budou se dokonce tvářit pekelně inteligentně. Ale to tě nesmí mejlit. Věř mi. Jestli jim kdy přiznáš inteligenci, tak si to pěkně vypiješ. Čestný slovo."

Mary Jane, která vypadala deprimované, zvedla bradu z opěradla gauče. Pro změnu si ji podepřela paží. Zamyslela se nad Eloisinou radou. „O Lewovi nemůžeš tvrdit, že by nebyl inteligentní," řekla nahlas.

„Jak to, že ne?"

„Copak není inteligentní?" zeptala se Mary Jane nevinně.

„Ale," odpověděla Eloise, „o tom nemá smysl se bavit. Nechme toho. Jenom tě deprimuju. Řekni mi, abych už zavřela pusu."

„A proč sis ho teda brala?" zeptala se Mary Jane.

„Ach bože! Copak já vím. Vykládal mi, že miluje Jane Austenovou. Vykládal mi, co pro něj její knihy znamenají. Přesně takhle to řek. Když jsme byli pak svoji, tak jsem přišla na to, že ani jednu jedinou její knihu nečet. Víš, kdo je jeho nejoblíbenější autor?"

Mary Jane zavrtěla hlavou.

„L. Manning Vines. Slyšelas někdy o něm?"

„M-m."

„Já taky ne. A nikdo. Napsal knihu o čtyřech chlapech, kteří umřeli hladem na Aljašce. Lew si nepamatuje, jak se to jmenovalo, ale je to nejlíp napsaná kniha, jakou kdy čet. Kristepane! Nemá v sobě ani tolik poctivosti, aby řek na rovinu, že se mu to líbilo, protože to bylo o čtyřech chlapech, kteří umřeli hladem v nějakým iglú nebo kde. Musí říct, že to bylo krásně napsaný."

„Ty jsi moc kritická," řekla Mary Jane. „Jsi prostě moc kritická. Třeba to bylo opravdu dobrý -"

„Dávám ti své slovo, že ne," řekla Eloise. Na okamžik se zamyslela a pak dodala: „Ty máš aspoň místo. Chci říct, že ty máš aspoň -"

„Ale poslyš," řekla Mary Jane. „Myslíš, že mu někdy řekneš, že Walt padl? Přece by nežárlil, ne, kdyby věděl, že Walt - však víš, pád a vůbec."

„Ach, ty moje zlatíčko! Ty moje ubohá, nevinná zaměstnaná ženo," řekla Eloise. „To by bylo ještě horší. To by byl přímo horor. Poslyš. On ví jenom to, že jsem chodila s nějakým uchem, kterej se jmenoval Walt - s nějakým vtipálkem. Poslední, co bych udělala, by bylo, že bych mu řekla, že pad. Ale úplně poslední. Ale kdybych mu to řekla - což neudělám - ale kdybych mu to řekla, tak bych mu řekla, že pád v boji."

Mary Jane posunula bradu na paži kousek dopředu.

„El..." řekla.

„Hm?"

„Proč mi nechceš říct, jak pad? Přísahám, že to nikomu neřeknu. Čestný slovo. Nikomu to neřeknu."

Eloise dopila skleničku a prázdnou si ji znova postavila na hrud'. „Řekla bys to Akimovi Tamiroffovi," odpověděla.

„Ne, neřekla! Fakt, neřekla bych to nikomu-"

„Ale," řekla Eloise. „Jeho pluk někde odpočíval. Bylo to mezi bitvami nebo tak něco, jak mi napsal jeden jeho kamarád. Walt a ještě jeden kluk balili takový malý japonský kamna. Nějakej plukovník je chtěl poslat domů. Nebo je vytahovali z balíku, že je přebalej - já přesně nevím. Zkrátka a dobře, v těch kamnech bylo plno benzinu nebo jakýho sajrajtu a vybuchlo jim to do obličeje. Ten druhý kluk přišel jenom o oko." Eloise začala plakat. Rukou objala skleničku na hrudi, aby jí nespadla.

Mary Jane sklouzla z gauče, popolezla po kolenou tři kroky k Eloise a začala ji hladit po čele. „Neplač, El, neplač."

„Copak pláču?" řekla Eloise.

„Já vím, ale neplač. Já jen, že to za to nestojí."

Otevřely se hlavní dveře.

„To se vrátila Ramona," řekla Eloise s plným nosem. „Udělej mi jednu laskavost. Jdi do kuchyně a řekni tý, co tam je, ať jí dá brzy večeři. Budeš tak hodná?"

„Dobře, ale jen když mi slíbíš, že nebudeš plakat."

„Slibuju. Tak běž. Mně se právě teď do ty pitomý kuchyně nechce."

Mary Jane vstala, zapotácela se, ale získala rovnováhu zpátky a odešla z pokoje.

Ani ne za dvě minuty se vrátila i s Ramonou, která běžela před ní. Ramona našlapovala na celá chodidla, aby její rozepnuté přezůvky dělaly co nejvíc kraválu.

„Ona si ode mě nechce dát zout přezůvky," řekla Mary Jane.

Eloise, která ještě pořád ležela na zádech na podlaze, měla právě u nosu kapesník. Řekla do něj Ramoně: „Běž a popros Grace, aby ti stáhla přezůvky. Víš, že nemáš chodit do -"

„Ona je na záchodě," řekla Ramona.

Eloise odložila kapesník a vztyčila se do sedu. „Dej sem nohu," řekla. „Nejdřív si sedni, prosím tě... Tam ne - sem. Proboha!"

Mary Jane, která hledala vkleče pod stolem svoje cigarety, řekla: „Ty, hádej, co se stalo Jimmymu.“

„Nemám zdání. Druhou nohu. Druhou nohu.“

„Něco ho přejelo," řekla Mary Jane. „To je tragédie, co?“

„Viděla jsem Skippera, měl kost," řekla Ramona Eloise.

„Co se stalo Jimmymu?" zeptala se jí Eloise.

„Něco ho přejelo a je mrtvej. Viděla jsem Skippera, měl kost a nechtěl -"

„Ukaž čelo," řekla Eloise. Natáhla ruku a sáhla Ramoně na čelo. „Zdá se mi, že máš trochu teplotu. Běž říct Grace, aby ti dala večeri nahoře. A pak půjdeš rovnou do postele. Já přijdu pak nahoru. Tak už běž, prosím tě. Ty přezůvky si vem s sebou.“

Ramona vyšla pomalými sedmimílovými kroky z pokoje.

„Hoď mi jednu," řekla Eloise Mary Jane. „Pojďme si dát! ještě skleničku.“

Mary Jane donesla Eloise cigaretu. „To je, co? To s tím Jimmym. To je ale fantazie!“

„Hm. Dojdi udělat to pití, jo? A přines flašku... mně se tam nechce jít... Všechno to tam smrdí pomerančovou šťávou.“

V sedm a pět minut zazvonil telefon. Eloise vstala ze židle u okna a začala ve tmě šmátrat po botách. Nemohla je najít. Pak přešla v punčochách jistě, takřka lenivě k telefonu. Zvonění nevyrušilo Mary Jane, která spala na břiše na gauči.

„Haló," řekla Eloise do telefonu, ale nerozsvítila. „Heleď se, já pro tebe nemůžu přijet. Je tady Mary Jane. Má vůz zaparkovanej přímo před mým a nemůže najít klíč. Takže nemůžu vyjet. Hledali jsme ho v tom - tentononc - ve sněhu a všude. Třeba by tě svez Dick s Mildred." Poslouchala. „No jo, to je zlý, hochu. A co kdybyste utvořili četú a pochodovali domů pěšky, mládenci? Můžete si přitom říkat takový to ráz dva, levá dva. A ty můžeš dělat vrchního velitele." Znovu poslouchala. „Já si nedělám legraci," řekla. „Vážně ne. To se jen zdá." A zavěsila.

Na to se už ne tak jistě vrátila do obývacího pokoje. U okna si vylila do skleničky zbytek skotské z láhve. Bylo toho tak na prst. Vypila to, otrásla se a sedla si.

Když Grace rozsvítila v jídelně, Eloise sebou trhla. Ale nevstala a zavolala na Grace: „Snad abyste začala podávat jídlo až před osmou, Grace. Pan Wengler se trochu opozdí.“

Grace se objevila ve světle jídelny, ale dál nešla. „Ta dáma už vodjela?" zeptala se.

„Odpočívá.“

„Jo tak," řekla Grace. „Paní Wenglerová, prosím vás, nemoh by tady můj muž se mnou dneska večir zůstat? Mám v pokoji spousty místa a voň nemusí zpátky do New Yorku, až zejtra ráno, a venku je takovej nečas.“

„Váš muž? Kdepak je?“

„No, teď je zrovínka v kuchyni," odpověděla Grace.

„Tady bohužel přespát nemůže, Grace.“

„Prosím?“

„Povídám, že tady bohužel přespat nemůže. Tohle není hotel.“

Grace zůstala okamžik stát, pak odpověděla: „Prosím, milospaní,“ a odešla do kuchyně.

Eloise vyšla z jídelny a vydala se po schodech, které byly osvětleny jen slabou září z jídelny.

Na odpočívadle ležela jedna Ramonina přezůvka. Eloise ji sebrala a co nejprudčeji jí mrštila přes zábradlí; přezůvka hlasitě žuchla na podlahu v hale.

Eloise otočila v Ramonině pokoji vypínačem a nechala na něm ruku, jako by potřebovala oporu. Na okamžik zůstala stát a dívala se na Ramonu. Pak se vypínače pustila a přešla rychle k posteli.

„Ramono, Ramono. Vzbud se!“

Ramona spala na samém kraji postele a pravá půlka zadničky jí přechuhovala přes okraj. Brýle měla položené na nočním stolku s obrázkem kačera Donalda, hezky složené, postranicemi dolů.

„Ramono!“

Dítě se probudilo a prudce nadechlo. Otevřelo doširoka oči, které se však takřka ihned přivřely. „Mami?“

„Já myslela, žeš povídala, že Jimmyho Jimmyferdu něco přejelo a že je mrtvej.“

„Cože?“

„Slyšelas,“ řekla Eloise. „Proč spíš až u kraje?“

„Proto,“ odpověděla Ramona.

„Proč proto? Ramono, já nemám chuť -“

„Protože nechci nic udělat Mickeymu.“

„Komu?“

„Mickeymu,“ řekla Ramona a začala si drbat nos. „Mickeymu Mickeyferdovi.“

Eloise zvýšila hlas, až takřka zaječela. „Už ať jsi uprostřed postele, honem.“

Ramona, která se strašně vyděsila, se na Eloise jen podívala.

„Tak dobře.“ Eloise chytila Ramonu za kotníky na nohou a napůl ji přenesla a napůl odtáhla doprostřed postele. Ramona se ani nebránila, ani neplakala; nechala se přemístit, ale nijak tomu nepomáhala.

„A teď spi,“ řekla Eloise, zhluboka oddychujíc. „Zavři oči... Slyšelas, zavři je.“

Ramona zavřela oči.

Eloise přešla k vypínači a cvakla. Ale zůstala stát ještě dlouho na prahu. Pak se najednou potmě rozběhla k nočnímu stolku, cestou se bouchla do kolena o nohu postele, ale měla příliš nakvap, než aby ucítila bolest. Vzala do rukou Ramoniny brýle a přitiskla si je k obličejí. Po tvářích se jí koulely slzy a máčely skla brýlí. „Chudáček vrtáček,“ opakovala znova a znova. Po chvíli brýle položila zpátky na noční stolek, skly dolů.

Pak se naklonila, přičemž se zapotácěla, a začala Ramonu přikrývat. Ramona byla vzhůru. Byla celá uplakaná a ještě pořád plakala. Eloise jí dala mokrou pusku na ústa, shrnula jí vlasy z očí a odešla z pokoje.

Sešla dolů, teď už silně vrávorajíc, a probudila Mary Jane.

„Co se děje? Co je? Hu!“ řekla Mary Jane a posadila se na gauči.

„Mary Jane. Poslyš. Prosím tě,“ řekla Eloise vzlykajíc. „Pamatuješ se, jak jsem měla v prvním jaru na univerzitě ty hnědožlutý šaty, co jsem si koupila v Boise, a jak mi Miriam Ballová řekla, že v New Yorku takový šaty nikdo nenosí, a já celou noc probřečela?“ Popadla Mary Jane za paži a zatřásla jí. „Že jsem byla prima holka,“ zažadonila, „vid’?“

Před válkou proti Eskymákům

Po pět sobotních dopolední za sebou hrála Ginnie Mannoxy na kurtech na East Side tenis se Selenou Graffovou, s níž chodila do třídy ve škole slečny Basehoarové. Ginnie zcela otevřeně považovala Selenu za největší kozu z celé školy - a tato škola se vyloženými kozami přímo hemžila - ale zároveň neznala nikoho, kdo by jako Selena nosil pořád nové a nové plechovky s tenisovými míčky. Selenin otec je totiž vyráběl nebo co. (Jednou u večere předvedla Ginnie pro poučení celé Mannoxy rodiny výjev, zobrazující večeri u Graffů; vystupoval v něm dokonalý sluha, který ke každému přistoupil a podal mu zleva místo sklenice rajske šťávy plechovku tenisových míčků.) Ale to, že Selenu dovezla vždycky po tenisu domů a pak musela pokaždé - ale doslova pokaždé - zacvaknout celé jízdné za taxík, jí šlo na nervy. Koneckonců jezdit domů po tenisu taxíkem místo autobusem byl Selenin nápad. Když se však pátou sobotu taxík na York Avenue obrátil k severu, zničehonic se ozvala. „Ty, Seleno...”

„Co je?“ zeptala se Selena, která právě šmátrala rukou po podlaze taxíku. „Já nemůžu najít pouzdro na raketu!“ zanaříkala.

Přestože bylo teplé májové počasí, měly na sobě obě dívky přes šortky kabáty.

„Dala sis ho do kapsy,“ řekla Ginnie. „Ty, poslyš -“ „Bože můj! Zachránilas mi život!“

„Poslyš,“ opakovala Ginnie, která netoužila ani za mák po Selenině vděčnosti.

„Co je?“

Ginnie se rozhodla, že s tím vyrukuje. Taxík už byl skoro v ulici, kde Selena bydlela. „Já nemám moc velkou chuť zacvaknout dneska zase celej taxík,“ řekla. „Nejsem milionářka, víš?“

Selena se zatvářila nejdřív udiveně, pak uraženě. „Copak neplatím vždycky půlku já?“ zeptala se nevinně. „Ne,“ odpověděla Ginnie suše. „Platilas půlku tu první sobotu. Někdy na začátku minulýho měsíce. A od té doby ani jednou. Nechci být špína, ale abych řekla pravdu, tak musím existovat za čtyři pade tejdne. A z toho musím -“

„Já zase nosím tenisový míčky, ne?“ zeptala se Selena nepříjemně.

Ginnie měla někdy chuť Selenu zabít. „Vždyť je tvůj tatínek vyrábí nebo co,“ řekla. „Tebe přece nic nestojí. A já musím platit za každou, ale úplně za každou -“

„No dobrá, dobrá,“ řekla Selena hlasitě a tak rázně, aby měla vrch. Zatvářila se otráveně a prohledala kapsy kabátu. „Mám jenom třicet pět centů,“ řekla chladně. „Je to dost?“

„Ne, je mi líto, ale dlužíš mi dolar pětadesát. Vedla jsem si každou -“

„Budu muset dojít nahoru a říct si mamince. Nemohlo by to počkat do pondělka? Můžu ti to donést do těláku, jestli ti to udělá dobře.“

Selenin postoj nepřipouštěl shovívavost.

„Ne,“ odpověděla Ginnie. „Musím jít večer do kina. Takže to potřebuju.“

Obě dívky se za nepřátelského mlčení koukaly každá ze svého okýnka, dokud taxík nezastavil před činžákem, kde bydlela Selena. Pak Selena, která seděla na straně u chodníku, vystoupila. Dveře taxíku za sebou nechala malinko pootevřené a vešla do budovy křepce a nevšimavě jako nějaká hollywoodská výsost, která jde na návštěvu. Ginnie s planoucím obličejem zaplatila taxík. Pak si sebrala svou tenisovou výzbroj - raketu, ručník a kšiltovku - a šla za Selenou. Ginnie ve svých patnácti letech měřila v teniskách č. 41 sto sedmdesát osm, a když vešla do chodby, dodávala jí její rozpačitá neohrabanost na gumových podrážkách jakéhosi nebezpečného zápasnického vzhledu, který způsobil, že Selena radši pozorovala osvětlená čísla poschodí nad výtahem.

„Tak už mi visíš dolar devadesát," řekla Ginnie cestou k výtahu.

Selena se otočila. „Možná, že tě bude zajímat," řekla, „že je maminka moc nemocná."

„Co je jí?"

„Má prakticky zápal plic, a jestli si myslíš, že mám radost z toho, že ji mám jen kvůli penězům rušit..." Selena pronesla tu nedokončenou větu s co největší sebejistotou.

Ginnii ta informace, ať už byla pravdivá nebo ne, upřímně řečeno poněkud vyvedla z míry, ale ne zase natolik, aby byla dojatá. „Já za to nemůžu," odpověděla a vešla za Selenou do výtahu.

Selena zazvonila na zvonek u bytu a obě děvčata vpustila dovnitř - nebo spíš otevřela dveře a nechala je dokořán - černošská služebná, se kterou Selena zřejmě nemluvila. Ginnie hodila tenisové potřeby na židli v předsíni a šla za Selenou. V obývacím pokoji se Selena otočila a řekla: „Byla bys tak hodná a počkala tady? Možná, že budu maminku muset vzbudit a vůbec."

„Dobře," odpověděla Ginnie a kecla si na pohovku. „V životě bych si byla nepomyslela, že bys dokázala bejt tak malicherná," řekla Selena, která byla sice dost navztekaná, aby použila slova „malicherná", ale ne tak statečná, aby to slovo zdůraznila.

„Tak to teď aspoň víš," řekla Ginnie a otevřela si před obličejem jedno číslo časopisu *Vogue*. V té pozici ho držela, dokud Selena neodešla z pokoje, ale pak ho položila zpátky na rádio. Rozhlédla se po místnosti a v duchu začala přestavovat nábytek, vyhazovat stolní lampy a odstraňovat umělé květiny. Podle jejího názoru měl pokoj ránu - byl drahý, ale nevkusný.

Najednou zavolal něčí mužský hlas z jiné části bytu: „Eriku? Seš to ty?"

Ginnie usoudila, že je to Selenin bratr, s kterým se neznala. Přehodila si nohu přes nohu, přetáhla si okraj kabátu přes kolena a čekala.

Do pokoje vrazil s otevřenými ústy bosý dlouhán v brýlích a v pyžamu. „Jé, propánakrále, já myslel, že je to Erik," řekl. Ale nezarazil se, šel dál nemožně shrbený do pokoje a tiskl něco k úzkému hrudníku. Posadil se na volný konec pohovky. „Právě jsem se říznu do prstu, hergot," řekl poněkud zprudka. Podíval se na Ginnii, jako by byl čekal, že tam bude sedět. „Už jste se někdy řízla do prstu? Pořádně až na kost?" zeptal se. Z jeho křiklavého hlasu

zaznívala opravdová prosba, jako by mu Ginnie mohla svou odpovědí ušetřit nějaký specifický průzkum, který by jinak musel dělat sám.

Ginnie na něj upřela oči. „No, až na kost ne," odpověděla, „ale už jsem se taky řízla." Byl to nejlegračnější chlapec nebo muž - těžko říct, co vlastně - jakého kdy viděla. Vlasý měl rozčuchané, jak ležel v posteli. A sporé světlé dvoudenní strnisko. A tvářil se - no, prostě přitrouble. „Jak jste se řízla?" zeptala se.

Zadíval se na zraněný prst, ústa dokořán. „Cože?" zeptal se.

„Jak jste se řízla?"

„Copak já vím, sakra," odpověděl a z jeho intonace vysvítalo, že ta otázka je beznadějně nezodpověditelná. „Hledal jsem něco v tom pitomém koši na papír a bylo tam plno žiletek."

„Vy jste Selenin bratr?" zeptala se Ginnie.

„No. Kristepane, vždyť já vykrvácím. Zůstaňte u mě. Možná, že budu potřebovat transfuzi."

„A dal jste si na to něco?"

Selenin bratr odtáhl zraněný prst od hrudníku a ukázal ránu, aby se Ginnie mohla podívat.

„Jenom kus pitomého toaletního papíru," řekl. „Aby to přestalo krváčet. Jako když se člověk řízne při holení." Znova se podíval na Ginnii. „Kdo jste?" zeptal se. „Kamarádka tý naší káči?"

„Chodíme spolu do školy." „Jo? Jak se jmenujete?"

„Virginia Mannofová." i „Vy jste Ginnie?" opáčil a zamžoural na ni skrz brýle. "Vy jste Ginnie Mannofová?"

„Ano," odpověděla Ginnie a přehodila zkřížené nohy zpátky.

Selenin bratr se znova vrátil k prstu, který byl pro něj zřejmě jediný opravdový bod zájmu v místnosti. „Já znám vaši sestru," řekl ledabyle. „Je to pitomej snob."

Ginnie narovнала záda. „Cože?" „Však jste slyšela."

„Moje sestra není žádný snob."

„Jápak by nebyla," odpověděl Selenin bratr. „Není." „Jápak že není. Královna snobů. Královna všech pitomejch snobů."

Ginnie se dívala, jak nadzvedává tlustou vrstvu toaletního papíru na prstu a nakukuje pod ni.

„Vždyť vy mou sestru ani neznáte."

„Jápak bych neznal."

„Tak jak se jmenuje? Jak se jmenuje křestním jménem?" dožadovala se Ginnie. „Joan... snobka Joan."

Ginnie mlčela. „Jak vypadá?" zeptala se najednou. Žádná odpověď. „Jak vypadá?" opakovala Ginnie.

„Kdyby byla zpolovice tak hezká, jak si myslí, tak by si mohla gratulovat," odpověděl Selenin bratr.

Podle Ginniina soukromého názoru nebyla ta odpověď nezajímavá.

„V životě jsem ji neslyšela o vás mluvit," odpověděla. „To mě mrzí. To mě pekelně mrzí."

„Kromě toho je stejně zasnoubená," pokračovala Ginnie, dívajíc se na něho. „Příští měsíc se vdává."

„Za koho?" zeptal se a zvedl hlavu.

Ginnie plně využila toho, že zvedl hlavu. „Za nikoho, koho byste znal."

Znova se začal zaobírat svým ošetřovatelským dílem. „To ho teda lituju," řekl.

Ginnie frkla.

„Ještě pořád to krvácí ostošest. Myslíte, že bych si na to měl něco dát? Co se na to dává? Pomůže kysličník?" „Lepší je jód," odpověděla Ginnie. A protože cítila, že její odpověď je za stávajících okolností příliš zdvořilá, dodala: „Kysličník na to není vůbec dobřej."

„Proč ne? Co je na něm špatného?"

„Prostě není na takový věci dobřej, no! To chce jód." Podíval se na Ginnii. „Ale ten strašně štípe, ne?" zeptal se. „Že pekelně štípe?"

„Štípe," řekla Ginnie, „ale neumřete na to."

Selenin bratr se zřejmě nepohoršil nad Ginniným tónem a znova se vrátil k prstu. Já to nemám rád, když to štípe," řekl.

„To nikdo."

Přikývl na souhlas. „No," řekl.

Ginnie ho chvilinku pozorovala. „Nešahejte si na to pořád," řekla zničehonic.

Selenin bratr stáhl rychle zdravou ruku, jako by právě dostal ránu elektřinou. Pak se posadil o znamínko rovněji - nebo se spíš přestal o znamínko méně hrbít. Podíval se na nějaký předmět na druhé straně pokoje. Jeho nepravidelné rysy dostaly takřka zasněný výraz. Strčil nehet nezraněného ukazováčku do mezery mezi předními zuby a odstraňuje z ní kousek potravy, otočil se ke Ginnii. „Ste jedla?" zeptal se.

„Cože?" „Esi ste už jedla?"

Ginnie zavrtěla hlavou. „Najím se až doma," řekla. „Maminka má pro mě vždycky nachystanej oběd, když přijdu."

„Mám v pokoji půlku sendviče s kuřetem. Nechcete to? Ještě jsem se toho ani nedotk."

„Děkuju vám, nechci, vážně."

„Vždyť jste zrovna hrála tenis, propánakrále. Copak nemáte hlad?"

„O to ne," odpověděla Ginnie a přehodila nohu přes nohu. „Ale maminka má pro mě vždycky přichystanej oběd, když přijdu domů. Já jako že vždycky šílí, když nemám hlad."

Selenin bratr to vysvětlení zřejmě uznal. Alespoň přikývl a odvrátil pohled. Ale hned se zase otočil k ní. „A co takhle sklenici mlíka?" zeptal se.

„Děkuju, nechci... Ale přesto vám děkuju."

Roztržitě se shýbl a poškrábal si bosý kotník. „Jak se jmenuje ten chlap, co si ho bere?" zeptal se.

„To jako Joan?“ řekla Ginnie. „Dick Heffner.“ Selenin bratr si škrábal dál kotník.

„Je nadporučík válečného námořnictva,“ dodala. „To je krámů.“

Ginnie se zasmála. Dívala se, jak si škrábe kotník, který už měl celý červený. Když si začal nehtem seškrabovat malou vyrážku na lýtku, přestala se dívat.

„Odkud Joan znáte?“ zeptala se. „Nikdy jsem vás u nás neviděla a nic.“

„Vždyť já u vás taky nikdy hergot nebyl.“

Ginnie čekala, ale z jeho prohlášení už nic dál nevyplývalo. „Tak kde jste se s ní seznámil?“ zeptala se.

„Na jednom mejdanu,“ odpověděl. „Na mejdanu? Kdy?“

„Vím já. O Vánocích 42.“ Z náprsní kapsičky u pyžama vylovil dvěma prsty cigaretu, která vypadala, jako by se byl na ní vyspal. „Nehodila byste po mně těma sirkama?“ řekl. Ginnie mu podala krabičku sirek z vedlejšího stolku. Zapálil si ohnutou cigaretu, aniž ji narovnal, a pak strčil vyškrtnutou zápalku zpátky do krabičky. Zaklonil hlavu dozadu a pomalu vypouštěl z úst obrovské spousty kouře a vtahoval ho nosem. A tímto „francouzským“ stylem pokračoval v kouření. S velkou pravděpodobností to nebyla žádná operetní póza, spíš to prozrazovalo tajnou dovednost mladého muže, který se třeba někdy zkoušel oholit levou rukou.

„Proč je Joan snob?“ zeptala se Ginnie.

„Proč? Protože je. Jak mám vědět proč, hergot?“ „Ano. Ale já myslím, proč říkáte, že je snob?“ Otráveně se k ní otočil. „Heleďte se, napsal jsem jí osm dopisů, hergot. A ona mi neodpověděla ani na jeden.“ Ginnie zaváhala. „No, třeba měla moc práce.“

„Jakýpak práce, hergot! Měla práce, že se mohla přetrhnout, že jo?“

„Musíte pořád tak klít?“ zeptala se Ginnie. „To máte sakra pravdu, že musím.“

Ginnie se uchechtla. „Jak dlouho ji už vůbec znáte?“ zeptala se.

„Dost.“ „No, já jen, jestli jste jí někdy volal nebo něco? Já jen, copak jste jí nikdy nevolal?“

„Ale kde.“

„Ježkovy voči. Když jste jí nikdy nevolal a nic -“ „Já nemoh, prokristapána!“

„Proč ne?“ opáčila Ginnie. „Nebyl jsem v New Yorku!“ „Jo tak! A kde jste byl?“ „Já? V Ohio.“

„Jo ták! Vy jste byl na univerzitě?“ „Kdepak. Toho jsem nechal.“

„Jo ták! Vy jste byl v armádě.“

„Kdepak.“ Rukou, v níž držel cigaretu, si poklepal na levou stranu hrudníku. „Špatně mi to pumpuje,“ řekl. „To jako srdce?“ zeptala se Ginnie. „Co s ním máte?“

„Copak já vím, hergot, co s ním mám. Jako dítě jsem měl revma, měl jsem strašný bolesti v -“

„A neměl byste přestat kouřit? Jako jestli byste měl vůbec kouřit a tak? Doktor povídal mý -“

„Ále, felčari toho napovídaj,“ odpověděl.

Ginnie ho na okamžiček přestala bombardovat. Na jeden krátký okamžiček. „Co jste dělal v Ohiu?“ zeptala se pak.

„Já? Pracoval jsem tam v jedné továrně na aeroplány.“

„Jo?“ řekla Ginnie. „A líbilo se vám to?“

„Líbilo se vám to?“ zaopíčil se po ní. „Strašně. Já zbožňuju letadla. Jsou tak rozkošní.“

Ginnie byla už příliš zaujatá, než aby ji to urazilo. „Jak dlouho jste tam pracoval? V té továrně na letadla?“

„Copak já vím, prokristapána. Sedmatřicet měsíců.“ Vstala přešel k oknu. Podíval se dolů na ulici a poškrábal se palcem na páteři. „den se na ně podívejte,“ řekl. „Na ty blázny zatracený.“

„Na jaký blázny?“ zeptala se. „Copak já vím. Na všechny.“

„Když budete ten prst držet takhle dolů, tak vám bude krváčet ještě víc,“ řekla Ginnie.

Poslechl. Zvedl levou nohu na okno a zraněnou ruku položil na stehno, které bylo ve vodorovné poloze. Díval se dál na ulici. „Všichni choděj na odvodní středisko, hergot,“ řekl.

„Budeme válčit s Eskymákama. Jestlipak to víte?“

„S kým?“ zeptala se Ginnie.

„S Eskymákama... Copak si sedíte na uších, prokristapána?“

„Proč s Eskymákama?“

„Copak já vím proč. Jak mám vědět proč, hergot? Tentokrát budou všichni starý chlapi. Chlapi kolem šedesátky. Nesmí jít nikdo, komu není kolem šedesáti,“ řekl. „Jen se jim zkrátěj hodiny, a bude... To bude slávy!“

„No, vy byste tak jako tak nešel,“ řekla Ginnie, čímž neměla na mysli nic jiného než pravdu, ale přesto věděla dřív, než svůj výrok stačila dokončit, že říká něco, co nemá.

„Já vím,“ odpověděl rychle a stáhl nohu z okna. Povytl malinko okno a cvrkl cigaretu na ulici. Pak se otočil, neboť už neměl u okna nic na práci. „Poslyšte. Udělejte mi jednu laskavost. Až přijde ten maník, řekla byste mu, že budu za několik vteřin hotovej? Musím se akorát oholit. Jo?“

Ginnie přikývla.

„Chcete, abych Selenu popohnal nebo něco? Ví, že jste tady?“

„Víš, že jsem tady,“ odpověděla Ginnie. „Já nijak nespěchám. Děkuju vám.“

Selenin bratr přikývl. Pak se naposledy dlouze zadíval na zraněný prst, jako by se chtěl přesvědčit, jestli je v takovém stavu, aby s ním mohl putovat zpátky do svého pokoje.

„Proč si na to nedáte náplast? Copak nemáte náplast nebo něco?“

„Ne-e,“ odpověděl. „No. Tak se mějte.“ A vyšel z pokoje.

Za několik vteřin byl zpátky a nesl pátku sendviče. „Snězte to,“ řekl. „Je to dobrý.“

„Ale já vážně nemám vůbec -“

„Tak si to vezměte, prokrista, copak je to otrávený nebo co?“

Ginnie si vzala půlku sendviče. „Tak vám mockrát děkuju," řekla.

„Je to s kuřetem," řekl, když stál nad ní a pozoroval ji. "Koupil jsem to včera večer v nějakém lahůdkářství." „Vypadá to moc vábně."

„Tak to snězte." Ginnie si ukousla. „Dobrý, co?"

Ginnie namáhavě polkla. „Moc," řekla.

Selenin bratr přikývl. Rozhlížel se roztržitě po pokoji a přitom se škrábal v dolíku na prsou.

„No, já bych se měl asi oblíknout... Jéžiši! Už zvoní. Tak se mějte!" A byl pryč.

Když Ginnie osaměla, tak sice nevstala, ale rozhlédla se, kam by mohla zahodit nebo schovat sendvič: Slyšela, že někdo přichází z haly. Strčila sendvič do kapsy kabátku.

Do pokoje vešel mladý muž, kterému bylo něco přes třicet.

Nebyl ani velký, ani malý. Jeho pravidelné rysy, krátce ostříhané vlasy, střih obleku ani vzorek kravaty z lehkého hedvábí neprozrazovaly vlastně nic určitého. Mohl být z redakce nějakého časopisu nebo to mohl být někdo, kdo se tam snaží dostat. Mohl to být někdo, kdo hrál v nějakém představení, jež právě propadlo ve Philadelphii. Mohl to být někdo z nějaké advokátní firmy.

„Dobrý den," řekl srdečně Ginnie. „Dobrý den."

„Neviděla jste Franklina?" zeptal se.

„Právě se holí. Povídal, abych vám vyřídila, že na něj máte počkat. Hned tady bude."

„Holí se, bože na nebesích," mladý muž se podíval na hodinky. Pak usedl do rudého brokátového křesla, přehodil nohu přes nohu a dal si ruce na obličej. Začal si třít zavřené oči konečky natažených prstů, jako by byl naprosto vyčerpaný anebo si právě oči namohl. „Tak strašné ráno jsem jakživ nezažil," řekl a sundal ruce z obličeje. Hlas mu vycházel jenom z krku, jako by byl příliš unavený, než aby svá slova opíral o bránicí.

„Co se stalo?" zeptala se Ginnie, jak se na něj dívala. „Ach, to je moc dlouhá historie. Nikdy nenudím lidi, který neznám přinejmenším tisíc let." Upřel neurčitý, rozmrzelý pohled někam k oknům. „Ale v životě mě už nenapadne, abych se považoval byť jen vzdáleně za znalce lidské povahy. Můžete to o mně roztroubit po celém světě."

„Co se stalo?" opakovala Ginnie.

„Ach bože. Ten člověk, co se mnou bydlí v bytě už měsíce, měsíce a měsíce - ani se mi o něm mluvit nechce... ten *spisovatel*," dodal s uspokojením; pravděpodobně si vzpomněl na oblíbené anátéma z jednoho Hemingwayova románu.

„Co udělal?"

„Upřímně řečeno bych se nerad pouštěl do detailů," odpověděl mladý muž. Vytáhl si ze svého balíčku cigaretu, nevšímaje si průhledné schránky na stole, a zapálil si vlastním zapalovačem. Měl velké ruce. Nezdály se silné, ani zručné, ani citlivé, ale přesto se pohybovaly, jako by je řídil jakýsi vlastní, nesnadno ovladatelný estetický náboj. „Rozhod jsem se, že už na to nebudu myslet. Ale mám vztek," řekl, „víte, je to takovej nemožnej

človíček z Altoony v Pennsylvanii - nebo z nějaký podobný díry, kterej zřejmě umíral hladem. Jsem tak laskavej a slušnej - jsem přímo vzor milosrdnýho Samaritána - že ho vemu k sobě do bytu, do toho svýho přímo mikroskopickýho bytečku, kde se sám sotva hnu. Představím ho všem svejm přátelům. Dovolím mu, aby mi zatrkal celej byt svejma strašnejma rukopisama a cigaretovejma špačkama, ředkvičkama a kdovíčím ještě, představím ho všem newyorským divadelním podnikatelům do jednoho. Tahám mu jeho špinavý košile do prádelny a z prádelny. A jako vrchol všeho -" Mladý muž se odmlčel. „A za všechnu svou laskavost a slušnost," pokračoval, „se dočkám toho, že si odejde z domu v pět nebo šest ráno a nenechá mi ani lístek - a vezme si s sebou doslova všechno, čeho se těma svejma špinavejma, zaprasenejma prackama dokáže zmocnit." Odmlčel se, zatáhl z cigarety a vyfoukl syčivě z úst tenký proužek kouře. „Ani mluvit se mi o tom nechce. Vážně ne." Podíval se na Ginnii. „Máte strašně hezkej kabát," řekl, když vstal ze židle. Přešel ke Ginnii a vzal mezi prsty klopky Ginniina kabátku. „To je rozkošný. To je první opravdu dohrej kamelhár, kterej jsem od války viděl. Smím se vás zeptat, kde jste ho sehnala?"

„Maminka mi ho přivezla z Nassau."

Mladý muž zamyšleně přikývla vydal se pozpátku ke svému křeslu. „To je jedno z míst, kde člověk dostane skutečně dohrej kamelhár," posadil se. „Byla tam už dávno?"

„Cože?" zeptala se Ginnie.

„Byla tam vaše maminka už dávno? Ptám se proto, že moje maminka tam byla v prosinci. A přes kus ledna. Obvykle jezdívám s ní, ale tenhle rok jsem měl takovej frmol, že jsem se nemoh utrhnout."

„Byla tam v únoru," odpověděla Ginnie. „To je báječný. Nevíte, kde bydlela?" „U tety."

Přikývl. „Smím se zeptat, jak se jmenujete? Vy jste zřejmě přítelkyně Franklinovy sestry?"

„Chodíme spolu do školy," řekla Ginnie, čímž zodpověděla jenom jeho druhou otázku.

„Ale nejste ta slavná Maxina, o které Selena mluví, že ne?"

„Ne," odpověděla Ginnie.

Mladý muž si najednou začal dlaní oprašovat kalhotové manžety. „Jsem od hlavy až po paty plnej psích chlupů," řekl. „Maminka jela na víkend do Washingtonu a nakvartýrovala mi do bytu tu svou potvoru. Je to moc milej pes. Ale má hnusný zvyky. Máte psa?"

„Ne." „Podle mě je to vlastně krutý, držet si psa ve městě." Přestal se čistit, opřel se dozadu a znova se podíval na náramkové hodinky. „V životě jsem nezažil, aby byl ten kluk včas hotovej. Jdeme na Cocteaua, na Krásku a zvíře, což je film, na kterej by člověk měl přijít včas. Já jen jako-že když nepřijde včas, tak je celý kouzlo pryč. Viděla jste ho?"

„Ne." „Tak to musíte! Já už jsem ho viděl osmkrát. Je to vyloženě geniální," řekl. „Už měsíce se snažím na něj dostat Franklina." Zavrtěl smutně hlavou. „Ten má ale vkus! Ve válce jsme spolu pracovali v jednom strašným podniku a ten kluk nedal jinak a vlácel mě na ty nejnemožnější filmy na světě. Chodili jsme na gangsterky, na kovbojky, na muzikály -"

„Vy jste taky pracoval v tý továrně na letadla?“ zeptala se Ginnie.

„To se ví, bože můj. Léta letoucí. Ale o tom nemluvme, prosím vás.“

„Vy máte taky nemocný srdce?“

„Nebesa, to ne. Musím to zaklepat,“ a zaťukal dvakrát na opěradlo křesla. „Já jsem zdravěj jako -“

Když do pokoje vešla Selena, Ginnie rychle vstala a šla jí do půli cesty naproti. Selena byla převlečená ze šortek do šatů, což by bylo normálně Ginnii otrávil.

„Promiň, že jsem tě nechala čekat,“ řekla Selena neupřímně, „ale musela jsem počkat, až se maminka probudí... Ahoj, Eriku.“

„Ahojky!“

„Já ty peníze stejně nechci,“ řekla Ginnie a ztišila hlas, aby ji slyšela jenom Selena.

„Cože?“ „Já jsem o tom přemýšlela. Já jen jako že ty zase nosíš pořád tenisový míčky a tak. Já na to zapoměla.“

„Ale vždyť jsi říkala, že když za ně nemusím platit...“

„Vyprovod' mě ke dveřím,“ řekla Ginnie a vykročila, aniž se rozloučila s Erikem.

„Ale já myslela, žeš říkala, že jdeš večer do kina a že ty peníze potřebuješ a tak!“ řekla Selena v předsíni.

„Jsem moc unavená,“ odpověděla Ginnie. Sklonila se a sebrala své tenisové potřeby.

„Poslyš. Já ti po večeři brnknu. Děláš večer něco? Možná, že bych k vám zašla.“

Selena zůstala koukat, ale pak odpověděla: „Tak dobře.“

Ginnie otevřela hlavní dveře a přešla k výtahu. Zmáčkla knoflík. „Seznámila jsem se s tvým bratrem,“ řekla. „Jo? To je číslo, co?“

„Co vlastně dělá?“ zeptala se Ginnie jakoby nic. „Pracuje nebo něco?“

„Právě nechal zaměstnání. Tatínek chce, aby se vrátil na univerzitu, ale on nechce.“

„Proč nechce?“

„Copak já vím? Říká, že už je na to moc starej nebo co.“ „Jak je starej?“

„Copak já vím. Čtyřicet.“

Dveře od výtahu se otevřely. „Já ti pak zavolám!“ řekla Ginnie.

Když byla před domem, vykročila směrem na západ k Lexington Avenue, aby chytila autobus. Mezi Třetí avenue a Lexingtonem si sáhla do kapsy u kabátu pro peněženku a našla tam polovičku toho sendviče. Vyndala ho a začala spouštět ruku, že sendvič hodí na zem, ale místo toho ho dala zpátky do kapsy. Před několika lety jí trvalo tři dny, než se zbavila velikonočního kuřátka, které našla mrtvé v pilinách na dně koše na papír.

Smějící se muž

V roce 1928, když mi bylo devět let, jsem byl nadšeným členem organizace, zvané Klub Komančů. Každé odpoledne ve tři hodiny pro nás, pětadvacet Komančů, přijel po vyučování náš náčelník před východ pro chlapce ke Sto šedesáté páté obecné škole na Sto deváté ulici poblíž Amsterdam Avenue. Nato jsme za strkání a šťouchání našli do náčelníkova znovicirovaného autobusu a náčelník nás odvezl (podle finančního ujednání s našimi rodiči) do Central Parku. Po zbytek odpoledne jsme za příznivého počasí hráli fotbal nebo baseball, což záleželo (jenom přibližně) na ročním období. Za deštivých odpolední nás náčelník vždycky vzal buď do Přírodovědeckého muzea, nebo do Metropolitního muzea umění.

O sobotách a o většině národních svátků nás posbíral před našimi činžáky brzy ráno a odvezl nás svým vysloužilě vypadajícím autobusem z Manhattanu do poměrně rozlehlých prostor Van Cortlandt Parku nebo na Palisády. Jestliže jsme měli v úmyslu provozovat jenom atletiku, pak jsme jeli do Van Cortlandt Parku, kde bylo hřiště regulérních rozměrů a mezi našimi protihráči nebyly dětské kočárky ani nějaká zlostná stará paní s holí. Jestliže si naše komančská srdce zámýšlela tábořit, pak jsme jeli na Palisády a potýkali se s drsnou přírodou. (Pamatuju se, jak jsem se jednou v sobotu ztratil někde v tom ošemetném úseku terénu mezi reklamní tabulí na bělidlo Limit a západním koncem mostu George Washingtona. Ale zachoval jsem chladnou hlavu. Prostě jsem usedl v majestátním stínu obrovské reklamní tabule a otevřel jsem si - i když se slzami na krajíčku - krabici s obědem, že se najím, tak trochu spoléhaje, že mě náš náčelník najde. Náčelník nás vždycky našel.)

V hodinách, kdy nebyl v zajetí Komančů, se náš náčelník jmenoval John Gedsudski a byl ze Staten Islandu. Byl to neobyčejně plachý a laskavý mladý muž, asi dva- nebo tříadvacetiletý, student práv na Newyorské univerzitě, a vůbec velmi pozoruhodný člověk. Nebudu se pokoušet vypočítávat jeho četné úspěchy a ctnosti. Byl mezi jiným držitel tří orlích per ve skautu, v roce 1926 byl takřka nejlepší americký bek ve fotbale a vědělo se, že ho baseballové mužstvo Giants velmi srdečně vyzvalo, aby si s nimi zahrál na zkoušku. Dělal nám při všech našich hurónských sportovních podnicích nestranného rozhodčího, kterého nic nevyvedlo z míry, byl mistr v zakládání i hašení ohně a zručný a účastný ošetřovatel. Všichni jsme ho od nejmenšího až k největšímu rošťákovi milovali a ctili.

Zjev našeho náčelníka z roku 1928 mám ještě stále v živé paměti. Kdyby se přání dala proměnit v centimetry, byli bychom z něho my, Komančové, udělali obra, než bys řek švec. Ale jak už to tak chodí, byl podsaditý a měřil něco kolem sto šedesáti - ani o chlup víc. Vlasy měl modročerné a rostly mu hodně do čela, nos měl velký a lesklý a trup asi tak dlouhý jako nohy. V kožené větrovce se zdála jeho ramena silná, ale úzká a skleslá. Mně však v té době připadalo, že se v náčelníkovi harmonicky slévají nejfotogeničtější rysy Bucka Jonese, Keňa Maynarda a Torna Mixe.

Každé odpoledne, jakmile se setmělo natolik, aby se prohrávající mužstvo mělo nač vymlouvat, když nechytlo při baseballe celou řadu měkce odpálených míčů nebo při ragby nějakou tu přihrávku před brankou, jsme se my Komančové s naprostou důvěrou a sobectvím obraceli k náčelníkově vypravěčskému nadání. V tu dobu jsme už obyčejně byli rozpálené klubko a bojovali jsme mezi sebou - buď pěstmi, nebo pronikavými hlasy - o ta místa v autobuse, která byla nejbliž u náčelníka. (Autobus měl dvě souběžné řady vyplétaných sedadel. V levé řadě bylo o tři sedadla víc - nejlepší z celého autobusu, poněvadž sahala až k řidičově profilu.) Náčelník si vylezl do autobusu, teprv až jsme se usadili my. Pak si sedl obkročmo obráceně na sedadlo pro řidiče a svým pisklavým, ale zpěvavým tenorem nám přednesl další pokračování „Smějícího se muže“. Jak jednou začal vyprávět, náš zájem neutuchl, dokud náčelník neskončil. „Smějící se muž“ byl pro takového Komanče přesně to pravé. A měl dokonce klasický rozsah. Byl to příběh, který dokázal zaválit celý prostor, ale přesto byl v podstatě přenosný. Člověk si ho mohl vždycky vzít s sebou domů a zrekapitulovat si ho - dejme tomu - když seděl ve vaně a vypouštěl vodu.

Smějící se muž byl jediný syn bohatých manželů-misionářů, kterého v mládí unesli čínští bandité. Když bohatí misionářští manželé odmítli (z náboženského přesvědčení) zaplatit za syna výkupné, vložili bandité, které to navýsost podráždilo, hošíčkovu hlavičku do truhlářského svěráku a otočili příslušnou pákou několikrát doprava. Oběť té nezvyklé procedury dorostla v muže s holou šišatou hlavou a s obličejem, jenž měl pod nosem místo úst obrovský oválný otvor. Nos sám se skládal ze dvou masem zarostlých dírek. To mělo za následek, že když Smějící se muž dýchal, roztahovala a stahovala se ta ohyzdná žalostná díra pod jeho nosem jako (aspoň jak si to představuju) nějaká obludná vakuola. Dýchací metody Smějícího se muže nám náčelník spíš předvedl, než vysvětlil. Lidí, kteří Smějícího se muže neznali, při pohledu na jeho strašný obličej omdlévali. *Známí* se mu vyhýbali. Ale banditi mu kupodivu dovolovali potloukat se po jejich hlavním stanu - pokud měl ovšem obličej zakrytý bledě rudou lehkou maskou z makových okvětních lístků. Masku nejen ušetřovala bandity pohledu na tvář jejich schovance, ale zároveň je neustále upozorňovala, kde Smějící se muž právě mešká; páchl totiž opiem.

Smějící se muž se každé ráno, jsa naprosto osamělý, odkradl (našlapoval půvabně jako kočka) do hustého lesa, který obklopoval skryš banditů. Tam se spřátelil s mnoha rozličnými zvířaty; se psy, s bílými myškami, s orly, se lvy, s hroznější královskými i s vlky. A navíc si vždycky sundal masku a tiše, melodicky s nimi rozmlouval jejich jazykem. *Zvířata*, ho za ohyzdného nepokládala.

(Než se náčelník dostal s příběhem až sem, trvalo mu to několik měsíců. Od tohoto místa byl k naprostému uspokojení Komančů při svých pokračováních čím dál velkorysejší.)

Smějící se muž byl člověk, jenž pozorně sledoval cvrkot kolem, a tak se vmžiku zmocnil nejcennějších obchodních tajemství banditů. Ale neměl o nich valné mínění a hbitě si

vytvořil vlastní, účinnější systém. Začal v poměrně malém měřítku na vlastní pěst na čínském venkově a loupil, přepadával, a když to bylo nevyhnutelné, i vraždil. Jeho důmyslné zločinecké metody spolu s podivnou zálibou ve fair play mu brzy zajistily v srdci národa teplé místočko. Jeho adoptivní rodiče (banditi, jejichž vinou se vrhl na zločineckou dráhu) byli kupodivu jedni z posledních, k jejichž sluchu se donesly jeho úspěchy. Když se tak stalo, začali nepřítelně žárlit. Jednou v noci se všichni vydali husím pochodem k posteli Smějícího se muže a v domnění, že se jim podařilo ho omámit a že spí hlubokým spánkem, začali mačetami bodat do jeho těla pod pokrývkami. Ukázalo se však, že jejich obětí se stala matka náčelníků lupičů - nepříjemná, hádavá osoba. Tahle událost jen ještě víc podráždila touhu banditů po krvi Smějícího se muže, takže byl nakonec nucen zamknout celou tlupu do hluboké, ale příjemně vyzdobené hrobky. Čas od času se jim podařilo uniknout a působit mu jisté nepříjemnosti, ale on odmítal bandity zabít. (Tehle rys soucitu v povaze Smějícího muže mě doháněl k šílenství.)

Smějící se muž začal brzy pravidelně jezdit přes čínské hranice do Paříže ve Francii, kde s rozkoší blýskal svým velkým, ale skromným géniem přímo před nosem Marcela Dufargea, mezinárodně proslulého detektiva a vtipného souchotináře. Z Dufargea a z jeho dcery (skvělé dívky, až na to, že ráda nosila mužské oblečení) se stali nejzavilejší nepřátelé Smějícího se muže. Znova a znova se oba pokoušeli vyvést Smějícího se muže na vrbu. Smějící se muž obvykle z žertu předstíral, že už je v půli cesty, ale pak zmizel a často po sobě nenechal ani nejnepatrnější náznak své únikové metody. Jen tu a tam poslal pařížskou kanalizací posměšný lístek na rozloučenou, který Dufargeovi hbitě doplul k botě. Oba Dufargeovi trávili nesmírně mnoho času tím, že se cachtali v pařížských kanálech.

Smějící se muž brzy shromáždil největší soukromý majetek na světě. Většinu věnoval anonymně mnichům místního kláštera - skromným asketům, kteří zasvětili život pěstování německých policejních ovčáků. Zbytek jmění proměnil v diamanty, jež příležitostně spouštěl ve smaragdových schránkách do Černého moře. Jeho osobní potřeby byly nevelké. Živil se výhradně rýží a orlí krví a bydlel na bouřlivém pobřeží Tibetu v malé chaloupce,

která měla pod zemí jen tělocvičnu a stělnici. S ním tam žili čtyři slepě mu oddaní druhové: hbitý šedý vlk, který se jmenoval Černá perut', roztomilý trpaslík jménem Omba, mongolský obr jménem Hong, kterému běloši vypálili jazyk, a s nimi jedna nádherná euroasijská dívka, u které občas propukly nepříjemné zločinecké sklony, k nimž ji vedla neopětovaná láska k Smějícímu se muži a úzkostlivá starost o jeho bezpečí. Smějící se muž vydával své posádce rozkazy zpoza černého hedvábného závěsu. Ani Ombovi, tomu roztomilému trpaslíkovi, nebylo dovoleno spatřit jeho obličej.

Neříkám, že to udělám, ale mohl bych takhle pokračovat celé hodiny a vodit čtenáře - když by bylo nutné, třeba násilím - přes pařížsko-čínskou hranici a zase zpátky. Pohlížím na Smějícího se muže jako na jakéhosi svého velmi vznešeného předka - řekněme jako na

jakéhosi Roberta E. Leea, jehož ctnosti nebyly ovšem ještě odhaleny. A tahle představa je ještě skromná ve srovnání s tou, kterou jsem měl v roce 1928, kdy jsem se považoval nejen za přímého potomka, ale za jediného právoplatného žijícího potomka Smějícího se muže. V roce 1928 jsem nebyl vůbec syn svých rodičů, nýbrž ďábelsky úskočný podvodník, který čeká na jejich nejmenší uklouznutí, aby odhalil svou pravou totožnost, pokud možno, i když ne nezbytně, bez použití násilí. Abych nezlomil srdce své nepravé matky, hodlal jsem jí ve své podsvětní existenci vykázat nějakou neurčitou, avšak náležitě vznešenou hodnotu. Ale nejdůležitější pro mě v roce 1928 byla opatrnost. Hrát tu frašku s sebou. Čistit si zuby. Česat se. Za každou cenu potlačovat svůj přirozený odporný smích.

Popravdě řečeno jsem nebyl jediným právoplatným žijícím potomkem Smějícího se muže. V klubu bylo dvacet pět Komančů, čili dvacet pět právoplatných žijících potomků Smějícího se muže - a všichni jsme zlověstně kroužili na zapřenou po New Yorku a měřili si liftboye jakožto potenciální úhlavní nepřátele, šeptali koutkem úst, ale plynule rozkazy do uší kokršpanělů a brali si ukazováčky na mušku čela učitelů počtů. A pořád jsme čekali a čekali, až se naskytne nějaká pěkná příležitost, až budeme moci vzbudit hrůzu a obdiv v srdci nejbližšího smrtelníka.

Jednoho únorového odpoledne hned po zahájení komančské baseballové sezóny jsem v náčelníkově autobuse zpozoroval novinku. Nad zrcátkem u předního skla byla malá zarámovaná fotografie děvčete, které na sobě mělo akademický talár a biret. Zdálo se mi, že se obrázek děvčete tluče s celkově chlapeckou výzdobou autobusu, a rovnou jsem se náčelníka zeptal, kdo to je. Náčelník zprvu kličkoval, ale nakonec přiznal, že to je jedno děvče. Zeptal jsem se ho, jak se jmenuje. Odpověděl zdráhavě: „Mary Hudsonová.“ Zeptal jsem se ho, jestli hraje ve filmu nebo něco. Odpověděl, že ne, že chodívala na Wellesley College. A dodal, jako by se pomalu rozpomínal, že Wellesley College je ohromně nobl univerzita. Zeptal jsem se ho, proč že má v autobuse její fotku. Lehce pokrčil rameny a mně připadalo, že chce naznačit, že tam tu fotku má více méně z donucení.

Fotka zůstala po několik týdnů - ať už ji tam měl náčelník z donucení, nebo náhodou - v autobuse. Nezmizela ani s obaly od čokolády, ani se spadlými kousky mentolových bonbonů. Ale my Komančové jsme si na ni zvykli. Pomalu se začala proměňovat v něco tak nezajímavého, jako je tachometr.

Jednou však zajel náčelník cestou do Central Parku na Páté avenue s autobusem k okraji chodníku až někde u Šedesáté ulice, dobrý kilometr za naším baseballovým hřištěm. Nějakých dvacet spoluřidičů na zadních sedadlech žádalo okamžité vysvětlení, ale náčelník *žádné* nepodal. Namísto toho prostě zaujal svou vypravěčskou pozici a předčasně se pustil do čerstvého pokračování „Smějícího se muže“. Sotva však začal, zaklepal někdo na dvířka autobusu. Náčelník ten den reagoval jako blesk. Otočil se na sedadle doslova jako na obrtlíku, prudce trhl klikou u dveří a do autobusu vlezla dívka v bobřím kožichu.

Kdybych je měl bez rozmýšlení vyjmenovat, tak bych řekl, že jsem viděl v životě jenom tři dívky, které se mi na první pohled jevily jako nepopíratelné krasavice. Jedna byla hubená dívka v černých plavkách, která se na Jonesově pláži asi tak v roce 1936 hmoždila s rozvíráním oranžového deštníku. Druhá byla dívka, jež v roce 1939 podnikala lodí okružní jízdu po Karibském moři a hodila zapalovačem po delfínovi. A třetí byla náčelníková dívka Mary Hudsonová.

„Jdu moc pozdě?“ zeptala se náčelníka s úsměvem.

Právě tak by se byla mohla zeptat, jestli je ošklivá.

„Ne,“ odpověděl náčelník. Poněkud rozčileně pohlédl na Komanče poblíž svého sedadla a dal pokyn, aby jí v řadě udělali místo. Mary Hudsonová si sedla mezi mne a jednoho chlapce, který se jmenoval Edgar, jak dál nevím, jehož strýček měl za nejlepšího přítele pašeráka alkoholu. Udělali jsme jí místa, co její hrdlo ráčilo. Pak autobus s podivným amatérským trhnutím vyrazil vpřed. Všichni Komančové do posledního muže mlčeli.

Cestou zpátky k našemu obvyklému parkovišti se Mary Hudsonová nakláněla na sedadle kupředu a nadšeně podávala náčelníkovi výčet všech vlaků, které zmeškala, a udávala ten, který nezmeškala; bydlela v Douglastonu na Long Islandu. Náčelník byl velmi nervózní. Nejen že se mu nedařilo účastnit se rozhovoru; nedařilo se mu takřka poslouchat. Pamatuju se, že mu zůstal knoflík od řadící páky v ruce.

Když jsme vystoupili z autobusu, držela se nás Mary Hudsonová jako klíště. Jsem si jist, že než jsme došli na baseballové hřiště, byl na obličejích všech Komančů výraz, který říkal, „některý holky prostě nevědí, kdy mají jít domů“. A k dovršení všeho projevila Mary Hudsonová, právě když jsem s ještě jedním Komančem házel mincí, které mužstvo přijde první do pole, toužebné přání zahrát si s námi. Reakce nemohla být jasnější. Zatímco předtím jsme my Komančové na její ženskost jenom zírali, teď jsme ji propalovali pohledy. Oplatila nám úsměvem. Kapánek nás to vyvedlo z míry. Pak se toho ujal náčelník a prozradil na sebe rys neschopnosti, který do té doby dobře skrýval. Vzal si Mary Hudsonovou stranou, aby ho Komančové neslyšeli, a zdálo se, že k ní vážně a rozumně promlouvá. Mary Hudsonová ho posléze přerušila a její hlas slyšeli Komančové dokonale: „Ale já chci,“ řekla, „já chci tak) hrát!“ Náčelník kývl hlavou a zkusil to znovu. Ukázal k hřišti, které bylo rozbahněné a hrbolaté. Zvedl pátku a předvedl, jak je těžká. „To je mi jedno,“ řekla Mary Hudsonová zřetelně, „jela jsem celou tu cestu až do New Yorku - k zubaři a tak - a budu hrát.“ Náčelník znovu pokýval hlavou, ale vzdal se. Přešel opatrně k základní metě, kde čekali Smělci a Válečníci, obě komančská mužstva, a podíval se na mě. Byl jsem kapitánem Válečníků. Vyslovil jméno našeho normálního středáka, který ležel doma nemocný, a navrhl, aby Mary Hudsonová zaujala jeho místo. Odpověděl jsem, že žádného středáka nepotřebuju.

Náčelník se mě zeptal, jak to, ksakru, že nepotřebuju žádného středáka. Zděsil jsem se. Bylo to poprvé, kdy jsem slyšel náčelníka zaklít. A navíc jsem cítil, že se Mary Hudsonová na mě usmívá. Abych se nedal jen tak, sebral jsem kámen a hodil ho na strom.

První jsme šli do pole my. Během první směny nešel na středáka ani jeden míč. Ze svého postavení na první základně jsem se tu a tam ohlédl. Mary Hudsonová na mě pokaždé vesele zamávala. Na ruce měla zadáckou rukavici, kterou si vybrala a neřekla si ji vymluvit. Byl to příšerný pohled.

Mary Hudsonová měla pálkovat v řadách válečníků jako devátá. Když jsem ji o tom uspořádání zpravil, trochu se ušklíbla a řekla: „Tak sebou hodíte.“ Popravdě řečeno se zdálo, že sebou opravdu házíme. Dostala se k pálce už v první směně. Svlékla si na to bobří kožíšek - i zadáckou rukavici - a v tmavohnědých šatech vykročila k metě. Když jsem jí podal pátku, tak se mě zeptala, proč je tak těžká. Náčelník opustil stanoviště rozhodčího za nadha-zovačem a přešel starostlivě kupředu. Řekl Mary Hudsonové, aby si položila konec pátky na pravé rameno. „Vždyť já jo,“ odpověděla. Pak jí řekl, aby pátku nesvírala tak pevně. „Vždyť já ne,“ odpověděla. Pak jí řekl, aby se dívala přímo na míč. „Ano,“ odpověděla. „Jdi mi z cesty.“ Rozmáchla se mocně po prvním míči a odpálila ho až za levého hráče v poli. Normálně by to stačilo na doběhnutí ke druhé metě, ale Mary Hudsonová doběhla až ke třetí - a klidáčko.

Když polevil můj údiv, pak můj obdiv a pak má radost, podíval jsem se na náčelníka. Zdálo se, že za nadhazovačem nestojí, ale spíš se za ním vznáší. Byl dokonale šťastný. Mary Hudsonová na mě ze třetí mety zamávala. Zamával jsem jí taky. Byl bych nedokázal nezamávat, ani kdybych byl chtěl. Ať držela pátku jak chtěla, bylo to děvče, které prostě umělo na člověka ze třetí mety zamávat.

Po celý zbytek zápasu doběhla pokaždé, když se dostala k pálce, na některou metu. Zdálo se, že z jakéhosi důvodu nemá ráda první; tam ji nic nedokázalo udržet.

Aspoň třikrát se jí podařilo doběhnout rovnou na druhou.

Její hra v poli byla hrozná, ale udělali jsme tolik přeběhů, že jsme to skoro ani nepozorovali. Myslím, že by jí to bývalo šlo lip, kdyby bývala chytala míč do čehokoli jiného kromě té zadácké rukavice. Ale nechtěla ji stáhnout. Prohlásila, že je moc roztomilá.

Asi tak měsíc hrála s Komanči baseball několikrát týdně, zřejmě po každé návštěvě u zubaře. Některé odpoledne přišla k autobusu včas, někdy se zpozdila. Někdy jí v autobuse nepřestávala jet pusa, někdy prostě seděla a kouřila cigarety značky Tareyton (s korkovým náústkem). Když v autobuse člověk seděl vedle ní, voněla nádherným parfémem.

Jednoho zajímavého dne v dubnu nás náčelník jako obvykle nabral u Sto deváté ulice a Amsterdam Avenue a pak u Sto desáté ulice obrátil naložený autobus k východu a rozjel se jako obvykle po Páté avenue. Ale vlasy měl mokré a ulízané a místo kožené větrovky kabát, a tak jsem se pochopitelně domníval, že k nám má přistoupit Mary Hudsonová. Když jsme

přefrčeli kolem našeho vchodu do parku, byl jsem si tím jist. Náčelník zaparkoval autobus na příslušném místě v Šedesátých ulicích. Potom, aby Komančům uběhl bezbolestně čas, se posadil obkročmo na sedadle čelem k nám a vybalil nové pokračování „Smějícího se muže“. Pamatuju se na to pokračování do nejmenších podrobností a musím ho tady krátce nastínit. Vinou řady událostí se nejlepší přítel Smějícího se muže, jeho šedý vlk Černá perut', ocitl ve fyzické a duševní pasti, kterou nastražili Dufargeové. Věděli, jaký má Smějící se muž obrovský smysl pro loajalitu, a nabídli svobodu Černé perutě výměnou za svobodu Smějícího se mu-

že. Smějící se muž na tyto podmínky naprosto důvěřivě přistoupil. (Některá méně důležitá stránka jeho génia často poněkud tajuplně selhala.)

Bylo dohodnuto, že se Smějící se muž sejde s Dufargeovými o půlnoci v určené části hustého hvozdů, který obklopuje Paříž, a že tam bude Černé peruti za měsíčního svitu vrácena svoboda. Dufargeovi však neměli v úmyslu Černou perut' pustit, protože se jí báli a nenáviděli ji. Tu noc, kdy se měla ta transakce provést, přivázali v lese místo Černé perutě jiného vlka, kterému přebarvili levou zadní nohu na sněhobílo, aby vypadal jako Černá perut'.

Se dvěma věcmi však nepočítali: s citlivostí Smějícího se muže a s jeho znalostí řeči šedých vlků. Jakmile se dal od Dufargeovy dcery přivázat ostnatým drátem ke stromu, pocítil nutkání pozvednout svůj krásný melodický hlas a několika slovy se s domnělým starým přítelem rozloučit. Na podvrženého vlka, který stál v záři měsíčního svitu o několik metrů dál, udělalo dojem, že ten cizí člověk ovládá jeho řeč, a tak chvíli zdvořile naslouchal posledním radám, osobním i odborným, jež mu Smějící se muž udílel. Posléze však začal být netrpělivý a přešlapovat z tlapy na tlapu. Potom zničehonic dosti nevlídně Smějícího se muže přerušil a sdělil mu, že se za prvé nejmenuje Temná perut', ani Černá perut', ani Šedá tlapa a vůbec nijak tak, ale Armand, za druhé, že nikdy v žádné Číně nebyl a nemá nejmenší úmysl tam běžet.

Smějící se muž, který se patřičně rozzuřil, si jazykem odhrnul masku a vystavil v měsíčním světle odhalenou tvář Dufargeovým. Mile Dufargeová reagovala tím, že omdlela. Její otec měl větší štěstí. Přepadl ho v tom okamžiku náhodou jeden z jeho záchvatů kašle, a tak smrtelnému odhalení unikl. Když ho záchvat přešel a on viděl, že jeho dcera leží na zádech na měsícem ozářené zemi, dal si dvě a dvě dohromady. Zacláněje si rukou oči, vypálil ze své automatické pistole plný zásobník směrem, odkud se ozývalo těžké, sípavé oddychování Smějícího se muže. V tom místě pokračování končilo. Náčelník vytáhl z kapsičky své dolarové cibule, podíval se na ně, pak se prudce otočil na sedátko a nastartoval. Podíval jsem se na své hodinky. Bylo skoro půl páté. Když se dal autobus do pohybu, zeptal jsem se náčelníka, jestli nepočká na Mary Hudsonovou. Neodpověděl mi, a než jsem mohl otázku zopakovat, zaklonil hlavu dozadu a řekl na adresu nás všech: „Co

kdybyste byli v tom autobuse chvíli zticha." Rozkaz byl v podstatě nesmyslný, ať jím myslel cokoli. Byli jsme už předtím jako pěny. Skoro všichni přemýšleli o situaci, v jaké zůstal Smějící se muž. Ne že bychom si o něj dělali starosti - na to jsme mu příliš věřili - ale v okamžicích, kdy byl ve velkém nebezpečí, jsme vždycky ztichli.

To odpoledne jsem někdy ve třetí nebo čtvrté směně našeho zápasu zahlédl z první mety Mary Hudsonovou. Seděla na lavičce asi sto metrů od mé levé ruky, vmáčknutá mezi dvě bony s dětskými kočárky. Měla na sobě svůj bobří kožíšek, kouřila cigaretu a zdálo se, že se dívá na zápas. Můj objev mě vzrušil, a tak jsem tu zprávu křikl na náčelníka, který stál za nadhazovačem. Byl u mě jedna dvě, i když zrovna neutíkal. „Kde?“ zeptal se mě. Znova jsem ukázal. Na okamžik se zadíval správným směrem, pak řekl, že se hned vrátí, a odešel z hřiště. Odcházel pomalu, rozepínaje si kabát a strkaje ruce do kapes u kalhot. Posadil jsem se na první metu a díval se. Než náčelník došel k Mary Hudsonové, měl už kabát zase upnutý a ruce mu visely podél těla.

Stál nad ní asi tak pět minut a zřejmě s ní mluvil. Mary Hudsonová pak vstala a oba dva vykročili k baseballové-

mu hřišti. Při chůzi nemluvili, ani se na sebe nedívali. Když došli k hřišti, zaujal náčelník své postavení za nadhazovačem. Křikl jsem na něj: „Vona nebude hrát?“ Odpověděl mi, abych si hlídal metu. Hlídal jsem si tedy metu a pozoroval Mary Hudsonovou. S rukama v kapsách bobřího kožichu došla pomalu za základní metu a nakonec si sedla na lavičku pro hráče, která stála, kde neměla, hned za třetí metou. Zapálila si cigaretu a přehodila nohu přes nohu.

Když pátkovali Válečníci, přešel jsem k lavičce a zeptal se Mary Hudsonové, jestli má chuť zahrát si na levé straně v poli. Zavrtěla hlavou. Zeptal jsem se jí, jestli je nachlazená. Znova zavrtěla hlavou. Řekl jsem jí, že na levé straně v poli nikoho nemám. Řekl jsem jí, že jeden kluk musí hrát jak za středáka, tak za levého hráče v poli. Tyto mé informace nevyvolaly žádnou odpověď. Vyhodil jsem svou rukavici hráče u první mety do vzduchu a snažil se ji zachytit hlavou, ale spadla mi do kaluže bláta. Otřel jsem ji o kalhoty a zeptal se Mary Hudsonové, jestli by k nám někdy nechtěla přijít na večeři. Řekl jsem jí, že náčelník k nám chodí často. „Dej mi pokoj,“ řekla, „prosím tě, dej mi pokoj.“ Zůstal jsem na ni koukat, ale pak jsem odešel k lavičce Válečníků, vytáhl si z kapsy mandarínku a vyhodil ji do vzduchu. Asi v polovině cesty za autovou čarou u třetí mety jsem se otočil, pokračoval pozpátku a přitom se s mandarínkou v ruce díval na Mary Hudsonovou. Neměl jsem ponětí, co se mezi ní a náčelníkem stalo (a dodnes nemám, jenom jsem to tak trochu instinktivně vytušil), ale přesto jsem si byl naprosto jistý, že Mary Hudsonová navždycky odpadla z mužstva Komančů. Byla to taková ta naprostá jistota, přestože nevyplývala z nějakých faktů, která dokáže proměnit chůzi pozpátku v záležitost riskantnější, než je obvyklé, a tak jsem vrazil rovnou do dětského kočárku.

Po další směně už nebylo na hru v poli dost dobře vidět. Zápas skončil a my začali sbírat výzbroj. Když jsem se naposledy pořádně podíval na Mary Hudsonovou, stála u třetí mety a plakala. Náčelník ji držel za rukáv bobřího kožíšku, ale ona se mu vytrhla. Utekla z hřiště na betonovou cestičku a utíkala a utíkala, až mi zmizela z dohledu. Náčelník za ní nešel. Jenom stál a díval se, jak mizí. Pak se otočil, došel k základní metě a zvedl naše dvě pálky. Vždycky jsme ho nechávali nosit pálky. Šel jsem k němu a zeptal se ho, jestli se s Mary Hudsonovou pohádali. Odpověděl mi, abych si zastrčil košili do kalhot.

Několik posledních desítek metrů k místu, kde parkoval náš autobus, Komančové jako obyčejně utíkali, přičemž křičeli, strkali se a snažili se dát jeden druhému nelsona, ale všichni se těšili, že už zase dojde na „Smějícího se muže“. Jak jsme pádili přes Pátou avenue, někdo upustil rezervní nebo svlečený svetr, já jsem o něj zakopl a natáhl se. Dolíti jsem k autobusu, ale to už byla nejlepší místa obsazená a já si musel sednout doprostřed. Otrávený, že jsem takhle dopadl, jsem štouchl kluka po mé pravici loktem do žeber, pak jsem otočil obličej a díval se, jak náčelník přechází Pátou. Venku ještě nebyla tma, ale už se snášelo podvečerní šero. Náčelník s vyhrnutým límcem u kabátu přecházel soustředěně ulici, pálky pod levou paží. Jeho černé vlasy, které měl odpoledne mokré a ulízané, byly už suché a vlály mu. Pamatuju, že mi ho bylo líto, že nemá rukavice.

Když vlezl dovnitř, bylo v autobuse jako obyčejně ticho - aspoň poměrně - asi jako když v divadle zhášejí světla. Všichni rychle dokončovali šepem své rozhovory nebo jich už úplně zanechali. Přesto první věta, kterou náčelník řekl, zněla: „Tak dost randálu, nebo se nebude povídat.“ V okamžiku zavládlo v autobuse naprosté ticho, takže náčelník neměl na vybranou a musel zaujmout

svou vyprávěčskou pozici. Když tak učinil, vytáhl si kapesník a pečlivě se vysmrkal, nejdřív jednou dírkou, pak druhou. Pozorovali jsme ho trpělivě, a dokonce s jistou dávkou diváckého zájmu. Když už kapesník nepotřeboval, složil ho úhledně na čtvrtinu a strčil zpátky do kapsy. Pak nám předložil další pokračování „Smějícího se muže“. Od začátku až do konce netrvalo déle než pět minut. Čtyři z Dufargeových kulek zasáhly Smějícího se muže, z toho dvě přímo do srdce. Když Dufarge, který si ještě pořád zakrýval oči před pohledem na tvář Smějícího se muže, uslyšel z míst, kam mířil, podivný smrtelný vzdech, měl náramnou radost. Jeho černé srdce divoce zabušilo a on pospíšil k omdlelé dceři a přivedl ji k vědomí. Oba dva byli bez sebe radostí a s odvahou hodnou zbabělců se odhodlali podívat se na Smějícího se muže. Měl hlavu sklopenou, jako by byl mrtvý, a brada mu spočívala na zkrvavené hrudi. Otec s dcerou pomalu, dychtivě popošli blíž, aby se přesvědčili o svém zkázonosném díle. Ale čekalo je pěkné překvapení. Smějící se muž, který nebyl zdaleka mrtvý, mezitím potají stahoval své žaludeční svaly. Jakmile se Dufargeovi přiblížili na dostřel, zvedl najednou obličej, strašlivě se zasmál a pečlivě, přímo elegantně vyvrhl všechny čtyři kulky. Ten výkon zapůsobil na Dufargeovy tak silně, že jim doslova pukla srdce

a svalili se Smějícímu se muži u nohou mrtvi. (Když už tohle pokračování mělo být krátké, tak tady mělo skončit; Komančové by se byli s náhlou smrtí Dufargeových dovedli vyrovnat. Ale ono tam nekončilo.) Dny plynuly a Smějící se muž stál připoután ke stromu ostnatým drátem a u nohou se mu rozkládali Dufargeovi. Silně krvácel a neměl přísun čerstvé orlí krve, takže v životě nebyl blíže smrti. Jednoho dne se však ochraptělým, ale výmluvným hlasem obrátil o pomoc k lesním zvířatům. Poslal je, aby přivedli Ombu, toho roztomilého trpaslíka. A oni ho přivedli. Cesta přes pařížsko-čínskou hranici a zpátky však trvala dlouho, a než se Omba objevil na scéně s lékařskou brašnou a čerstvou zásobou orlí krve, byl už Smějící se muž v agónii. Ombův první milosrdný čin byl, že zvedl masku svého pána, která spadla na torzo Mile Dufargeové, jež se hemžilo všelijakou havětí. Omba přikryl uctivě maskou ohyzdnou tvář Smějícího se muže a pak se mu jal ošetřovat rány.

Když se očička Smějícího se muže konečně otevřela, pozvedl Omba nedočkavě fiólu s orlí krví k masce. Ale Smějící se muž se nenapil. Namísto toho pronesl slabým hlasem jméno své milované Černé perutě. Omba poněkud sklonil znetvořenou hlavu a prozradil pánovi, že Du-fargeovi Černou perut' zabili. Ze Smějícího se muže se vydral zvláštní, srdcervoucí vzdech nezměrného zármutku. Sáhl malátně po fióle s krví a rozmáčkl ji v ruce. Ta trocha krve, co mu zbývala, mu crčela tenkým pramínkem po zápěstí. Poručil Ombovi, aby odvrátil pohled, a Omba ho, vzlykaje, uposlechl. Pak Smějící se muž vykonal svůj poslední čin. Stáhl si masku a obrátil tvář ke krví zbrocené zemi.

Tady příběh samozřejmě končil. (Nadobro a definitivně.) Náčelník nastartoval autobus. Billy Walsh, který byl nejmladší z Komančů a seděl přes uličku naproti mně, se rozplakal. Nikdo z nás mu neřekl, aby byl zticha. Vzpomínám si, že mně se třásla kolena.

Když jsem za několik minut vystoupil z náčelníkova autobusu, bylo první, co jsem náhodou uviděl, kousek červeného hedvábného papíru, který se plácal ve větru u paty pouliční svítilny. Vypadal jako něčí maska z makových okvětních lístků. Když jsem přišel domů, zuby mi samy od sebe cvakaly, a tak mi poručili, abych šel hned do postele.

U dingy

Bylo něco málo po čtvrté odpoledne; bylo babí léto. Služebná Sandra odcházela se sevřenými rty - to odpoledne už asi popatnácté nebo podvacáté - od kuchyňského okna, které mělo vyhlídku na jezero. Tentokrát si při chůzi roztržitě rozvazovala a znovu zavazovala zástěru a pak ji utáhla tak, jak to jen její mohutný pas dovolil. Potom se vrátila k smaltovanému stolu a složila své tělo v poopraveném služebním úboru na židli proti paní Snellové. Paní Snellová už skončila s úklidem a s žehlením a pila právě obvyklý šálek čaje, než se vydá po silnici k zastávce autobusu. Na hlavě měla klobouk. Byla to podivná černá plstěná hučka, kterou nosila nejenom celé léto, ale po celá tři léta za sebou - nosila ji v tropických vedrech, v klimakteriu, nad nesčíslnými žehlícími prkny a nad tucty knoflíků vysavačů. Klobouk měl uvnitř ještě pořád značku firmy Carnegie, sice už vybledlou, leč - dalo by se říct - nepokořenou. „Já si s tím nebudu lámat hlavu," oznámila Sandra už asi popáté nebo pošesté sobě i paní Snellové., Já jsem se rozhodla, že si s tím nebudu lámat hlavu. *Nač taky?*"

„To se ví," řekla paní Snellová. „*Já bych si s tím rozhodně hlavu nelámala. Vážně. Prosím vás, podejte mi kabelku.*"

Na kredenci ležela kožená kabelka, jež byla už sice obnošená ažaž, ale uvnitř měla stejně oslnivou značku firmy jako klobouk paní Snellové. Sandra na ni dosáhla, aniž musela vstát. Podala ji přes stůl paní Snellové, která ji otevřela a vyndala balíček mentolových cigaret a ploché zápalky s nálepkou Stork klubu.

Paní Snellová si zapálila, potom přiložila šálek s čajem k ústům, ale ihned ho postavila zpátky na talířek. „*Esli to honem, ale honem nevystydne, tak zmeškám autobus.*" Podívala se na Sandru, jež sklíčeně upírala zraky někam k řadě měděných pánví na zdi. „*Tak už si s tím přestaňte lámat hlavu*" nařídila paní Snellová. „*Co vám to pomůže, když si s tím budete lámat hlavu? Budťo jí to ten kluk řekne, nebo neřekne. A je to. Tak jakýpak lámání hlavy!*"

„*Dyť já si s tím hlavu nelámu,*" odpověděla Sandra. „*Ani mi nenapadá, abych si s tím lámala hlavu. Jenomže jednomu už z toho jde hlava kolem, jak se ten kluk pořád plíží po baráku. Člověk vám ho ani neslyší. Vono vám ho ani slyšet není. Onehda vyloupávám fazole - zrovna tady u tohodle stolu - a málem mu sloupnu na ruku. Voň se vám usadí zrovna pod stolem.*"

„*No jo. Ale já bych si s tím nelámala hlavu.*" „*Když jeden před ním musí vážit každý slovo,*" odpověděla Sandra. „*Člověku už z toho jde hlava kolem.*"

„*Este pořád to nejde pít,*" povídá paní Snellová, „*to je ale hrůza. Jako že před ním člověk musí vážit každý slovo, a tak.*"

„*Až z toho jde jednomu hlava kolem! Na mou duši. Mně vám z toho jde v jednom kuse hlava kolem.*" Sandra si smetla z klína neviditelné drobečky a frkla. „*Čtyřletý dítě.*" „*Ale je to hezkej klouček,*" odpověděla paní Snellová.

„Ty veliký hnědý kukadla a vůbec.“ Sandra znovu frkla. „Bude mít zrovna takovej frňák jako jeho táta.“ Zvedla šálek a bez obtíží se z něho napila. „To by mě zajímalo, proč tady musej zůstávat přes celej říjen,“ řekla s nevolí a postavila šálek. „Já jako že stejně žádněj z nich k vodě ani *nepáchne*. Vona do vody nejde, voň do ní nejde a ten *kluk* do ní taky nejde. Žádněj z *nich* do vody už nejde. Už ani na ty pitomý lodi nejezděj. To by mě zajímalo, proč za tu loď vůbec vyhazovali takový peníze.“

„Já nechápu, jak můžete ten čaj pít. Já to jednoduše pít nemůžu.“

Sandra upírala zatvrzele zraky na protější zeď. „Já budu tak šťastná, až budu zase ve městě. Čestný slovo. Já tudle díru nesnáším.“

Vrhla na paní Snellovou nepřátelský pohled. „U vás je to něco jinýho, vy tady žijete celej rok. Máte tady svou společnost a tak. Vám je to jedno.“

„Už to vypiju, i kdybych z toho měla mít smrt,“ řekla paní Snellová s pohledem na hodiny nad elektrickým sporákem.

„Co byste dělala vy, bejt v my kůži?“ vyhrkla Sandra. „Povídám, co byste dělala? Řekněte. Ruku na srdce.“

Tohle byla otázka, do níž paní Snellová vklouzla jako do hermelínového pláště. Okamžitě odložila šálek. „Víte, *předně*“ povídá, „předně bych si s tím *nelámala hlavu*. Já bych udělala to, že bych se povohlídla po jiným -“

„Dyť já si s tím *hlavu nelámu*“ přerušila ji Sandra.

„Já vím, jenže *já* bych udělala to, že bych si jednoduše sehnala -“

Lítací dveře z jídelny se otevřely a do kuchyně vešla paní domu Bubu Tannenbaumová. Bylo jí asi pětadvacet let, měla drobnou dívčí postavu bez boků a veliké uši, za něž měla shrnuté špatné, bezbarvé a neupravené vlasy. Na sobě měla džíny ke kolenům, černý rolák, ponožky

a mokasínky. Navzdory svému komickému jménu, navzdory své, aby se tak řeklo, celkové nehezčnosti to bylo náramně pohledné stvoření - aspoň v kategorii těch drobných, až příliš citlivých tváří, jež člověku utkvívají nesmazatelně v paměti. Šla přímo k lednici a otevřela ji. Nakukovala dovnitř, nohy roztažené a ruce na kolenou, pohvizdovala si nemelodicky skrz zuby v souladu s rytmem svého zadečku, který se pohupoval poněkud rozverně ze strany na stranu jako kyvadlo. Sandra s paní Snellovou mlčely. Paní Snellová beze spěchu zamáčkla cigaretu. „Sandro...“

„Ano, milostpaní?“ Sandra vykukla ostražitě přes klobouk paní Snellové.

„Copak my už nemáme žádný kyselý okurky? Já bych mu chtěla donést okurku.“

„Voň je už sněd,“ zvěstovala Sandra zasvěceně. „Voň je včera večír před spaním sněd. Byly tam než dvě.“

„Aha. No tak já koupím, až pojedu na nádraží. Já myslela, že bych ho třeba vylákala z ty loďky," zavřela ledničku a přešla k oknu s vyhlídkou na jezero. „Potřebujeme ještě něco?" zeptala se od okna.

„Než chleba."

„Paní Snellová, šek máte v hale na stole. Děkuju vám."

„Fajn," řekla paní Snellová. „Přej vám útek Lionek," zasmála se krátce.

„Už to tak vypadá," odpověděla Bubu a strčila ruce do zadních kapes u kalhot.

„Aspoň že neutek *daleko*," odpověděla paní Snellová

a znova se zasmála.

Bubu u okna změnila poněkud pozici, takže už nebyla k oběma ženám otočená vyloženě zády. „Ne," řekla a shrnula si za ucho pár vlasů. A pak čistě pro informaci dodala: „Toulá se už od svých dvou let, docela pravidel-

ně. Ale nikdy nedošel nějak moc daleko. Myslím, že nejdál, kam se kdy dostal, aspoň ve městě, bylo k Mallu v Central Parku. Jen pár bloků od domova. Nejmní daleko - vlastně nejbliž, kam se kdy dostal, byly hlavní dveře u vchodu do našeho baráku. Dřepěl tam, protože se chtěl rozloučit s tatínkem."

Obě ženy u stolu se zasmály.

„K Mallu se chodí v New Yorku na brusle," řekla Sandra společenským tónem paní Snellové.

„Děcka a tak."

„Aha," odpověděla paní Snellová.

„To mu byly teprv tři. Bylo to vloni," povídá Bubu a vytáhla z postranní kapsy kalhot balíček cigaret a plochou krabičku zápalek. Zapálila si. Obě ženy ji bystře pozorovaly. „To byl poprask. Hledala ho celá policie."

„A našli ho?" zeptala se paní Snellová.

„To se ví, že ho našli. Aby ho nenašli," odpověděla Sandra pohrdavě. „Copak sté *myslela!*"

„Našli ho ve čtvrt na jedenáct v noci, bylo to - bože můj, mám dojem, že to bylo v polovičce února. V parku ani jedno dítě. Nejspíš jen nějaký ten násilník a výkvět pochybných individuí. Seděl v tom hudebním pavilonku a koulel si po jedné škvíře v podlaze kuličkou sem a tam. Byl polomrtvej zimou a vypadal -" „Ježkovy voči!" řekla paní Snellová. „Kvůlivá čemu to udělal? Jako proč útek?"

Bubu vyfoukla na okenní tabuli jeden jediný nepovedený kroužek. „To odpoledne k němu přišlo v parku nějaké dítě s takovým bláznivým výmyslem. Řeklo mu totiž: Ses smrad smradlavá! My si aspoň myslíme, že to udělal proto. Já nevím, paní Snellová. Mně to nejde všechno tak docela na rozum."

„A jak dlouho už to dělá?" zeptala se paní Snellová. „Jak dlouho to jako dělá?"

„No - když mu bylo dva a půl," začala Bubu, jako by odříkávala jeho životopis, „tak se schoval u nás v domě v suterénu pod vodovodem. Dole v prádelně. Nějaká Naomi - jeho

důvěrná přítelkyně - mu řekla, že má v termosce červa. Víc jsme z něj aspoň nedostali." Bubu si povzdychla a odešla od okna. Na její cigaretě byl dlouhý popel. Vykročila ke dveřím se sítí. „Já udělám ještě jeden pokus," řekla oběma ženám namísto rozloučení.

Zasmály se.

„Mildred," oslovila Sandra, která se ještě pořád smála, paní Snellovou, „esli sebou nehodíte, tak ten autobus propásnete." Bubu za sebou zavřela dveře se sítí.

Potom stála před domem na trávníku, který se mírně svažoval, a za zády jí zářilo zapadající, podvečerní slunce. Asi dvě stě metrů před ní seděl na zadním sedátku tatínkovy dingy její syn Lionel. Dinga byla přivázaná, neměla ani hlavní plachtu, ani kosatku a pohupovala se na vodě až na druhém konci mola, s nímž svírala přesně pravý úhel. Asi tak patnáct metrů za ní plavala na vodě obrácená vodní lyže, kterou tam někdo ztratil nebo zapomněl, ale na jezeru nebylo vidět ani jednu loďku, jenom zád' přepravního parníčku, který byl na cestě do Leechova přístaviště. Bubu se podařilo soustředit pohled na Lione-la jen s neobyčejnou námahou. Slunce sice nijak zvlášť nehřálo, zářilo však nicméně tak jasně, že se v něm každý vzdálenější objekt - ať už chlapec, nebo loďka - mihotal a lámal podobně jako hůl ve vodě. Bubu se po několika minutách přestala dívat. Rozcupovala cigaretu, jako se to dělá na vojně, a vykročila k molu.

Byl říjen a prkna na molu nebyla už tak rozpálená, aby jí jejich žár sálal do tváře. Šla po molu a při chůzi si mezi zuby pískala „Děvče z Kentucky". Když došla až na konec, sedla si u pravé strany na bobek, přičemž jí luplo v kolenou, a podívala se dolů na Lionela. Nebyl od ní dál než na délku vesla, ale hlavu nezvedl.

„Ahoj," řekla Bubu. „Příteli. Piráte. Krvavý pse. Už jsem tady."

Lionel, hlavu pořád sklopenou, zničehonic otočil nehybnou pákou kormidla úplně doprava, ale hned nato ji přehodil zpátky k sobě, jako by po něm najednou někdo vyžadoval, aby dokázal své námořnické schopnosti. Oči upíral vytrvale na palubu dingy.

„Hlásím příchod," řekla Bubu. „Jsem viceadmirál Tannenbaum. Z rodiny Glassových. Jdu překontrolovat signalizační zařízení."

Tentokrát se ozvala odpověď.

„Ty nejseš žádněj admirál. Ty ses ženská," řekl Lionel. V jeho větách byl vždycky aspoň jeden přeryv, protože mu obyčejně nevyšel dech, takže při slovech, která chtěl zdůraznit, často klesl hlasem, místo aby ho zvýšil. Zdálo se, že Bubu jeho hlas nejenom poslouchá, ale přímo sleduje očima.

„Kdopak ti to povídal? Kdopak ti řek, že nejsem admirál?"

Lionel sice odpověděl, ale nebylo ho slyšet.

„Kdože?" zeptala se Bubu.

„Tatínek."

Bubu seděla ještě pořád na bobku; teď prostrčila levou ruku písmenem V, jež tvořily její nohy, a opřela se o prkna mola, aby udržela rovnováhu. „Tatínek je jinak moc prima," řekla, „ale je to ta největší suchozemská krysa, jaká na světě existuje. Ovšem, v přístavu jsem jenom ženská - to máš *pravdu*. Ale moje opravdové poslání vždycky byl, je a bude širší -" „Ty nejseš žádný admirál," opakoval Lionel.

„Jak prosím?"

„Že nejseš nikdy žádný admirál. Ses pořád ženská."

Nastala chvilinka ticha. Lionel ji vyplnil tím, že znova změnil kurs plavidla - držel přitom kormidlo obouruč. Byl v krátkých kalhotkách barvy khaki a čistém bílém tričku, které mělo na prsou barevný obrázek pštrosa Jeroma, jak hraje na housle. Lionel byl hodně opálený a jeho vlasy, jež- se barvou a kvalitou silně podobaly vlasům maminky, byly vpředu trochu vybledlé od slunce.

„Moc lidí si myslí, že nejsem admirál," řekla Bubu, pozorujíc Lionela. „To proto, že to nikde neroztrubuju." Vytáhla z postranní kapsy kalhot cigaretu a sirky, aniž se zakymácela. „Málokdy podlehnou pokušení bavit se s někým o tom, jakou mám šarži. Zvláště s nějakým malým klukem, který se na mě ani nepodívá, když s ním mluvím. Vojenský tribunál by mě za to vyrazil z armády." Nezapálila si, ale zničehonic vstala, postavila se až nesmyslně zpřima, z palce a ukazováčku pravé ruky utvořila kolečko, přiložila ho k ústům, a jako by hrála na kazoo, napodobila troubení polnice. Lionel okamžitě zvedl hlavu. S největší pravděpodobností věděl, že to není doopravdická polnice, ale přesto ho to zřejmě silně vzrušilo, protože otevřel pusu. Bubu zatroubila signál třikrát dokola bez přestávky - byla to podivná kombinace „večerky" a „budíčku". Potom obřadně vzdala čest protějšímu břehu. Když znova zaujímala na kraji mola pozici na bobku, tvářila se hrozně lítostivě, jako by ji právě hluboce dojal jeden z tradičních námořnických rituálů, z nichž jsou veřejnost a malí kluci vyloučení. Na okamžik se zahleděla na nevýrazný obzor jezera, pak se zatvářila, jako by si teprve teď vzpomněla, že není úplně sama. Sklouzla důstojným pohledem k Lionelovi, který měl ještě pořád otevřenou pusou. „To byl tajný povel, který smějí slyšet jenom admirálové." Zapálila si cigaretu a okázale sfoukla sirku tenounkým, dlouhým pramínkem kouře. „Kdyby se někdo dověděl, že jsem ten povel troubila před tebou -" Zavrtěla hlavou. Znova zamířila sextant svého zraku na obzor. „Zatrub ještě jednou."

„Vyloučeno."

„Proč?"

Bubu pokrčila rameny. „Za prvé je tady kolem moc nižších šarží." Změnila pozici a posadila se po indiánsku se zkříženýma nohama. Povytáhla si ponožky. „Ale víš co?" prohodila. „Když mi řekneš, proč pořád utíkáš, tak ti zatroubím všechny tajné povely, co znám. Chceš?" Lionel *rázem* obrátil pohled znova dolů na palubu. „Ne," odpověděl.

„Proč ne?"

„Proto.“

„Proč proto?“

„Protože nechci,“ odpověděl Lionel a na zdůraznění trhl pákou kormidla.

Bubu si zastínila pravou tvář před slunečním žářem.

„Povídals, že už s tím utíkáním přestaneš,“ řekla. „Přece jsme spolu o tom mluvili a tys povídal, že už s tím přestaneš. Slíbilš mi to.“

Lionel odpověděl, ale odpověď se k Bubu nedonesla.

„Cože?“ zeptala se.

„Já jsem ti to neslíbil!“

„Ale ano, slíbilš. To se ví, žes to slíbil.“

Lionel se jal znova kormidlovat. „Kdepak máš *lod'stvo*, když ses admirál?“

„Kde mám *lod'stvo*. Ještě že ses mě na to zeptal,“ odpo-věděla Bubu a chtěla vlézt do loďky. Jdí pryč!“ nařídil Lionel, ale jeho hlas nezazněl ostře a jeho oči zůstaly sklopené. „Sem nikdo nesmí!“

„Ne?“ Bubu už měla nohu skoro na přídi loďky. Poslušně ji stáhla zpátky k úrovni prken mola. „Vůbec nikdo?“ Znovu zaujala pozici sedícího indiána. „Pročpak ne?“

Lionel sice podal patřičné vysvětlení, ale zase ne dost hlasitě.

„Cože?“ zeptala se Bubu.

„Poněvadž je sem zakázanej vstup.“

Bubu neproněsla celou minutu jediné slovo, ale ani na okamžik nespustila chlapce z očí.

„To je mi líto,“ odpověděla konečně. „Já bych tak strašně ráda k tobě do loďky. Mně se po tobě strašně stejská. Hrozně mi všude chybíš. Od rána jsem úplně sama doma a nemám si s kým povídat.“

Lionel tentokrát neotočil kormidlem. Zkoumal strukturu dřeva rukojeti. „Můžeš si povídat se Sandrou,“ odpověděl.

„Sandra nemá čas,“ řekla Bubu. „A pak, já si nechci povídat se Sandrou, já si chci povídat s tebou. Já bych chtěla vlézt do loďky a povídat si s tebou.“

„Dyť můžeš povídat odtamtud, co seš.“

„Cože?“

„Že můžeš povídat *odtamtud*, co ses!“

„Kdepak, to nejde, to je moc daleko. To musím být blíž.“

Lionel otočil kormidlem. „*Sem* nikdo nesmí,“ odpověděl.

„Cože?“

„Že *sem* nikdo nesmí.“

„Tak mi aspoň odtamtud řekni, proč pořád utíkáš,“ zeptala se Bubu. „Kdyžs mi slíbil, že s tím přestaneš.“

Na palubě dingy u sedátka pro kormidelníka ležely potápěcí brýle. Lionel vzal místo odpovědi spojovací pásek brýlí mezi palec a druhý prst pravé nohy a krátkým, obratným pohybem mrskl brýle do vody. Okamžitě se potopily. „To je krása. Tos proved něco báječného," řekla Bubu. „Ty brýle patří strejčkovi Webbovi. Ten bude mít ohromnou radost." Dala si sluka z cigarety. „Kdysi patřily strejčkovi Seymourovi."

„To je mi fuk."

„Koukám. Koukám, že je ti to fuk," povídá Bubu. Její cigareta svírala s jejími prsty nezvyklý úhel a hořela nebezpečně blízko žlábků mezi kotníky prstů. Bubu najednou ucítila žár a pustila cigaretu na hladinu jezera. Potom něco vytáhla z postranní kapsy. Bylo to veliké asi jako balíček karet, zabalený do bílého papíru a *převázaný* zelenou stužkou. „To je kroužek na klíče," řekla, když ucítila, že se na ni chlapec podíval. „Zrovna takovej, jako má tatínek, ale je na něm o moc víc klíčů, než má tatínek. Na tomhle je deset klíčů."

Lionel se nahnul na sedátku kupředu a pustil páku kormidla. Pak natáhl ruce, jako by chtěl chytat. „Hodíš?" zeptal se. „Prosím!"

„Žádný spěchy, broučinku. Já musím nejdřív chvilinku přemyslet. Vlastně bych *měla* ten kroužek hodit do jezera."

Lionel na ni zůstal koukat s otevřenou pusou. Potom pusou zavřel. „Vždyť je můj," řekl tónem, v němž už nebylo tolik jistoty.

Bubu se na něj podívala a pokrčila rameny. „To je mí fuk."

Lionel měl oči ještě pořád upřené na maminku; pomalu se na sedátku vzpřímil a sáhl za sebe po rukojeti. A jak Bubu očekávala, na očích mu bylo vidět, že plně porozuměl.

„Tu máš," hodila Bubu Lionelovi balíček. Spadl mu přímo do klína.

Podíval se na něj, vzal ho do ruky, znova se na něj podíval a mrskl s ním do strany - do jezera. Hned nato se podíval na Bubu, v očích už neměl vzdor, nýbrž slzy. V příštím okamžiku se mu pusa zkroutila do ležaté osmičky a Lionel se dal do usedavého pláče.

Bubu obezřetně povstala, jako někdo, komu usnula v divadle noha, a slezla do dingy. Ve vteřince byla na zadním sedátku, kormidelníka měla na klíně, kolíbala ho v náručí, líbala ho vzadu na krček a udílela mu ponaučení: „Námořníci *nepláčou*, hošíčku, námořníci *nikdy* nepláčou. Jenom když se jim potopí loď. Nebo když ztroskotají a jsou na nějakém voru a tak, a nemají co pít než -"

„Sandra - řekla paní Snellová - že tatínek je ošklivěj špinavěj žit."

S Bubu to malounko cuklo, ale pak sundala chlapce z klína, postavila si ho před sebe a odhrnula mu vlasy z čela. „To řekla?" zeptala se.

Lionel zakýval důrazně hlavou. Ještě pořád plakal, ale popošel blíž a postavil se mezi maminčina kolena.

„To není nic *tak* strašného," odpověděla Bubu a sevřela ho ve svěráku, jež tvořily její paže a nohy. „To není tak velký neštěstí." Něžně stiskla mezi zuby boltec jeho ouška. „Víš ty vůbec, co je to žid, hošíčku?"

Lionel budto nechtěl, nebo nemohl odpovědět hned. Ať už to bylo jak bylo, počkal, až poněkud ustanou škytavé dozvuky slz. Jeho přidušenou, ale srozumitelnou odpověď přijalo pak teplo maminčina krku. „To je takovej ten velikej *pupínek*, co se někde udělá," odpověděl., Jak potom *praskne*."

Bubu odstrčila syna kousíček od sebe, aby se na něj mohla líp podívat. Potom mu vjela rukou dozadu do kalhotek, až se vyděsil, ale takřka ihned ruku zase vytáhla a zastrkala mu hezky tričko. „Víš co?" řekla. „Pojedeme do města, koupíme si okurky, pak koupíme chleba a pak si ty okurky ve voze sníme. Potom pojedeme na nádraží pro tatínka, dovezem ho domů a řekneme mu, aby nás povoził v loďce. Ale musíš mu pomoci přinýst plachty.

Platí?"

„Platí," odpověděl Lionel.

Cestou k domovu nešli, ale utíkali o závod. Lionel vyhrál.

Věnováno Esmé - z lásky a žalosti

Nedávno jsem dostal leteckou poštou pozvání na jednu svatbu, která se má konat 18. dubna v Anglii. Je to náhodou svatba, na niž bych se moc rád dostal, a když pozvání došlo, tak jsem si říkal, že bych mohl možná tu cestu do ciziny podniknout letadlem, výdaje vem čert. Pak jsem však tu záležitost značně obšírně prodiskutoval se svou ženou, která je rozvázná, až se v člověku tají dech. a rozhodli jsme se, že nepojedu - dočista jsem totiž zapomněl, jak se moje tchyně těší že u nás stráví posledních čtrnáct dní v dubnu. Opravdu nemám příležitost vidět maminku Grencherovou nějak moc často a let jí neubývá. Je jí padesát osm. (Jak by sama první doznala.)

Ať však budu v té době kdekoli, myslím, že nejsem ten typ člověka, který nehne ani prstem, když může zabránit tomu, aby nějaká svatba neskončila fiaskem. Dal jsem se tedy do toho a hodil na papír několik vysvětlivek o nevěstě, jak jsem ji poznal takřka před šesti lety. Jestli mé poznámky připraví ženichovi, kterého neznám, pár nepříjemných okamžiků, tím lip. Nikdo tu nemá v úmyslu někoho potěšit. Upřímně řečeno spíš instruovat, poučit.

V dubnu roku 1944 jsem se v Devonu v Anglii spolu s asi šedesáti narukovanými Američany zúčastnil velmi speciálního předinvazního výcviku, který řídila britská tajná služba. Když si na to dnes vzpomínám, připadá mi, že se nás šedesát vyznačovalo tím, že v celé naší bandě nebyl jediný dobrý společník. Byli jsme v podstatě všichni ten typ lidí, kteří píšou dopisy, a když jsme jeden na druhého promluvili jinak než služebně, bylo to obyčejně jen proto, abychom se druhého zeptali, jestli nemá inkoust, který právě nepotřebuje. Když jsme nepsali dopisy ani nebyli právě na učebně, šel si každý celkem svou cestou, a moje cesta mě obyčejně za hezkých dnů zavedla na výpravu po kraji. Za deštivých dnů jsem zpravidla seděl někde v suchu, často takřka na dosah od pingpongového stolu, a četl nějakou knížku. Výcvik trval tři týdny a skončil za jedné silně rozpršené soboty. Ten den v sedm hodin večer měla celá naše skupina nasednout na vlak do Londýna, kde, jak šly zvěsti, budeme přiděleni k pěchotě, která má být přichystaná, až bude letecky dopravena v den D na místo invaze. Do tří odpoledne jsem měl veškerý svůj majetek zabalený v torně, včetně plátěného pouzdra od plynové masky, které bylo plné knih, jež jsem si přivezl z druhé strany oceánu. (Masku samotnou jsem před několika týdny vystrčil na Mauretánii lodním okýnkem, plně si vědom, že kdyby nepřítel přece jen použil plyn, stejně bych si tu pitomost nestačil nasadit na obličej.) Pamatuju se, jak jsem dlouho stál u posledního okna našeho plechového baráku, díval se na šikmo padající, smutný déšť, a v ukazováčku, který měl mačkat spoušť, mi moc nedočkavě - pokud vůbec - neškubalo. Za zady jsem slyšel nedružné škrábání mnoha plnicích per na mnoha arších vojenského dopisního papíru. Náhle jsem bez jakéhokoli zvláštního záměru odešel od okna a natáhl si kabát do deště, kašmírovou šálu, galoše, vlněné rukavice a lodičku (kterou jsem - jak se mi dodnes tvrdí - nosil nasazenou v osobitém úhlu - mírně staženou přes uši). Pak jsem si nařídil náramkové hodinky podle hodin na

záchodě a sešel po táhlém vršku s mokkými kočičími hlavami do města. Blesků kolem sebe jsem si nevšímal. Bud jsou člověku určeny, nebo ne.

V centru, což byla pravděpodobně nejmokřejší část celého města, jsem se zastavil před kostelem a začal číst vývěsní tabuli, především proto, že ty nápadné číslice, bílé na černém, upoutaly mou pozornost, ale zároveň proto, že jsem za ty tři roky v armádě propadl mánii číst vývěsní tabule. Ve čtvrt na čtyři, jak pravila tabule, začne zkouška dětského sboru. Podíval jsem se na hodinky a pak znovu na tabuli. Byl na ní připíchnutý arch papíru se seznamem jmen dětí, které mají přijít na zkoušku. Stál jsem v dešti, četl jedno jméno po druhém a pak jsem vešel do kostela.

V lavicích bylo asi tucet dospělých, z nichž někteří měli na klíně pár dětských gumovek, obrácených podrážkou nahoru. Prošel jsem kolem nich a posadil se do přední lavice. Na pódiu bylo asi dvacet dětí, sedících ve třech řadách těsně k sobě sražených židlí. Byla to většinou děvčátka ve věku od sedmi do třinácti let. Jejich vedoucí, obrovitá žena v tvídovém kostýmu, jim právě radila, aby při zpěvu otvíraly víc pusy. Už někdy někdo slyšel, zeptala se jich, že by se nějaký ptáček odvážil zpívat svou sladkou písničku a neotevřel pořádně, ale pořádně zobáček? Něco takového zřejmě žádné z dětí ještě neslyšelo. Neboť na ni upíraly neproniknutelný pohled. Dále řekla, že by chtěla, aby všechny vnímaly význam slov, jež zpívají, a ne aby je jenom vypouštěly z úst jako hloupincí papoušci. Pak udala na ladičku tón a děti jako parta nezletilých vzpěračů pozvedly zpěvníky.

Zpívaly bez instrumentálního doprovodu - nebo v tomhle případě přesněji řečeno bez jakéhokoli rušivého doprovodu. Měly tak melodické nesentimentální hlasy, že jen trochu náboženštěji založeného člověka, než jsem já, by možná bez námahy uvedly v extázi. Pár nejmladších dětí to poněkud natahovalo, ale tak nepatrně, že by jim to mohla vytknout jenom skladatelova matka. V životě jsem tu píseň neslyšel, nepřestával jsem však doufat, že má nejméně tucet slok. Poslouchal jsem a prohlížel si důkladně všechny dětské tváře, ale pozoroval obzvlášť jednu, která patřila holčičce, jež seděla nejbliž, na krajní židli v první řadě. Bylo jí asi třináct, měla rovné, popelavě světlé vlasy, jež jí sahaly k ušním lalůčkům, nádherné čelo a blazeované oči, které - jak jsem si řekl - velmi pravděpodobně počítaly diváky. Její hlásek vynikal zřetelně nad hlásky ostatních dětí, ale nejen proto, že mi seděla nejbliž. Měl krásnou jasnou barvu, zněl rozkošně, byl nejjistější a automaticky udával tón ostatním. Zdálo se však, že tu mladou dámu její pěvecké umění, nebo možná jen to, kde a za jakých okolností zpívá, mírně otravuje; dvakrát jsem ji viděl mezi slokami zívnout. Bylo to zívnutí dámy, zívnutí se zavřenými ústy, ale člověk je nemohl nevidět; prozradilo je chřípí.

V okamžiku, kdy píseň skončila, začala vedoucí sboru zešíroka vykladat svůj názor na lidi, kteří nedovedou během farářova kázání chvíli klidně postát a držet pusy. Usoudil jsem, že pěvecká část zkoušky skončila, vstal jsem, aby disharmonický hlas vedoucí sboru nestačil úplně zrušit kouzlo, jímž mě obestřel dětský zpěv, a odešel jsem z kostela.

Venku pršelo ještě víc. Jak jsem šel ulicí, podíval jsem se oknem do klubovny Červeného kříže, ale u pultu s kávou stály dvě nebo tři řady vojáků za sebou a i skrz sklo jsem slyšel, jak v další místnosti skáčou pingpongové míčky. Přešel jsem na druhou stranu ulice a vstoupil do čajovny, kde nikdo nebyl, až na číšnici středního věku, jež by byla radši viděla zákazníka se suchým pláštěm do deště. Odložil jsem kabát na věšák s co největšími ohledy, sedl si k jednomu stolu a poručil si čaj a topinku se skořicí. Byla to první slova, která jsem ten den k někomu pronesl. Pak jsem si prohledal kapsy, včetně kapes pršáku, až jsem našel pár starých dopisů, že si je znovu přečtu, jeden od ženy, kde mi píše, jak se u Schrafftů na 88. ulici zhoršila obsluha, a dopis od tchyně, kde mě žádá, abych jí hned, jak se dostanu z toho tábora, laskavě poslal trochu kašmírové vlny.

Jak jsem seděl nad prvním šálkem čaje, vešla do čajovny ona mladá dáma ze sboru, kterou jsem v kostele pozoroval a poslouchal. Měla vlasy úplně mokré a koukaly jí okraje obou uší. Byla tam s malinkým chlapečkem, bezpochyby se svým bratrem, jemuž sundala čepičku; zvedla mu ji z hlavy dvěma prsty, jako by to byl nějaký laboratorní preparát. Zadní voj tvořila energicky vypadající žena se zplihlým plstěným kloboukem - zřejmě jejich guvernantka. Členka sboru si sundala kabát, už když přecházela místnost, a vybrala stůl - z mého hlediska dobrý, protože byl jen asi dva a půl až tři metry ode mne. Mladá dáma i guvernantka usedly. Chlapeček, asi tak pětiletý, si ještě nebyl ochoten sednout. Stáhl si bundu a odložil ji; pak začal s nehybným obličejem dareby systematicky obcházet kolem dokola a zlobit guvernantku tím, že neustále zastrkával a vystrkával židli a přitom pozoroval její tvář. Guvernantka mu tlumeným hlasem dvakrát nebo třikrát nakázala, aby si sedl a přestal s tím tajtrlíkováním, ale dal si říct a usadil svůj zadeček na židli teprve tehdy, až na něj promluvila jeho sestra. Okamžitě však sebral ubrousek a dal si ho na hlavu. Sestra mu ho sundala, rozložila ho a rozestřela mu ho na klín.

Přibližně v okamžiku, kdy jim přinesli čaj, mě členka sboru přistihla, jak pokukuju po jejich společnosti. Oplatila mi můj upřený pohled očima, jež předtím počítaly diváky, nato mě zničehonic obdařila mírným, zdrženlivým úsměvem. Byl to úsměv podivně zářivý, jak už tak někdy mírné, zdrženlivé úsměvy bývají. Usmál jsem se na ni také, zdaleka ne tak zářivě, protože jsem se snažil krýt horním rtem jako uhel černou provizorní vojenskou plombu, která mi vykukovala mezi dvěma předními zuby. Hned nato jsem si uvědomil, že ona mladá dáma stojí se záviděníhodnou sebejistotou u mého stolku. Na sobě měla šaty se skotskou kostkou - mám dojem, že to byla kostka, jakou nosí Campbellové. Připadalo mi, že to jsou pro tak mladičkou dámu ohromně šaty do tak rozpršelého dne. „Domnívala jsem se, že Američani neradi čaj," řekla.

Nebyla to poznámka malého vševěda, ale člověka, který miluje pravdu a statistiky. Odpověděl jsem, že někteří z nás nepijí jakživo nic než čaj. Zeptal jsem se jí, jestli by si nechtěla přisednout.

„Děkuju," odpověděla. „Možná, že na zlomek vteřinky."

Vstal jsem a nabídl jí židli, tu, co byla proti mně, a ona, držíc páteř nenuceně, nádherně zpříma, usedla na krajní čtvrtinu. Přešel jsem zpátky - takřka přeběhl - ke své židli, víc než ochotný přispět svou hřivnou k rozhovoru. Když jsem se však usadil, nenapadlo mi nic, co bych měl říct. Znovu jsem se usmál, ještě pořád se snaže utajit tu jako uhel černou plombu. Poznamenal jsem, že je dnes opravdu strašlivé počasí.

„Ano, vsutku," odpověděl můj host jasným hláskem člověka, který očividně nesnáší planě řeči. Položila prsty na okraj stolu jako při nějaké seanci, ale takřka hned nato ruce sevřela - měla nehty okousané do živého masa. Její náramkově hodinky vypadaly vojensky, spíš jako stopky navigátora. Ciferník se zdál pro její útlé zápěstí příliš velký. „Vy jste byl na zkoušce sboru," řekla věčně. „Já jsem vás viděla."

Odpověděl jsem, že to jsem tedy byl a slyšel, jak její hlas vyniká nad ostatní. Řekl jsem, že podle mého názoru má moc pěkný hlas.

Přikývla. „Já vím. Chci se stát zpěvačkou."

„Vážně? Operní?"

„To ne, proboha. Budu zpívat v rádiu džez a vydělávat hromadu peněz. A až mi bude třicet, tak toho nechám a budu žít na nějakém ranči v Ohio." Sáhla si dlaní na temeno mokré hlavy. „Znáte Ohio?" zeptala se.

Odpověděl jsem, že jsem tudy projížděl několikrát vlakem, ale že Ohio vlastně neznám. Nabídl jsem jí kousek topinky se skořicí.

„Děkuju, já nechci," odpověděla. „Abych vám řekla, já jím jako vrabec."

Kousl jsem tedy do topinky sám a poznamenal, že kolem Ohia je značně drsný kraj.

„Já vím. Říkal mi to jeden Američan, s kterým jsem se seznámila. Vy jste jedenáctý Američan, s kterým jsem se seznámila."

Její guvernanka jí dávala horlivě znamení, aby se vrátila ke svému stolu - vlastně aby přestala toho pána obtěžovat. Ale můj host si klidně přisunul židli o centimetr nebo dva blíž. Její záda teď stála v cestě veškerému dalšímu dorozumívání s domácím stolem. „Vy chodíte do té tajné špionážní školy na kopci, vidíte?" zeptala se směle.

Vzhledem k všeobecnému utajování jsem odpověděl, že jsem přijel do Devonshiru kvůli zdraví.

„Ale jděte," řekla. „Já nejsem dnešní, víte."

Odpověděl jsem, že bych se vsadil, že to tedy není. Chvilí jsem pil čaj. Tak trochu jsem si uvědomoval své špatné držení těla, a tak jsem se posadil na židli poněkud rovněji.

„Na Američana se zdáte dost inteligentní." zauvažoval můj host.

Řekl jsem, že je to velmi snobský výrok, když se nad tím člověk zamyslí, a je podle mého domnění pod její důstojnost.

Začervenala se, a tím mně automaticky dodala jistoty, která mi chyběla. „No, většina Američanů, které jsem poznala, se chová jako dobytek. Věčně se rvou, každého urážejí a - víte, co jeden udělal?"

Zavrtěl jsem hlavou.

„Hodil mé tetičce do okna prázdnou láhev od whisky. Naštěstí bylo okno otevřené. Ale připadá vám to nějak moc inteligentní?"

Nijak zvlášť „inteligentní" mi to nepřipadalo, ale neřekl jsem to. Řekl jsem, že mnoho vojáků po celém světě je daleko od domova a že jen málo z nich mělo už něco ze života. Řekl jsem, že by to podle mě mohlo být většině lidí jasné.

„Možná," odpověděl můj host nepřesvědčivě. Znova si sáhla na mokrou hlavu, vzala několik zplihlých pramenů světlých vlasů a pokusila se schovat si obnažené okraje uší. „Mám úplně promočené vlasy," poznamenala. „Vypadám děsně." Podívala se na mě. „Když jsou suché, tak je mám značně vlnité."

„To je vidět, to je vidět."

„Ne přímo kudrnaté, ale značně vlnité," řekla. „Jste ženatý?"

Přisvědčil jsem.

Přikývla. „Jste hodně zamilovaný do své ženy? Nebo jsem příliš osobní?"

Odpověděl jsem, že až bude, tak se ozvu.

Posunula ruce i zápěstí na stole kupředu; pamatuju se, že jsem měl chuť udělat něco s těmi hodinkami s obrovským ciferníkem, které měla na ruce - třeba jí navrhnout, jestli by je nemohla nosit kolem pasu.

„Obyčejně nejsem nijak zvlášť sociabilní," řekla a podívala se na mě, jestli vím, co to slovo znamená. Ale já nedal najevo ani tak, ani tak. „Přišla jsem k vám čistě proto, že jste mi připadal nesmírně osamělý. Máte nesmírně senzitivní obličej."

Odpověděl jsem, že má pravdu, že jsem byl osamělý a že jsem moc rád, že ke mně přišla.

„Učím se být soucitnější. Moje teta říká, že jsem děsivě chladný člověk," řekla a znova si sáhla na temeno hlavy. „Žiju se svou tetou. Je nesmírně hodná. Co mi umřela maminka, tak dělá, co může, abychom si s Karlíčkem nepřipadali vykořenění."

„To jsem rád."

„Maminka byla nesmírně inteligentní. V mnoha směrech byla značně pudová." Podívala se na mě s jakýmsi novým zájmem. „Jsem podle vás moc chladná?"

Odpověděl jsem, že naprosto ne - popravdě řečeno spíš naopak. Pak jsem jí řekl, jak se jmenuju, a zeptal se, jak se jmenuje ona.

Zaváhala. „Křestním jménem se jmenuju Esmé. Prozatím vám asi neřeknu, jak se jmenuju celým jménem. Mám šlechtický titul a není vyloučeno, že na vás titul působí. Na Američany často působí, víte."

Odpověděl jsem, že na mě by asi nezapůsobil. ale že je možná dobrý nápad nějakou tu chvíli titul neprozrazovat.

Právě v tom okamžiku jsem ucítil vzadu na krku něčí teplý dech. Otočil jsem se a jen tak tak jsem se nosem nesrazil s nosem bratříčka Esmé. Nevšímaje si mě, oslovil sestru pronikavým sopránkem: „Slečna Megleyová povídala, že si máš jít hned dopít čaj!" Jakmile předal poselství, uchýlil se na židli mezi sestrou a mnou po mé pravici. Se zájmem jsem si ho prohlédl.

Ve vlněných hnědých pletených kalhotách, modrém svetříku, bílé košilce a proužkované vázance vypadal ohromně. Koukal na mě obrovskými zelenými očima. „Proč se lidi ve filmu líbají ze strany?" zeptal se.

„Ze strany?" povídám. I mě tenhle problém v dětství mátl. Odpověděl jsem, že asi proto, že herci mají moc velké nosy, takže se nemůžou s nikým líbat zpředu.

Jmenuje se Karlíček." řekla Esmé. „Je na svůj věk nesmírně bystrý."

„Ten ale má zelené oči. Vid', Karlíčku?"

Karlíček se na mě podíval skelným pohledem, jak to má otázka zasluhovala, pak se začal jako had soukat ze židle dolů, až měl pod stolem celé tělo kromě hlavy, kterou nechal na sedadle židle, jako by dělal most. „Mám je oranžové," řekl podrážděným hlasem stropu. Vzal cípek ubrusu a zakryl si s ním hezký kamenný obličejíček.

„Na něco je bystrý a na něco ne," řekla Esmé. „Karlíčku, posad' se pořádně!"

Karlíček zůstal tam. kde byl. Zdálo se, že zadržuje dech.

„Strašně mu chybí tatínek. Zahynul v severní Africe."

Vyjádřil jsem jim svou soustrast.

Esmé přikývla. „Tatínek ho zbožňoval." Přemítavě si okusovala kůžičku na palci. „Je strašně podobný mamince - jako Karlíček. Já jsem celý tatínek." Dál si okusovala kůžičku. „Maminka byla značně náruživá. Extrovertní. Tatínek byl introvert. Ale docela se k sobě hodili, aspoň na první pohled. Mám-li být docela upřímná, tatínek by býval potřeboval daleko intelektuálnější družku, než byla maminka. Byl to nesmírně nadaný génus."

Čekal jsem dychtivě na další informace, ale už žádné nepřišly. Podíval jsem se dolů na Karlíčka, který ležel tvář na sedadle židle. Když uviděl, že se na něj dívám, zavřel ospale oči jako andělíček, pak vyplázl jazyk - předmět překvapující délky - a vydal ze sebe něco, co by u nás v Americe byl skvěle provedený hold krátkozrakému baseballovému rozhodčímu.

Otřásl čajovnou jako rána z děla.

„Nech toho," řekla Esmé, kterou to očividně neotřásl. „Viděl, jak to udělal jeden Američan ve frontě na ryby s brambůrkama, a teď to dělá pokaždé, když se nudí. Koukej toho nechat, nebo tě pošlu hned ke slečně Megleyové."

Karlíček otevřel obrovské oči na znamení, že slyšel sestřinu výhrůžku, ale nezatvářil se nijak zvlášť poplašeně. Zavřel znova oči a dál opíral tvář o sedadlo židle.

Prohodil jsem, že by si to měl možná schovat - tím jsem měl na mysli to vyjádření nesouhlasu - až začne popravu užívat svého titulu. Totiž v tom případě, že má i on titul.

Esmé si mě dlouze, tak trochu lékařsky prohlédla. „Vy máte suchý humor, vidíte?“ řekla zadumaně. „Tatínek říkal, že já nemám vůbec smysl pro humor. Říkal, že jsem špatně vyzbrojená pro život, protože nemám vůbec smysl pro humor.“

Pozoroval jsem ji, zapaluje si cigaretu, a pak jsem řekl, že podle mě není smysl pro humor člověku v opravdové šlamastyce nic platný.

„Tatínek říkal, že je.“

Byl to výrok pramenící z víry, nikoli z přání mi odporovat, a tak jsem honem přehodil výhybku. Přikývl jsem a řekl, že se na to tatínek díval s odstupem, zatímco já se na to dívám zblízka. Ať už jsem tím myslel cokoli.

„Karlíčkoví nezměrně chybí.“ prohlásila Esmé po chvíli. „Byl to nezměrně milý člověk. A kromě toho nesmírně hezký. Ne že by moc záleželo na tom, jak kdo vypadá, ale byl opravdu hezký. Měl strašlivě pronikavý pohled, na člověka, který byl niterně laskavý.“

Přikývl jsem. Řekl jsem, že její tatínek měl zřejmě neobyčejný slovník.

„Ach tu měl, značně,“ odpověděla Esmé. „Tatínek byl archivář - pochopitelně amatér.“

V tom okamžiku jsem ucítil, že mi někdo ze strany, kde byl Karlíček, zabouchal na předloktí. Otočil jsem se k němu. Seděl na židli už celkem normálně, až na to, že měl jedno koleno podstrčené pod sebou. „Co řekla jedna zeď druhý zdí?“ zeptal se pronikavým hláskem.

„Hádej!“

Zakroutil jsem očima přemýšlivě ke stropu a opakoval otázku nahlas. Pak jsem se podíval nechápavě na Karlíčka a odpověděl, že se dám poddat. „Sejdeme se na rohu!“ ozvala se halasně pointa.

Největší úspěch měla u samotného Karlíčka. Připadala mu k popukám. Popravdě řečeno musela Esmé vstát a bouchnout ho do zad, jako by ho přepadl kašel. „Už toho nech!“ řekla. Pak se vrátila na svou židli. „Dává tu hádanku každému, s kým se setká, a má z toho pokaždé záchvat. Obyčejně se smíchy celý poslintá. Už toho nech, prosím tě.“

„Ale je to stejně jedna z nejlepších hádanek, jakou jsem slyšel,“ řekl jsem a pozoroval Karlíčka, který se z toho dostával jen velmi pomaličku. Na mou poklonu reagoval tím, že se svezl na židli o hodně níž a znovu si cípem ubrusu zakryl obličej až k očím. Pak se na mě podíval vykukujícíma očima, z nichž jen pozvolna vyprchávalo veselí a pýcha člověka, který zná pár opravdu dobrých hádanek.

„Smím se zeptat, kde jste byl zaměstnán, než vás povolali do armády?“ řekla Esmé.

Odpověděl jsem, že jsem nebyl nikde zaměstnán, že jsem teprve před rokem skončil univerzitu, ale že se rád pokládám za spisovatele krátkých povídek.

Zdvořile přikývla. „Už jste nějaké publikoval?“ zeptala se.

Byla to známá otázka, která se ovšem člověka vždycky dotkne, a tak jsem odpověď nevysypal jen tak z rukávu. Pustil jsem se do vysvětlování, že většina amerických nakladatelů je prostě banda -

„Tatínek krásně psal," přerušila mě Esmé. „Mám schovanou celou řadu jeho dopisů pro budoucí generace."

Řekl jsem, že je to moc dobrý nápad. Náhodou jsem se znovu zadíval na její náramkové hodinky s obrovským ciferníkem, které vypadaly jako stopky; zeptal jsem se, jestli nepatřily tatínkovi.

Se slavnostní vážností se podívala na zápěstí. „Ano, patřily," řekla. „Dal mi je těsně předtím, než mě a Karlíčka evakovali." Rozpačitě stáhla ruce ze stolu a pokračovala: „Samozřejmě jen jako momento." Pak odvedla rozhovor jiným směrem. „Velmi by mi lichotilo, kdybyste jednou napsal nějakou povídku výlučně pro mě. Jsem horlivá čtenářka."

Odpověděl jsem, že určitě napíšu, když to půjde, ale řekl jsem, že ovšem nejsem nijak zvlášť produktivní.

„To nemusí být nijak zvlášť produktivní. Jen aby to nebylo dětinské a naivní." Zapřemítala.

„Dávám přednost žalostným povídkám."

„Jakým?" zeptal jsem se a naklonil se kupředu.

„Žalostným. Mě nesmírně zajímají žalostné námely."

Už jsem z ní chtěl vymáhat další podrobnosti, ale vtom jsem ucítil, že mě Karlíček štípl, a silně, do paže. Trochu jsem sebou škubl a otočil se k němu. Stál vedle mě. „Co řekla jedna zeď druhý zdi?" položil mi otázku, která mi nebyla nepovědomá.

„Už ses ho na to ptal," řekla Esmé. „Už s tím přestaň."

Karlíček, nevšímaje si sestry, mi šlápl na nohu a opakoval svou fundamentální otázku. Všiml jsem si, že má posunutý uzel na vázance. Narovnal jsem mu ho a pak jsem, dívaje se mu přímo do očí, opáčil: „Sejdeme se na rohu?" Jen jsem to vyřkl, už jsem si přál, abych to byl neudělal.

Karlíček otevřel pusku. Měl jsem pocit, jako bych mu ji byl vypáčil. Slezl mi z nohy a celý rozlíčený přešel důstojně ke svému stolu, aniž se ohlédl.

„Zuří," řekla Esmé. „Má prudkou povahu. Maminka měla tendenci ho rozmazlovat. Jediný člověk, který ho nerozmazloval, byl tatínek."

Nepřestával jsem se dívat na Karlíčka, který usedl a začal pít čaj; šálek držel oběma rukama.

Doufal jsem, že se otočí, ale on se neotočil.

Esmé vstala. „Il faut que je parte aussi" řekla s povzdechem. „Umíte francouzsky?"

Se smíšenými pocity lítosti a zmatku jsem rovněž vstal. Podali jsme si ruce; jak jsem očekával, měla nervózní ruku - s vlhkou dlaní. Řekl jsem jí anglicky, jak strašně jsem rád, že jsem s ní mohl posedět.

Přikývla. „Já jsem si myslela, že asi budete." odpověděla. „Jsem na svůj věk značně sdílná." Znova si sáhla na vlasy. „Je mi strašně líto. že mám vlasy v takovém stavu," řekla. „Je na mě asi ohyzdný pohled."

„Ale vůbec ne! Popravdě řečeno mám dojem, že už se vám zase začínají dělat vlny."

Znova si rychle sáhla na vlasy. „Myslíte, že sem zase někdy v bezprostřední budoucnosti zavítáte?" zeptala se. „Chodíme sem každou sobotu po zkoušce sboru."

Odpověděl jsem, že by mě nic víc netěšilo, ale že jsem si naneštěstí takřka jist, že už se mi to nepodaří.

„Jinými slovy, nesmíte hovořit o pohybu vojsk," řekla Esmé. Neudělala jediný pohyb, který by naznačoval, že se chce vzdálit od stolu. Popravdě řečeno dala nohy křížem a se sklopenýma očima srovnala špičky střevíců k sobě. Ten úkon vypadal moc hezky, protože měla bílé ponožky a rozkošné kotníky i nohy. Náhle ke mně zvedla oči. „Chtěl byste, abych vám napsala?" zeptala se a slabounce se začervenala. „Píšu nesmírně logické dopisy na svůj -"

„Byl bych strašně rád." Vytáhl jsem tužku a papír a napsal jí, jak se jmenuju, svou hodnost, své číslo a číslo polní pošty“.

„Napíšu vám první," řekla, když si brala papír, „abyste neměl pocit, že se nějak „kompromitujete." Strčila adresu do kapsy u šatů. „Na shledanou," řekla a odešla ke svému stolu.

Objednal jsem si další konvičku čaje a seděl a pozoroval je, dokud oba dva i s usouzenou slečnou Megleyovou nevstali k odchodu. Karlíček šel první; při chůzi žalostně kulhal jako člověk, který má jednu nohu o několik centimetrů kratší. Na mě se neohlédl. Za ním šla slečna Megleyová a pak Esmé, která na mě zamávala. Nadzvedl jsem se a zamával na ni taky. Byl to pro mě podivně pohnutý okamžik.

Ani ne za minutu se Esmé vrátila do čajovny a táhla za sebou za rukáv bundy Karlíčka.

„Karlíček by vám rád dal na rozloučenou pusu." řekla.

Okamžitě jsem postavil šálek a odpověděl, že mě to moc těší, ale jestli to ví určitě?

„Ano." řekla poněkud zavile. Pustila Karlíčkův rukáv a popostrčila Karlíčka dost prudce ke mně. Karlíček popošel se zuřivým výrazem kupředu a dal mi mlaskavou mokrou pusou pod levé ucho. Po tomto výkonu chtěl vykročit nejkratší cestou ke dveřím za životem, který není tak citový, ale já jsem ho chytil vzadu za dragoun bundy, podržel ho a zeptal se: „Co řekla jedna zeď druhé zdi?" Obličej se mu rozzářil. „Sejdeme se na rohu!" zařičel a vystřelil místností, pravděpodobně se popadaje za břicho; Esmé už zase stála se zkříženými kotníky. „Určitě pro mě nezapomenete napsat tu povídku?" zeptala se. „Nemusí být výlučně pro mě. Může -"

Odpověděl jsem, že je úplně vyloučeno, abych zapomněl. Pak jsem jí řekl, že jsem ještě nikdy nenapsal žádnou povídku pro někoho, ale že je zřejmě načas, abych se do toho pustil.

Přikývla. „Ale ať je velmi žalostná a dojmavá," podotkla. „A seznámil jste se už s něčím žalostným?"

Odpověděl jsem, že vlastně ne, ale že v tom začínám - ať už tak nebo onak - dělat pokroky a že se ze všech sil vynasnažím, abych jejímu přání vyhověl. Podali jsme si ruce. „To je ale škoda, že jsme se nepoznali za nezávaznějších okolností, vidíte?"

„To tedy je," odpověděl jsem, „to tedy opravdu je."

„Sbohem," řekla Esmé. „Doufám, že se vrátíte z války s neztenčenými silami."

Poděkoval jsem jí, dodal ještě pár slov a pak jsem se za ní díval, jak vychází z čajovny.

Vycházela pomalu, zamyšleně, ohmatávajíc si konečky vlasů, jestli jsou už suché.

Tohle je ta žalostná nebo dojmavá část mého příběhu a dějiště se mění. I lidé se mění. Jsem ještě na scéně, ale od tohohle místa z důvodů, které mi není dovoleno prozradit, mám na sobě tak důmyslný převlek, že se ani nejchytřejšímu čtenáři nepodaří mě poznat.

Bylo asi půl jedenácté v noci. Došlo k tomu v Gaufurtu v Bavorsku, několik týdnů po skončení války v Evropě. Štábní seržant X. byl ve svém pokoji v prvním poschodí jednoho obytného domu, kam ho nakvartýrovali spolu s dalšími devíti americkými vojáky ještě před uzavřením příměří. Seděl na skládací dřevěné židli u malého stolku, na němž byl velký nepořádek, a před sebou měl otevřený román v brožovaném vojenském vydání, jehož čtení mu dělalo velké potíže. Vězely v něm, ne v tom románu. Přestože se vojáci, kteří bydleli v přízemí, zmocnili knih, jež jim každý měsíc posílala zvláštní služba, obvykle první, zbyla na X. kniha, kterou by si byl vybral i sám. Ale byl to mladý člověk, který neprošel válkou s neztenčenými silami, a už přes hodinu četl každý odstavec třikrát; a teď už i jednotlivé věty. Na okamžik si rukou zastínil oči před nelítostnou září silné holé žárovky nad stolem.

Z balíčku na stole si vytáhl cigaretu a zapálil si ji prsty, které na sebe jemně, ale bez ustání narážely. Posadil se na židli malounko rovněji a kouřil, chuť cigarety však necítil. Už celé týdny si zapaloval jednu od druhé. Dásně mu krvácely, jakmile se jich dotkl špičkou jazyka, a zkoušel to skoro pořád; byla to taková malá hra, kterou někdy hrál celé hodiny. Chvilí seděl, kouřil a zkoušel to. Nato se zničehonic, a jako vždycky bez sebemenší výstrahy, dostavil ten známý pocit, že se jeho mysl od něj odpoutává a poskakuje jako nezajištěné zavazadlo na polici nad hlavou! Aby to napravil, rychle udělal to, co dělal už týdny, přitiskl si vši silou ruce na spánky. Okamžik je pevně svíral. Potřeboval ostříhat a vlasy měl špinavé. Myl si je během toho čtrnáctidenního pobytu v nemocnici ve Frankfurtu nad Alohanem třikrát nebo čtyřikrát, ale na té dlouhé, zaprášené cestě, po níž jel džípem zpátky do Gaufurtu, se mu zase zašpinily. Desátník Z. který pro něj do nemocnice přijel, jezdil ještě pořád jako na frontě s džípem s předním sklem sklopeným na kapotu, příměří nepříměří. V Německu byly tisíce

nových vojáků. Desátník Z. doufal, že když bude jezdit džípem s předním sklem sklopeným jako na frontě, dá najevo, že k nim nepatří, že není zdaleka nějaký nový maník z amerického armádního sboru v Evropě.

Když si X. přestal držet hlavu, zadíval se upřeně na desku psacího stolu, jenž sloužil jako odkladiště pro nejméně dva tucty neotevřených dopisů a aspoň pět nebo šest neotevřených balíčků, které nesly jeho adresu. Natáhl ruku přes to rumišť a vzal si knihu, opřenou o zeď. Jejím autorem byl Goebbels a nesla název „Die Zeit ohne Beispiel“. Patřila osmatřicetileté neprovdané dceři z rodiny, která ještě před několika týdny v tom domě bydlela. Byla nevýznamnou funkcionářkou nacistické strany, ale dost významnou na to, aby podle vojenských nařízení spadala do kategorie lidí, kteří byli automaticky zatýkáni. Zatýkal ji sám X. Už potřetí, co se ten den vrátil z nemocnice, otevřel její knihu a přečetl si krátký vpisek na první stránce. Bylo tam německy inkoustem vepsáno drobným, beznadějně nicneříkajícím rukopisem: „Milý bože, život je peklo.“ Nic víc a nic míň. Osamělá slova na stránce se zdála nabývat v chorobném tichu místnosti velikosti nepopíratelné, dokonce přímo klasické obžaloby. X. hleděl několik minut upřeně na stránku a navzdory všem nepříznivým okolnostem se snažil nepodlehout. Potom s daleko větší horlivostí než při čemkoli za mnoho týdnů vzal špačka tužky a napsal pod vpisek anglicky: „Otcové a učitelé, rozjímám nad tím „Co je peklo?“ Tvrdím, že jsou to muka z neschopnosti milovat.“ Už chtěl přičinit pod poznámku jméno Dostojevského, ale s hrůzou, jež mu projela celým tělem, zpozoroval, že to, co napsal, je takřka nečitelné. Zavřel knihu.

Rychle vzal ze stolku další věc, dopis od svého staršího bratra z Albany. Ležel na stole, už než X. odešel do nemocnice. X. otevřel obálku s nejasným úmyslem, že dopis dočte až do konce, ale přečetl jenom půlku první stránky. Dostal se pouze ke slovům: „Co kdybys teď, když je ta zasn. válka u konce a ty tam máš pravděpodobně spoustu času, poslal dětem pár bajonetů nebo hákových křížů...“ Když dopis roztrhal, podíval se na kousky v koši na papír. Viděl, že přehlédl přiloženou fotografii. Rozeznával něčí nohy. stojící na nějakém trávníku. Položil paže na stůl a na ně hlavu. Bolelo ho celé tělo od hlavy až po paty, a všechna střediska bolesti jako by byla propojená. Připadal si tak trochu jako vánoční stromek, jehož světla, zapojená v sérii, zhasnou, i když je vadná třeba jen jediná žárovka.

Dveře se s bouchnutím otevřely, aniž na ně kdo zaklepal. X. zvedl hlavu, otočil ji a uviděl ve dveřích stát desátníka Z. Desátník Z. byl jeho spolujezdec v džípu a stálý společník po všech pět let válečných operací už ode dne D. Bydlel v přízemí a obvykle chodil X. nahoru navštěvovat, když mu chtěl sdělit nějaké chýry nebo si na něco zanádat. Byl to velikánský fotogenický mladý čtyřicetiletý muž. Za války uveřejnil jeden americký časopis jeho fotografii v Hürtenském lese: dal se přeochoťně vyfotografovat, jak drží na Den díkůvzdání v každé ruce jednoho krocanu. „Píšeš dopisy?“ zeptal se X. „Prokrista, tady je ponuro.“ Vždycky raději vcházel do místnosti, kde svítilo stropní světlo.

X. se otočil na židli a pozval ho, aby šel dál, ale dal pozor a nešlápl na psa.

„Na co?“

„Na Alvina. Máš ho přímo u nohou, Clayi. Co kdybys rozsvítil světlo, hergot?“

Clay našel vypínač od lustru, cvakl, pak překročil mrňavoučkou místnost velikosti pokojíčku pro služku a sedl si na kraj postele, obličejem k hostiteli. Z cihlově červených vlasů, právě učesaných, mu kapala voda, kterou spotřeboval k náležitému zušlechtění. Z pravé kapsy olivově hnědavé košile mu jako obvykle čouhal hřeben a klipsna od plnicího pera. Nad levou kapsou měl pěchotní medaili za účast v poli (kterou přesně vzato neměl oprávnění nosit), stužku Evropského tažení s pěti bronzovými hvězdičkami za účast v bitvě (místo jediné stříbrné, která se rovnala pěti bronzovým) a stužku označující, že sloužil už před Pearl Harborem. Zhluboka si povzdychl a řekl: „Bože všemohoucí.“ Tím nechtěl říct nic; tím myslel prostě vojnu. Z kapsy u košile vytáhl balíček cigaret, jednu vyklepl, pak balíček uklidil a kapsičku si zas zapjal. Kouřil a rozhlížel se prázdným pohledem po pokoji. Konečně dopadl jeho pohled na rádio. „Ty,“ řekl, „za pár minut bude v rádiu jeden senzační pořad. Bob Hope a tak dále.“

X. si otevřel nový balíček cigaret a odpověděl, že právě rádio zavřel.

Clay se nezachmuřil a pozoroval X., jak si snaží zapálit cigaretu. „Ježíši,“ řekl s nadšením diváka, „měl bys vidět ty svoje pařáty. Páni, ty ale máš klepotici. Jestlipak to víš?“

X. se podařilo zapálit si cigaretu, přikývl a odpověděl, že má Clay výborné oko pro detail.

„Ty, bez legrace. Já ti málem omdlel, když jsem tě viděl v tom špitále. Vypadals jako mrtvola. O koliks zhubnul? O kolik kil. Víš to?“

„Nevím. Měls poštu, co jsem tady nebyl? Psala Loretta?“

Loretta byla Clayova dívka. Měli v úmyslu se vzít při nejbližší příležitosti. Psala mu velmi pravidelně z ráje trojitých vykřičníků a nepřesných postřehů. Po celou válku četl Clay seržantu X. všechny Lorettiny dopisy nahlas, ať byly sebedůvěrnější - popravdě řečeno čím důvěrnější, tím líp. Měl ve zvyku po každém čtení ho požádat, aby mu načrtl nebo nastylizoval odpověď nebo aby do ní pro efekt vložil pár francouzských či německých slov.

„Jo, dostal jsem od ní dopis včera. Mám ho dole v pokoji. Já ti ho pak ukážu,“ řekl apaticky Clay. Posadil se zpříma na kraj postele, zadržel dech a dlouze, hlasitě krkl. Nebyl zřejmě se svým výkonem tak docela spokojen a znova si pohodlně sedl. „Ten její pitomej bratr se dostane z námořnictva na základě svého boku,“ řekl. „Má něco s bokem, parchant.“ Znovu si sedl zpříma a pokusil se ještě jednou krknout, ale výsledek byl podprůměrný. V obličeji se mu objevila jiskra života. „Ty, než zapomenu. Zejtra musíme vstát v pět a jet do Hamburku nebo kam. Musíme přivést bundy pro celou jednotku.“

X. ho chvíli nepřátelsky pozoroval a pak prohlásil, že žádnou bundu nechce.

Clay se zatvářil překvapeně, takřka uraženě. „Ale dyť jsou dobrý! Vypadaj moc dobře. Proč?“

„Jen tak. Proč musíme vstávat v pět? Je po válce, propánakrále.“

„Já nevím - musíme bejt zpátky před obědem. Dostali nějaký nový formuláře, který musíme do oběda vyplnit... Ptal jsem se Bullingera, proč je nemůžem vyplnit dneska večer - má ty pitomý formuláře na stole před sebou. Nechce se mu ještě otvírat obálky, pacholkovi.“

Oba chvíli mlčky seděli a nenáviděli Bullingera.

Najednou se Clay podíval na X. s novým zájmem - zřejmě ještě intenzivnějším než předtím.

„Ty,“ řekl, „jestlipak víš, že ti jedna strana ksichtu poskakuje?“

X. odpověděl, že to dobře ví, a zakryl si tik rukou.

Clay na něj chvíli koukal a pak celkem živě, jako by zvěstoval výjimečně dobrou zprávu, řekl:

„Napsal jsem Lorettě, že ses nervově zhroutil.“

„Tak?“

„No. Ji všechny tyhle věci pekelně zajímají. Dělá státnici z psychologie.“ Clay se natáhl i s botami na postel. „Víš, co mi napsala? Píše, že se nikdo nervově nezhroutí jenom z války nebo tak. Píše, žeš byl pravděpodobně kapku labilní celej život.“

X. si zakryl rukama oči - světlo nad postelí ho zřejmě oslepovalo - a odpověděl, že je úžasné, jak Loretta do všeho vidí.

Clay se na něj podíval. „Hele, ty pacholku,“ řekl. „Ta toho ví o psychologii sakra víc než ty.“

„Myslíš, že bys dokázal stáhnout ty svoje smradlavý hnáty z my postele?“ zeptal se X.

Clay nechal několik vteřin nohy, kde byly, jako by chtěl říct „ty mi budeš povídat, kam si mám dávat nohy“, pak je přehodil na zem a posadil se. „Já už jdu stejně dolů. U Walkera v pokoji mají rádio.“ Ale z postele nevstal. „Ty, právě jsem vykládal tomu novému pacholkovi Bernsteinovi zezdola. Pamatuješ se, jak jsme spolu jeli do Valognes a jak kolem nás asi dvě hodiny lítaly granáty a pak nám na kapotu skočila ta kočka, když jsme leželi v ty díře, a jak já ji zastřelil? Pamatuješ se?“

„Pamatuju - jen prosím tě, hergotsakra, nezačínej zase s tou kočkou, Clayi. Nechci o tom slyšet.“

„Ne, já jen, že jsem o tom napsal Lorettě. Debatovala o tom se svou psychologickou skupinou. Na semináři a tak. A s prófou a se všema.“

„No výborně. Ale já o tom nechci slyšet, Clayi.“

„Ne, víš, proč jsem podle Loretty po ní prásknul? Říká, že jsem se dočasně pomát. Bez legrace. Z těch granátů a tak.“

X. si prohrábl prsty špinavé vlasy, pak si znova zastínil oči před světlem. „Nepomát. Prostě jsi dělal svou povinnost. Zastřelils tu číču stejně hrdinně, jako by ji za těch okolností zastřelil každej.“

Clay se na něj podezíravě zadíval. „O čem to sakra mluvíš?“

„Ta kočka byla špiónka. Musels po ní prásknout. Byl to hrozně chytřej německej trpaslík, přestrojenej do lacinýho kožichu. Takže na tom nebylo nic brutálního, nic krutýho ani sprostýho, dokonce ani -“

„Krucinál!“ řekl Clay se sevřenými rty. „Copak nedokážeš jakživo mluvit vážně?“

X. se udělalo najednou špatně, a tak se prudce otočil na židli a popadl koš na papíry - právě včas.

Když se zase narovnal a obrátil k hostu, zjistil, že host stojí rozpačitě mezi postelí a dveřmi.

X. se začal omlouvat, ale pak si to rozmyslel a sáhl po cigaretách.

„Pojď si dolů poslechnout toho Hopa v rádiu, slyšíš,“ řekl Clay, zachovávaje si svůj odstup od X., ale snaže se být i na tu dálku přátelský. „Udělá ti to dobře. Vážně.“

„Jen si běž, Clayi... Já si budu prohlížet svou sbírku známek.“

„Jo? Ty máš sbírku známek? Já nevěděl, že -“

„Já si dělám legraci.“

Clay udělal několik pomalých kroků ke dveřím. „Možná, že si pak zajedu do Ehstadtu,“ řekl.

„Je tam tancovačka. Bude trvat pravděpodobně až do dvou. Nechceš jít?“

„Ne, děkuju... Možná, že si budu cvičit figury tady v pokoji.“

„No dobrá. Tak dobrou noc! A uklidni se, prokristapána.“ Dveře se s bouchnutím zavřely, ale hned se zase otevřely. „Ty. Moh bych ti nechat pod dveřma dopis pro Lorettu? Mám tam něco německýho. Moh bys mi to opravit?“

„Ano. Ale už mi dej pokoj, proboha.“

„To víš, že jo,“ odpověděl Clay. „Víš, co mi napsala maminka? Napsala mi, že je ráda, že jsme my dva byli celou válku spolu a tak. V jednom džípu a vůbec. Říká, že od ty doby, co jsme spolu, píšu o moc inteligentnější dopisy.“

X. zvedl hlavu, podíval se na něho a řekl s velkým úsilím: „Děkuju. Vyříd' jí, že ji pozdravuju.“

„Vyřídím. Brou noc!“ Dveře se s bouchnutím zavřely, tentokrát nadobro.

X. dlouho seděl a díval se na dveře, pak si otočil židli k psacímu stolu a zvedl z podlahy svůj kufříkový psací stroj. Udělal si pro něj v tom nepořádku na stole místo tím, že odstrčil stranou zhroucenou hromádku neotevřených dopisů a balíčků. Řekl si, že kdyby napsal dopis jednomu dávnému příteli z New Yorku, mohlo by mu to přinést rychlou, i když ne příliš účinnou úlevu. Ale ne a ne vsunout pořádně papír do válce, protože se mu příliš třásly prsty. A tak znova složil ruce do klína a nakonec papír zmačkal.

Uvědomoval si, že by měl z pokoje vynést koš na papíry, ale místo toho položil paže na psací stroj, znova na ně složil hlavu a zavřel oči.

Za několik minut, během nichž mu bušilo ve spáncích, otevřel oči a přistihl se, že pošilhává po malém neotevřeném balíčku v zeleném papíru. Pravděpodobně se svezl z hromádky, když si X. dělal místo pro psací stroj. Viděl, že adresa je několikrát přepsaná. Na jediné straně balíčku rozeznal přinejmenším tři ze svých starých čísel vojenské pošty. Bez zájmu

balíček otevřel, ale na zpáteční adresu se nepodíval. Otevřel ho tak, že přepálil nad rozškrtnutou zápalkou provázek. Bavilo ho víc pozorovat, jak provázek hoří, než otvírat balíček, ale nakonec ho přece jen otevřel.

V krabici byl inkoustem psaný lístek, který ležel na malém předmětu, zabaleném v hedvábném papíře. Vytáhl lístek a přečetl si ho.

. . . ulice č. 17

. . . Devon

7. června 1944

Vážený pane seržante X., doufám, že mi prominete, že mi trvalo 38 dní, než jsem si s Vámi začala korespondovat, ale měla jsem nesmírně mnoho práce, protože teta prodělala streptokokus hrtanu a málem zesnula, a já jsem pochopitelně zavalována jednou povinností za druhou. Přesto však často myslím na Vás i na to nesmírně příjemné odpoledne, které jsme spolu strávili 30. dubna 1944 od 15.45 do 16.15 - pro případ, že se vám to vytratilo z paměti.

Jsme všichni obrovsky vzrušeni a uneseni invazí a jenom doufáme, že přinese rychlé ukončení války, jakož i způsobu existence, která je mírně řečeno absurdní. Děláme si o Vás s Karlíčkem značné starosti; doufáme, že nejste mezi těmi, kteří byli v prvopočátečním útoku na poloostrov Cotentin. Nebo ano? Prosím Vás, odpovězte co nejspěšněji. Srdečné pozdravy Vaší ženě.

Zdraví vás ESMÉ

P.S. Dovoluji si přiložit své náramkové hodinky, které si prosím ponechte ve svém vlastnictví po celé trvání válečného konfliktu. Za našeho krátkého sblížení jsem si nevšimla, zda nějaké nosíte, ale tyhle jsou velmi vodotěsné a nárazuvzdorné a mají mnoho jiných předností, mezi jinými tu, že člověk může případně sledovat, jakou rychlostí jde. Jsem si zcela jista, že Vám budou v těchto obtížných dnech k většímu užítku než kdy mně a že je přijmete jako talisman pro štěstí.

Karlíček, kterého učím číst a psát a který je podle mne nesmírně inteligentní učeník, by Vám rád připsal pár slov. Prosím Vás, napište ihned, jakmile budete mít čas a chuť.

AHOJ AHOJ AHOJ AHOJ AHOJ

AHOJ AHOJ AHOJ AHOJ AHOJ

Trvalo dlouho, než dokázal lístek odložit, natožpak vyndat z krabčky náramkové hodinky tatínka Esmé. Když je konečně vyndal, viděl, že se cestou rozbilo sklíčko. Zauvažoval, jestli jsou jinak nepoškozené, ale neměl odvahu je natáhnout a zjistit to. A tak jen seděl a držel hodinky v ruce. Pak najednou, takřka s nadšením zjistil, že se mu chce spát.

Takový hodně ospalý člověk, Esmé, má vždycky naději, že se z něho zase stane člověk s ne- s n-e-z-t-e-n-č-e-n-ý-m-i silami.

Pěkná ústa, oči zelené

Když zazvonil telefon, zeptal se šedovlasý muž nepříteliš ohleduplně dívky, jestli by jí nebylo milejší, kdyby to nebral. K dívce dolehla jeho slova jakoby zdálky; obrátila se k němu obličejem, jedno oko, na té straně, kam dopadalo světlo, měla pevně zavřené, druhé zíralo ze široka, ale nepřesvědčivě a bylo tak modré, až se zdálo skoro fialové. Šedovlasý muž jí řekl, aby si pospíšila, ale ona se nadzvedla na pravém předloktí jen tak rychle, aby se její pohyb nezdál úplně netečný. Levou rukou si shrnula vlasy z čela a řekla: „Božíčku, copak já vím? Jak myslíš ty.“ Šedovlasý muž odpověděl, že je to pěšky jako za vozem, jestli to vezme, strčil levou ruku dívky do podpaždí ruky, o jejíž loket se opírala, a začal pohybovat prsty, aby si pro ruku udělal místo mezi teplým povrchem paže a hrudníku. Pravou rukou se natáhl po telefonu. Aby na něj dosáhl, vysunul se poněkud výš, ale zavadil přitom zezadu hlavou o roh stínidla. V tom okamžiku ozářilo světlo lichotivě, i když poněkud příliš jasně, jeho šedivé, skoro bílé vlasy. Byly zřejmě nedávno ostříhané - nebo spíš upravené - přestože je měl rozčuchané. Vzadu na krku a na spáncích byly sestřižené na krátko, podle módy, ale po stranách a vpředu mu je holič nechal o poznání víc než „delší“, takže vypadaly popravdě řečeno malounko „distinguovaně“. „Haló,“ řekl muž zvukným hlasem do telefonu. Dívka se ještě pořád opírala o předloktí a pozorovala ho. Z jejích očí, spíš jen otevřených než bdělých nebo přemítavých, se dala vyčíst takřka jenom jejich barva a velikost. Na druhém konci se ozval hluchý, ale - jak oběma zúčastněným připadalo - poněkud urážlivý, skoro neslušně překotný mužský hlas.

„Lee? Nevzbudil jsem tě?“

Šedovlasý muž se letmo podíval doleva na dívku. „Kdo volá?“ zeptal se. „To je Artur?“

„Jo - Nevzbudil jsem tě?“

„Kdepak. Jsem v posteli a čtu. Stalo se něco?“

„Vážně jsem tě nevzbudil? Čestný slovo?“

„Kdepak - vůbec ne,“ odpověděl šedovlasý muž. „Abych řekl pravdu, já jsem zvyklý spát ani ne čtyři -“

„Proč tě volám, Lee. Nevšim sis náhodou, kdy odcházela Joanie? Nevšim sis náhodou, jestli snad nešla s Ellenbo-genovými?“

Šedovlasý muž se znovu ohlédl nalevo, ale tentokrát upřel oči do výšky, ne na dívku, která ho pozorovala jako mladý modrooký irský policista. „Ne, Arture, nevšim,“ řekl s očima upřenými na protější stranu pokoje, kde se v šeru stýkala zeď se stropem. „Copak nešla domů s tebou?“

„Kdepak, právě že ne. Takže ty vůbec nevíš, kdy odcházela?“

„Vlastně ne. Nevím, Arture,“ odpověděl šedovlasý muž. „Abych řekl pravdu, já vím vlastně z celého večera starou bačkoru. Já jsem se hned ten moment, co jsem vlezl do dveří, zapletl do

sáhodlouhýho diškursu s tím troubou z Francie nebo z Vídně nebo odkud. Všichni tihle přivandrovalci jen pasou po tom, aby získali gratis právníckou radu. Proč se ptáš? Co je? Joanie se ztratila?"

Jéžiši, copak já vím? Já nevím. Vždyť ji znáš, když s nadrátuje a když to do ní vjede. *Vím já?* Je *možný*, že jednoduše -"

„Ellenbogenovým jsi volal?" zeptal se šedovlasý muž. „Jo. Nejsou ještě doma. Já nevím. Jéžiši, dyť já si nejsen jistej, jestli s nima vůbec *odešla*. Já vím jen jedno. Já vím jenom jednu jedinou věc. Že už mám těch hlavolamů plný zuby. Vážně. Tentokrát už doopravdy vážně. Plný zuby. Jéžiši, dyť už to trvá pět let!"

„No dobře. Ale snaž se trochu uklidnit, Arture," řekl šedovlasý muž. „Předně, jak já znám Ellenbogenovic, tál nejspíš hupli všichni tři do taxíku a zajeli na nějakou ti hodinku do Village. Nejspíš se všichni tři přihnou -"

„Já mám takovej pocit, že se Joanie zmocnila v kuchyni nějakýho pacholka. To je jen takovej pocit, protože se vždycky začne muchlat v kuchyni s nějakým pacholkem, když se nadrátuje. Už toho mám plný zuby. Na mou duši. Tentokrát už doopravdy vážně. Celejch dlouhejch pět-"

„Odkud voláš, Arture," zeptal se šedovlasý muž. „Z domova?"

„Jo. Z domova, z domova, sladkýho domova. Ach, jéži-si!"

„Nesmíš si to tak - co je s tebou - ses namazanej?" „Já nevím. Sakra, copak já vím!"

„No dobře, tak se uklidni, slyšíš, uklidni se," řekl šedovlasý muž. „Propánakrále, jako bys neznal Ellenbogenovic. Nejspíš se stalo to, že jim ujel poslední vlak. Všichni tři se k tobě nejspíš co nevidět přiženou, rozparáděný a samá legrace -"

„Jeli vozem."

„Jak to víš?"

„Od paní, co jim hlídá děti. My se spolu občas náramně duchaplně vybavujeme po telefonu. Jsme spolu jedna ruka. Hotový siamský dvojčata."

„No dobře, dobře. No a co? Tak se tím nevzrušuj a uklidni se," odpověděl šedovlasý muž.

„Všichni tři se k vám nejspíš co nevidět přiženou. Dej na my slova. Znáš přece Leonu. Já nevím, co to do nich vždycky vjede - jak přijedou do New Yorku, tak začnou všichni rázem *vyvádět* jak utržený ze řetězu. Vždyť to znáš." „No jo, já vím. Já vím. Ačkoliv - já nevím." „Ale to víš, že víš. Copak si to nedovedeš představit? Ti dva nejspíš Joanii doslova odvlíkli -"

„Hele, Joanii nemusí jakživo nikdo nikam *odvlíkat*. Ne-namlouvej mi něco o nějakým odvlíkáni!"

„Nikdo ti nechce namlouvat nic o odvlíkáni, Arture," odpověděl mírně šedovlasý muž.

„Dyť já vím, já vím. Nezlob se. Jéžiši, mně to začíná lízt na mozek. Řekni, na mou duši, že jsem tě skutečně nevzbudil!" „Já bych ti to přece řekl, Arture," odpověděl šedovlasý muž. Mimoděk vytáhl levou ruku z místečka mezi dívčinou paží a hrudníkem. „Poslyš, Arture,

můžu ti dát jednu radu?" řekl a vzal telefonní šňůru mezi prsty. Hned pod sluchátkem. „Ted' mluvím vážně. Můžu ti dát jednu radu?"

„Jo. Já vím. Jéžiši, ty kvůli mně nespíš. Proč já to vlastně nepolo-"

„Poslouchej mě chvilinku," pokračoval šedovlasý muž. „Předně - a ted' mluvím vážně - předně vlez do postele a uklidni se. Dej si hezky pořádnou lok na dobrou noc a vlez si pod -"

„*Lok na dobrou noc?* To má být vtip? Jéžiši, dyť já za poslední dvě hodiny urazil nejmíň litr. Lok na dobrou noc! Dyť já jsem tak udělanej, že sotva -"

„No dobře, dobře. Tak už vlez do postele," odpověděl šedovlasý muž. „A uklidni se - slyšíš? No řekni sám. Copak si pomůžeš, když tam budeš vysedávat a užírat se?"

„No jo, já vím. Propánakrále, vždyť já bych si z toho hlavu nedělal, jenže jí se nedá věřit! Na mou duši. Na mou duši, že ne. Jí se nedá věřit ani - ani - Ale, já *nevím*. Jakejpak to má všechno smysl? Mně to začíná lízt na mozek."

„No dobře. Tak na to už nemysli. Nemysli na to. Udělal bys mi to k vůli a pokusil se pustit celou tu záležitost z hlavy?" zeptal se šedovlasý muž. „Uvědom si přece, že děláš - čestný slovo, já myslím, že děláš z komára -"

„Víš, co já dělám? *Víš, co já dělám?* Já se ti to stydím říct, ale víš, co já málem každé večer provádím, když přijdu domů? Mám ti to říct?"

„Poslyš, Arture, ted' není -"

„*Moment* - já ti to teda *řeknu*, abys věděl. Já se musím doslova držet, abych vždycky nepozotvíral všechny skříně po celém kvartýru, na mou duši. Když přijdu večer domů, tak jsem pokaždý napůl přesvědčený, že tam najdu celý hejno všelijakejch pacholků, poschovávaných po celém baráku. Liftboye, všelijaký *poskoky*. *Policajty*,-"

„No dobře, dobře. Co kdyby ses pokusil tolik si to nepřipouštět, Arture," řekl šedovlasý muž. Letmo pohlédl napravo, kde na okraji popelníku ležela cigareta, zapálená někdy dřív. Ale zřejmě už nehořela a šedovlasý muž po ní nesáhl. „Předně," řekl do telefonu, „jsem ti už moc a mockrát vyložil, Arture, že *přesně* v tomhle děláš tu největší chybu. Víš, co ty děláš? Mám ti říct, co ty děláš? Ty se můžeš přetrhnout - a ted' mluvím vážně - ty se můžeš přímo přetrhnout, aby ses tejlal. Ty vlastně Joanii přímo inspiruješ -" zarazil se. „Ty máš obrovskou kliku, že je Joanie tak báječná holka. To myslím vážně. Ty totiž absolutně nepřipouštíš, že by mohla mít taky trochu vkusu - nebo nějaký *mozek*, propánakrále, když už jsme tak u toho-"

„Mozek! To má být vtip? Hergot, copak Joanie má nějaký mozek? Dyť je to úplný zvířátko!" Zdálo se, že šedovlasý muž nabírá hodně zhluboka dech. Jeho chřípí se rozšířilo. „Zvířata jsme všichni," řekl. „V podstatě jsme všichni zvířata."

„Blbost! Já žádný pitomý zvíře nejsem. Možná, že jsem zparchantělej, idiotskej produkt dvacátého století, ale zvíře nejsem. To mi nenamlouvej, zvíře nejsem."

„Podívej, Arture. Takhle se nikam -"

„*Mozek!* Kristepane! Kdybys viděl, jaká je to legrace. Ona si o sobě myslí, kdovíjaká není intelektuálka. To je na tom právě ta legrace. To je na tom ta psina. Čte divadelní rubriku a kouká na televizi, až je z toho málem slepá - tak přece musí bejt intelektuálka, ne? Víš, koho já mám za ženu? Mám ti říct, koho já mám za ženu! Já mám za ženu tu *největší herečku, spisovatelku* a zároveň *psychoanalytičku* pod sluncem, a vůbec tu nejgeniálnější osobnost z celého New Yorku, jenomže je *zneuznaná, nedoceněná* a *neobjevená*. Tos nevěděl, co? Ježíši, je to taková legrace, že bych si nejradši otevřel žíly. Madam Bovaryová z večerního kursu Kolumbijské univerzity. Madam -"

„Kdo že?" zeptal se šedovlasý muž a jeho hlas zazněl rozmrzele.

„Madam Bovaryová, která studuje sledovanost televizních pořadů. Jéžíši, kdybys věděl, jak-„
„No dobře, dobře. Uvědom si, že se takhle nikam nedostáném," řekl šedovlasý muž. Otočil se a přiložil dva prsty k ústům, aby dívce naznačil, že chce cigaretu. „Předně," řekl do telefonu, „jsi tak beztaktní, že už to snad při ty tvý inteligenci ani víc nejde." Narovnal se, aby se dívka mohla za jeho zády natáhnout pro cigaretu. „To myslím vážně. Projevuje se to v tvém soukromém životě, projevuje se to v tvém -"

„*Mozek!* Bože nebeskej, to mě podržte! Panebože na nebesích! Už jsi ji někdy poslouchal, když o někom vykládá - jako o nějakým mužským? Až jednou nebudeš mít co dělat, tak mi to udělej k vůli a nech si od ní vykládat o nějakým mužským. U ní je každej mužskej, se kterým se setká, 'děsně přitažlivej'. Může to bejt sebehnusnější, sebestarší a sebeoplzlejší-"
„No dobře, Arture," přerušil ho ostře šedovlasý muž. Takhle se nikam nedostaneme. Naprosto nikam." Vzal si od dívky zapálenou cigaretu. Zapálila dvě. „A propos," řekl a vyfoukl kouř nosem, „jaks dneska dopad?"

„Cože?"

„Jaks dneska dopad?" opakoval šedovlasý muž. „Jak vypadalo stání?"

„Jéžíši, já nevím. Mizerně. Já ti chci užuž začít se svou závěrečnou řečí, a ten prokurátor, Lissberg, tam dvě minuty předtím přivleče za svědka nějakou pitomou pokojskou s kupou prostěradel, který byly samej flek od štěnic. Ach, jéžíši!"

„No, a co bylo? Prohrál?" zeptal se šedovlasý muž a dal si znovu sluka z cigarety.

„Víš, kdo předsedal? Ta kvočna Vittorio. Do smrti nepřijdu na to, co ten zatracenej chlap proti mně má. Jen otevřu hubu, už se na mě vrhne. S takovým chlapem se nedá polemizovat. To je nemožný!"

Šedovlasý muž otočil hlavu, aby se podíval, co dělá dívka. Sebrala popelník a právě ho kladla doprostřed mezi ně. „Taks tedy prohrál, nebo jak?" řekl do telefonu.

„Cože?"

„Povídám, jestli jsi prohrál?"

„Jo. Dyť ti to právě chci vypravovat. Já jsem se k tomu v tom mumraji na večírku nedostal. Myslíš, že mladej bude vyskakovat? Ne že bych si kvůli tomu dal nohu za krk, ale co myslíš? Myslíš, že bude?"

Šedovlasý muž otíral o obrubu popelníku popel z cigarety, kterou držel v levé ruce. „Nemyslím, že by musel zrovna *vyskakovat*, Arture," odpověděl mírně. „Ale je velká pravděpodobnost, že z toho nebude nadšením bez sebe. Víš, jak dlouho už ty tři idiotský hotely zastupujem? Už za starýho Shanleyho jsme -"

„Dyť já vím, já vím. Mladej mi to vykládal nejmíň padesátkrát. Je to jedna z nejkrásnějších historek, jakou jsem kdy slyšel. Zkrátka a dobře, já tu kauzu projel, no. V první řadě to nebyla moje vina. Nejdřív mě přes celý přelíčení prohání ten šílenec Vittorio a potom se ta debilní pokojská vytasí s prostěradlem, který je samej flek od štěnic -"

„Nikdo netvrdí, že je to tvoje vina, Arture," řekl šedovlasý muž. „Ty ses mě zeptal, jestli mám dojem, že bude mladej vyskakovat. Já jsem ti prostě upřímně -"

„Já vím - dyť já vím... Já nevím. Vem to čert. Možná, že mě tak jako tak povolají zase na vojnu. To jsem ti říkal?"

Šedovlasý muž otočil znova hlavu k dívce, snad aby jí ukázal, jak se tváří trpělivě, ba dokonce stoicky. Ale dívka to ušlo. Převrhla kolenem popelníček a právě rychle shrabovala rozházený popel do malé kupičky; její pohled se o vteřinku opozdil. „Ne, Arture, neříkal," odpověděl do telefonu.

„No. Možná že jo. Já ještě nevím. Samozřejmě, že tím nejsem zrovna nadšenej, a když se tomu budu moct vyhnout, tak nepudu. Ale možná, že budu muset. Já nevím. Člověk tam zapomene, když už nic jinýho. Kdyby mi zase dali mou helmičku a můj stoleček a mou milovanou síť proti moskytům, tak by to třeba ani -"

„Člověče, víš co bych si přál? Já bych si *tak přál*, abych ti moh do ty tvý hlavy nalejt kapku rozumu," odpověděl šedovlasý muž. „Takovej inteligentní - chlap, u kterýho člověk předpokládá tolik intelligence - a vede řeči jako miminko! To ti říkám naprosto upřímně. Ty si v sobě necháš nahromadit moře všelijakejch nesmyslů a z těch pak naroste taková lavina, že ti v tom tvým pitomým mozku všechno ostatní úplně zavalí, až jsi pak naprosto neschopnej jakýhokoli -"

„Já od ní měl jít pryč, víš? Já to měl skoncovat vloni v létě, když to bylo rozjetý, víš? Víš, proč jsem to neudělal? Mám ti říct, proč jsem to neudělal?"

„Arture, propánaboha, takhle se naprosto nikam nedostáném!"

„Moment. Dovol, abych ti řek, proč. Mám ti říct, proč jsem to neudělal? Já ti můžu říct docela přesně, proč jsem to neudělal. Poněvadž mi jí bylo líto, to je to celý. Mně jí bylo líto."

„Hm, já nevím. Totiž - to já nedovedu posoudit," řekl šedovlasý muž. „Ale já mám dojem, že jedna věc, na kterou u ní zapomínáš, je to, že je to dospělá ženská. Já nevím, ale mám dojem -"

„Dospělá ženská! Zbláznil ses? Propánakrále, snad dospělý *dítě*, ne? Hele, já se třeba holím - poslouchej mě - já se třeba holím a Joanie na mě zničehonic až pámbůviodkud, až třeba z druhého konce bytu zavolá. Já nechám holení holením - mydliny mám po ksichtě - a jdu se podívat, co je. A víš, co mi chce? Chce se mě zeptat, jakej mám názor na její intelekt. Na mou duši. Člověče, dyť je to přímo k pláči. Dívám se na ni, když spí, a vím, co mluvím. Věř tomu!"

„Hm, tohle ty musíš vědět lip než - totiž - tohle já nemůžu posoudit," odpověděl šedovlasý muž. „Jenomže vtip je v tom, že ty neděláš vůbec nic konstruktivního pro to, aby -"

„My jsme špatně *spárovaný*, to je to. To je celá naše historie. My se hodíme do páru jako pes a kočka. Víš, co by ona potřebovala? Ona by potřebovala nějakýho chlapa jak horu, co toho moc nenamluví a semo tamo se k ní dostaví a dá jí pořádně do těla - načež si jde dočíst noviny. To je to, co by Joanie potřebovala. Já jsem moc velká mě-kota. Já to věděl hned, jak jsme se vzali, na mou duši, že jo. To víš, ty ses chytřej, tys nebyl nikdy ženatej, ale před svatbou má každej chvílema takový *světlý okamžiky*, kdy je mu jasný, jaký to bude, až se ožení. Já na ty svoje světlý okamžiky nic nedal. Já jsem se na všechny svý světlý okamžiky vykašlal. Já jsem slaboch. To je celá historie v kostce."

„Ale nejseš slaboch. Ty prostě jenom neuvažuješ," řekl šedovlasý muž a vzal si další cigaretu, kterou mu dívka právě zapálila.

„To se ví, že jsem slaboch! To se ví, že jo! Hergot, já to snad musím vědět, ne? Snad si nemyslíš, že kdybych nebyl slaboch, že bych to nechal všechno dojít - ale, škoda mluvit. To se ví, že jsem slaboch... Bože nebeskej, ty ses kvůli mně celou noc vzhůru. Proč mi s tím telefonem neprašťíš! Vážně. Tak mi to polož!"

„Ne, Arture, nepoložím. Já bych ti chtěl pomoci, jestli je to vůbec v lidskejch silách," řekl šedovlasý muž. „Vždyť ty jsi vlastně sám proti -"

„Ona mě za nic nepovažuje. Člověče, dyť ona mě ani ráda nemá! A když to rozebereš *do detailu* - tak už v podstatě nemám rád ani já ji. Já nevím. Mám a nemám. Ono je to pokaždý jinak. Ono se to mění. Ach, jéžiši! Pokaždý, když chci začít bejt tvrděj, tak jdem zrovna z nějakýho důvodu někam na večeři. Někde se spolu sejdem a Joanie tam přijde a má třeba bílý rukavičky nebo něco. Já nevím. Nebo si vzpomenu, jak jsme spolu byli poprvé - jeli jsme do New Havenu - podívat se, jak hraje Princeton. Hned jak jsme odbočili z dálnice, tak jsme píchli - byla tenkrát děsivá zima. Já dával tu pitomou rezervu a ona mi držela baterku - chápeš. Já nevím. Nebo si vzpomenu - jéžiši - ono je to úplně *trapný* - nebo si vzpomenu na jednu idiotskou básničku, co jsem jí poslal, když jsme spolu začali chodit. „Červená, bílá, barvy mé, pěkná ústa, oči zelené," jéžiši, ono je to úplně *trapný*, ale mně ti ji ta básnička vždycky nějak *připomínala*... já nevím. Vždyť ona ani nemá zelený oči, propánakrále, ona má oči jako lastury v moři. Ale přesto mi ji připomínala... Ale, škoda mluvit. Mně to začíná lízt na mozek. Tak už mi to konečně polož. Vážně!"

Šedovlasý muž si odkašlal a řekl: „Nepoložím, Arture, ani mi nenapadá. Jenom na jednu -"

„Jednou mi koupila oblek. Ze svejch vlastních peněz. To jsem ti vykládal?"

„Ne, já -"

„Šla jednoduše - mám dojem, že k Triplerovi - a koupila ho. Úplně sama, beze mě. Víš, na ní jsou některý věci ohromný. Legrační na tom bylo to, že mi ten oblek nepadnul špatně. Jenom jsem si to musel nechat trochu ubrat v zadku - jako kalhoty - a pak dýlku. Víš, na ní jsou některý věci ohromný."

Šedovlasý muž ještě chvíli poslouchal. Potom se najednou prudce otočil k dívce. I když pohled, který na ni vrhl, byl jenom letmý, podal jí naprosto přesnou představu o tom, co se teď najednou začalo dít na druhém konci drátu. „No tak, Arture, poslyš. Tohle nemá žádnéj smysl. Vážně. No tak. Poslyš. Teď mluvím naprosto upřímně. Nechtěl bys hezky poslechnout, svlíct se a vlízt do postele? A uklidnit se? Joanie *musí každou chvíli přijít*. Přece se jí nechceš takhle ukazovat, ne? Ty zatracený Ellen-bogenovi se nejspíš přiženou s ní. Přece se nechceš celý ty partě takhle ukazovat, ne?" Poslouchal. „Arture? Slyšíš?"

„Bože nebeskej, ty ses kvůli mně celou noc vzhůru. Ať udělám, co -"

„*Nejsem* kvůli tobě vzhůru," odpověděl šedovlasý muž.

„To pusť úplně z hlavy. Už jsem ti řek, že spím průměrně tak čtyři hodiny denně. Ale rád bych udělal *jedno*, jestli je to vůbec v lidskejch silách, rád bych ti pomoh, člověče." Poslouchal. „Arture? Jsi tam?"

„Jo. Jsem. Poslyš. Ses kvůli mně už tak jako tak celou noc vzhůru. Nemoh bych k tobě přijet na panáka? Měl bys něco proti tomu?"

Šedovlasý muž se narovnal, položil si dlaň volné ruky na temeno hlavy a povídá: „To jako teď?"

„No. Totiž - jestli nic nenamítáš. Já bych se zdržel jenom minutku. Mně se jenom chce někde chvíli posedět - a já nevím. Šlo by to?"

„Ale jo. Jenže věc se má tak, Arture, já mám dojem, že bys sem chodit neměl," odpověděl šedovlasý muž a dal ruku z hlavy dolů. „Totiž - ne že bys nebyl ohromně vítanej, ale já si čestný slovo myslím, že by ses tím měl prostě přestat vzrušovat a uklidnit se, dokud si to Joanie nepřihrne. Čestný slovo. Přece snad *chceš být* při tom, až se přihrne, ne? Mám pravdu nebo nemám?"

„Jo. Já nevím. Na mou duši, že nevím."

„Ale já to vím, čestný slovo," řekl šedovlasý muž. „Hele. Co kdyby sis teďka hupsnul do postele, uklidnil se, a když se ti bude za nějakou chvíli chtít, tak mně zavolal? Když totiž budeš mít chuť si popovídat. A nedělej si z toho *hlavu*. To za prvé. Slyšels? Co tomu říkáš?"

„Tak jo."

Šedovlasý muž držel ještě chvíli sluchátko u ucha, potom ho položil na vidlici.

„Co říkal?" zeptala se dívka hned nato.

Vzal si z popelníku cigaretu, to je - vyhledal si ji v haldě vykouřených a nedokouřených cigaret. Dal si sluka a řekl: „Chtěl sem přijít na panáka!"

„Panebože! Cos mu řek?" zeptala se dívka.

„Vždyť jsi mě slyšela," odpověděl šedovlasý muž a podíval se na ni. „Snads mě slyšela, ne?" Zamáčkl cigaretu.

„Byls báječný. Přímo ohromnej," řekla dívka s pohledem na něj. „Bože můj, já si připadám děsně."

„Tedy," povídá šedovlasý muž, „je to překerní situace. Já nevím, jestli jsem byl tak ohromnej."

„Byls. Byls báječný," řekla dívka. „Já jsem *vyřízená*. Já jsem úplně *vyřízená*. Podívej se na mě!"

Šedovlasý muž se na ni podíval. „Tedy, tohle je skutečně nemožná situace," odpověděl.

„Totiž - je to celý tak fantastický, že to snad ani -"

„Promiň, miláčku," řekla rychle dívka a naklonila se dopředu. „Mně se zdá, že *hoříš*." Přejela mu bříšky prstů zlehka a hbitě po hřbetě ruky. „Ne. To byl jen popel." Opřela se zase dozadu. „Ba ne, byls ohromnej," řekla. „Bože můj, já si připadám *děsně*."

„Tedy - tohle je zatraceně překerní situace. Ten člověk zřejmě prožívá hotový -"

Vtom zazvonil telefon.

Šedovlasý muž si povzdechl: „Ach, jéžiši!" ale zvedl ho dřív, než telefon zazvonil podruhé.

„Haló?" řekl do sluchátka.

„Lee, nespals?"

„Kdepak."

„Ty, mně tak napadlo, že by tě to třeba zajímalo. Joanie se totiž zrovna teď přihnala."

„Cože?" zeptal se šedovlasý muž a levou rukou si zastínil oči, přestože světlo bylo za ním.

„No. Zrovna se přihnala. Asi za deset vteřin nato, co jsme spolu domluvili. Mně tak napadlo, že bych ti měl brknout, dokud sedí na záchodě. Ty, Lee, já ti moc a mockrát děkuju. Skutečně - chápeš, ne? Nespals ještě, že ne?"

„Kdepak. Zrovna jsem - kdepak," odpověděl šedovlasý muž a stínil si dál rukou oči. Odkášlal si.

„No. Bylo to zřejmě tak, že se Leona nalízla, načež dostala plačtivou opici a Bob chtěl, aby s nima Joanie šla někam na panáka a vyžehlila to. Vím *já*? Vždyť to *znáš*. Upínej galimatyáš. Každopádně už je doma. Je to mizérie. Já mám dojem, že to všechno dělá ten zatracenej New York, na mou duši! Já myslím, že asi uděláme to, když to všechno dobře pude, že si asi najdem něco malýho někde v Connecticutu. Nemusí to bejt zrovna daleko, ale aspoň tak daleko, abysme mohli vést nějaký normální život. Víš, Joanie je úplně blázen do kyticek a do podobnejch volovinek. Kdyby měla vlastní zahrádku nebo něco, tak by asi šílela radostí.

Chápeš? Dyť jakýpak my máme kromě tebe v New Yorku známý? Akorát pár neurotiků. To musí dřív nebo pozdějc vyšinout i toho nejnormálnější-ho člověka. Chápeš?"

Šedovlasý muž neodpověděl. Oči, které si ještě stále stínil rukou, měl zavřené.

„Každopádně s ní o tom dneska večer promluví. Nebo možná zejtra. Je ještě pořád trochu pod párou. Víš, je to v podstatě děsně hodná holka, a když už tady jednou je ta možnost nějak to mezi náma vyřešit, tak bysme museli bejt úplný blázni, abysme se o to aspoň nepokusili. A když už o tom mluvím - taky se pokusím napravit tu hnusnou historku s těma štěnicema. Já si tak myslím, Lee, já ti tak uvažuju - myslíš, že kdybych zašel za mladým a promluvil přímo s ním, že bych moh -"

„Arture, kdybys neměl nic proti tomu, já bych ti byl moc vděčnej -"

„Víš, já bych nechtěl, aby sis myslel, že tě volám proto, poněvadž si dělám kvůli svému fleku *hlavu* nebo něco. To ne. Propánakrále, dyť mně je to v podstatě úplně ruk! Jen mě tak napadlo, že kdybych si to moh u mladýho bez nějakých velkých círátů napravit, že bych byl sakra blázen -"

„Poslyš, Arture," přerušil ho šedovlasý muž a dal ruku s obličeje, „mě zničehonic příšerně rozbolela hlava. Nemám ponětí, z čeho mě ta potvora může bolet. Vadilo by ti, kdybychom to skončili? Popovídáme si o tom ráno - jo?" Ještě chvíli poslouchal, potom zavěsil.

Dívka mu začala hned nato něco říkat, ale on jí neodpověděl. Vzal z popelníku hořící cigaretu - její - a nesl ji k ústům, ale cigareta mu vyklouzla z prstů. Dívka mu ji chtěla zvednout, než něco propálí, ale on jí řekl, aby proboha zůstala, kde je, a dívka stáhla ruku zpátky.

De Daumier-Smithovo modré období

"Kdyby to mělo vůbec nějaký smysl - což ani zdaleka nemá - myslím, že bych měl chuť tuto výpověď, ať už je jakákoli, zvlášť jestli je místy aspoň trochu nemravná, věnovat památce svého zemřelého, nemravného otčima Roberta Agadganiana mladšího. Bobby - jak ho každý, i já, nazýval - zemřel v roce 1947 na trombózu a určitě ho pár lidí litovalo, ale nikomu to nezlomilo srdce. Byl to dobrodružný, velmi přitažlivý a velkomyslný muž. (Tolik let jsem mu pilně záviděl ty pitoreskní přívlastky, že je pro mě zřejmě životně důležité, abych jich tu použil.)

Maminka s tatínkem se rozvedli v zimě v roce 1928, když mi bylo osm, a maminka si vzala Bobbyho Agadganiana v pozdním jaru téhož roku. Za rok přišel Bobby o všechno, co s maminkou měli, při krachu na Wall Street, ale - jak se zdálo - s výjimkou svého kouzelného proutku. Rozhodně se Bobby doslova přes noc proměnil z burzovního makléře a ochromeného bonvivanta v živého, i když poněkud nekvalifikovaného odhadce Společnosti nezávislých amerických uměleckých galerií a výtvarných muzeí. Pár týdnů nato, počátkem roku 1930, se naše poněkud různorodá trojice přestěhovala z New Yorku do Paříže, kde se Bobbymu lépe uvádělo nové řemeslo v život. Protože jsem byl tenkrát chladný, ne-li přímo ledově studený desíletý chlapec, prodělal jsem - pokud vím - tu velkou změnu bez úhony. Teprve změna zpátky do New Yorku po devíti letech a třech měsících, když umřela maminka, mnou otřásla, a strašlivě.

Pamatuji si na jednu příznačnou příhodu, která se udala hned den nebo dva nato, co jsme s Bobbym přijeli do New Yorku. Stál jsem v přeplněném autobuse, jel po Lexington Avenue a držel se smaltované tyče u řidičova sedadla, zadek proti zadku jednoho chlapíka za sebou. Řidič po celou řadu bloků znova a znova opakoval nám, kteří jsme se mačkali u předních dveří, stručný rozkaz, abychom „postoupili dále do vozu“. Někteří z nás se pokusili mu vyhovět. Jiní ne. Usouzený muž se nakonec, když mu přispěla na pomoc červená, prudce otočil na sedadle a podíval se na mě, který jsem stál přímo za ním. V devatenácti letech jsem ještě nenosil klobouk a nad ošklivým vypouklým čelem jsem měl ulízaného, černého, ne zvlášť čistého evropského emana. Řidič mi řekl tlumeným, takřka rozšafným tónem: „No tak, kamaráde," povídá, „hejbni tím zadkem." Myslím, že to způsobil ten „kamarád“. Aniž jsem se vůbec obtěžoval trochu se k němu naklonit - to je, udržet náš rozhovor aspoň v tak diskrétním duchu, aspoň tak *de bon goût* jako on - oznámil jsem mu francouzsky, že je hrubý, hloupý a domýšlivý idiot a že si nedovede představit, jak je mi odporný. Pak jsem ve značně povznesené náladě přešel v autobuse dozadu. Ale časem došlo k ještě horším věcem. Asi tak za týden jsem vycházel odpoledne z hotelu Ritz, kde jsme se s Bobbym na neurčitý čas ubytovali, a najednou se mi zdálo, že někdo odšrouboval a vynesl ze všech newyorských autobusů sedadla a postavil je na ulici, kde je právě v plném proudu hra „Škatule, škatule, hejhejte se", která nabývá obludných rozměrů. Možná že bych býval ocho-

ten se ke hře přidat, kdyby mi bývala církev manhattanská udělila zvláštní povolení, jež by mi zaručilo, že všichni ostatní hráči zůstanou uctivě stát, dokud si nenajdu sedadlo já. Když vyšlo najevo, že se nic takového nestane, přikročil jsem k přímější akci. Začal jsem se modlit, aby město bylo zbaveno lidí a mně se dostalo požehnání zůstat sám - s-á-m; což je jediná newyorská modlitba, která málokdy zapadne nebo se ztratí cestou, a tak zanedlouho všechno, co jsem začal, skončilo naprostou osamělostí. Ráno a po obědě jsem navštěvoval - fyzicky - výtvarnou školu na rohu Čtyřicáté osmé ulice a Lexington Avenue, školu, kterou jsem nenáviděl. (Týden předtím, než jsme s Bobbym odjeli z Paříže, jsem vyhrál tři první ceny na celostátní výstavě mladých, která se konala ve Freiburgově galerii. Po celou cestu do Ameriky jsem se chodil dívat do zrcadla v lodním salonku a pozoroval svou povážlivou podobnost s El Grecem.) Tři podvečery v týdnu jsem trávil u zubaře v křesle, kde mi za dobu několika měsíců vytáhl osm zubů, z toho tři přední. Zbývající dvě odpoledne jsem obvykle trávil tím, že jsem chodil po galeriích, většinou na Padesáté sedmé ulici, kde jsem vždycky div nevykřikl ‚fuj‘ před každým americkým exponátem. Večer jsem četl. Koupil jsem si kompletní harvardské vydání klasiků - hlavně protože Bobby řekl, že na ně nemáme v našem apartmá místo - a s jistou perverzností jsem přečetl všech padesát svazků. Každou noc jsem takřka bez výjimky postavil stojan mezi manželské postele v našem pokoji, který jsem obýval s Bobbym, a maloval. Podle svého deníku z roku 1939 jsem za jediný měsíc dokončil osmnáct olejů. Stojí za zmínku, že sedmnáct z nich byly autoportréty. Někdy však, pravděpodobně když byla moje múza rozmarná, jsem odložil barvy a kreslil vtipy. Jeden z nich mám dodnes. Je na něm pohled do ústní dutiny člověka, kterého ošetřuje zubař. Člověk má místo jazyku obyčejnou americkou stodolarovku a zubař říká

smutně francouzsky: „Myslím, že stoličku zachráním, ale jazyk bude asi muset bohužel ven.“ Tahle kresba patřila k mým nejmilejším.

Jakožto spolubydlící jsme se s Bobbym nesnášeli o nic lip ani hůř, než by se snášel - dejme tomu - nějaký výjimečně benevolentní harvardský starší student s výjimečně nepříjemným kamelotem z Cambridge v Massachusetts. A nepomohlo nám, ani když jsme v průběhu dalších týdnů postupně objevili, že jsme oba zamilovaní do téže nebožky. Upřímně řečeno z toho objevu vyrostl odporný vztah, pro který jsou charakteristická slova „Až po vás, Alfonsi“. *Začali* jsme si při *každé* srážce na prahu koupelny vyměňovat bodré úsměvy.

Jednoho týdne v květnu v roce 1940, asi za deset měsíců po tom, co jsme se s Bobbym zapsali v hotelu Ritz, jsem v quebeckých novinách, což byly jedny ze šestnácti novin a časopisů psaných jazykem francouzským, jež jsem si rozmařile předplatil, uviděl čtvrtsloupcový inzerát, který tam dalo ředitelství jedné montrealské dálkové výtvarné školy. Doporučoval všem kvalifikovaným učitelům - popravdě řečeno tvrdil, že jim nic nemůže doporučit víc *fortement* - aby se okamžitě ucházeli o zaměstnání v nejnovější, nepokrokovější dálkové výtvarné škole v Kanadě. Uchazeči - vyhrazoval si inzerát - musí

znát plynne jak francouzsky, tak anglicky a mají se hlásit jen ti, kteří jsou ukázněného a bezúhonného charakteru. Letní kursy v Les Amis Dës Vieux Maitres oficiálně zahajují dne 10. června. Inzerát dále pravil, že ukázky děl mají být jak z akademického, tak z komerčního oboru výtvarného umění a mají se zaslat k rukám ředitele monsieurů I. Yos-hota, bývalého člena Císařské akademie výtvarného umění v Tokiu.

S pocitem, že jsem takřka nesnesitelně kvalifikovaný, jsem zpod Bobbyho postele vytáhl psací stroj značky Hermes-Baby a napsal francouzsky dlouhý, vášnivý dopis monsieurů Yoshotovi - zameškal kvůli tomu všechny ranní hodiny ve výtvarné škole na Lexington Avenue. Můj úvodní odstavec se protáhl na takové tři stránky a div že se z něho nekouřilo. Napsal jsem, že je mi dvacet devět a že jsem prasynovec Honoře Daumiera. Napsal jsem, že jsem právě odjel ze svého malého panství v jižní Francii, protože mi zemřela žena, a přijel do Ameriky, kde hodlám žít dočasně - jak jsem zdůraznil - s jedním příbuzným, invalidou. Napsal jsem, že maluju už od raného dětství, ale že na radu Pabla Picassa, který je jeden z nejstarších a nejmilejších přátel mých rodičů, jsem ještě nikdy nevystavoval. Řady mých olejů a akvarelů však visí v několika nejlepších, ale rozhodně ne zbohatlických domovech v Paříži, kde si získaly značnou *attention* několika nejobávanějších současných kritiků. Dále jsem napsal, že má žena předčasně tragicky zesnula na *ulcération cancéreuse* a já vážně uvažoval o tom, že už nikdy nepři-ložím štětec k plátnu. Ale finanční ztráty z poslední doby mě donutily tuto vážnou *résolution* změnit. Napsal jsem, že bych si pokládal za velkou čest, kdybych mohl poslat ukázky svých prací do Les Amis Dës Vieux Maitres, hned jakmile mi je pošle můj zástupce z Paříže, kterému budu samozřejmě *třes pressépsát*, a zůstal jsem v nehlubší úctě *Jean de Daumier-Smith*. Vybrat si pseudonym mi trvalo skoro tak dlouho jako napsat celý dopis.

Napsal jsem ho na průsvitný hedvábný papír. Ale vložil jsem ho do obálky hotelu Ritz. Když jsem nalezl expres rekomando známku, kterou jsem našel v Bobbyho vrchní zásuvce, odnesl jsem dopis do hlavní schránky ve vestibulu. Cestou jsem se zastavil u hotelové poštovní přepážky a upozornil úředníka (který mě podle všech známek nesnášel), že pro mě přijde pošta na jméno de Daumier-Smith. Asi v půl třetí jsem se vplížil ve výtvarné škole na Čtyřicáté osmé ulici do hodiny anatomie, která začínala ve tři čtvrtě na dvě. Poprvé mi moji spolužáci připadali jako docela milý kolektiv.

V příštích čtyřech dnech jsem využíval veškerého svého volného času, a částečně i času, který tak docela nepatřil mně, a nakreslil nejméně tucet ukázek toho, co bylo podle mne typicky americké komerční umění. Většinou jsem pracoval s vodovkami. Ale tu a tam, abych se vytáhl, jsem kreslil lidi ve večerních šatech, jak vystupují při premiérách z limuzín - štíhlé, vzpřímené, přeelegantní páry, které zřejmě nikdy v životě nebyly postiženy utrpením, jež si člověk přivodí, když nedbá o své podpaždí - popravdě řečeno páry, které žádné podpaždí snad ani nemají. Kreslil jsem opálené mladé obry v bílém smokingu, jak sedí u bílých stolů

vedle tyrkysového bazénu a navzájem si vesele připíjejí skleničkami, v nichž je laciný, ale očividně přesně ten pravý druh žitné whisky. Kreslil jsem růžolící, plakátové dětičky, jež překypují rozkoší a zdravím, nastavují prázdné talířky od snídaně a prosí nadšeně o přídavek. Kreslil jsem smějící se dívky s vysokým poprsím, které jezdí bezstarostně jako ptáci na vodních lyžích, neboť jsou dostatečně chráněny před celonárodními pohromami, jako je krvácení dásní, vady pleti, ohybné chloupky a nedostatečná nebo špatná životní pojistka. Kreslil jsem hospodyňky, které se - dokud nesáhnou po těch správných mýdlových vločkách - vystavují nebezpečí, že budou mít vlasy jako provázky, špatné držení těla, vzpurné děti, ochladlé manželství, drsné (i když útlé) ruce a neuklizené (i když obrovské) kuchyně. Když jsem měl ukázky hotové, poslal jsem je ihned na adresu monsieur Yoshota, spolu s asi půltuctem svých nekomerčních obrazů, které jsem si přivezl z Francie.

Přiložil jsem k nim lístek, jenž, jak jsem se domníval, jen tak mimochodem v hrubých rysech načrtával velmi lidský příběh o tom, jak jsem sám a sám, vzdor různým nepříznivým osudům, v tradicích nejčistšího romantismu dosáhl ve své profesi studených bílých osamělých vrcholů.

Příštích pár dnů jsem byl strašlivě napjatý, ale než uplynul týden, přišel dopis, v němž mě monsieur Yoshoto přijímal za učitele v Les Amis Dės Vieux Maitres. Byl psaný anglicky, přestože já jsem psal francouzsky. (Později jsem usoudil, že monsieur Yoshoto, jenž uměl francouzsky, ale ne anglicky, uložil z jakéhosi důvodu napsat ten dopis Mme Yoshotové, která anglicky jakžtakž uměla.) M. Yoshoto psal, že letní semestr bude pravděpodobně nejživější, nejvzrušivější období z celého roku a že začíná 24. června. Takže mám takřka pět týdnů, jak zdůraznil, na to, abych si dal do pořádku své záležitosti. Vyslovil mi svou - doslova bezmeznou - účast s mými nedávnými citovými a finančními pohromami. Doufá, že si to zařídím tak, abych se mohl hlásit v Les Amis Dės Vieux Maitres v neděli 23. června a seznámit se se svými povinnostmi a „dobře se spřátelit“ s ostatními učiteli (kteří, jak jsem později zvěděl, byli dva a sestávali z monsieur Yoshota a Mme Yoshotové). Hluboce lituje, že škola nemá ve zvyku uhrazovat novým učitelům cestovné předem. Začáteční plat je dvacet osm dolarů týdně - což není, jak si monsieur Yoshoto v dopise uvědomoval - příliš velký obnos peněz, ale jelikož je v něm zahrnuto ubytování a výživná strava a jelikož ve mně tuší opravdu povolání ducha, doufá, že mě to příliš mocně neodradí. Že ode mě dychtivě očekává telegram, kterým to místo formálně přijmu, a že očekává můj příjezd v radostném rozpoložení a končí se srdečným pozdravem jakožto můj nový učitel a zaměstnavatel monsieur Yoshoto, bývalý člen Císařské akademie výtvarného umění v Tokiu.

Telegram, jímž jsem to místo formálně přijal, jsem odeslal do pěti minut. Z rozčilení (nebo snad z pocitu viny, že používám k odeslání telegramu Bobbyho telefonu) jsem kupodivu držel energicky na uzdě svou mnohmluvnost a omezil zprávu na deset slov.

Když jsem se ten večer jako obvykle sešel v Oválném salonku v sedm hodin na večeři s Bobbym, s rozmrzením jsem zjistil, že s sebou přivedl hosta. Ještě jsem mu neřekl ani

nenaznačil jediné slovo o svém současném mimoškolním počínání, a tak jsem umíral touhou, abych ho zpravil o nejnovějších událostech - a důkladně ho omráčil - až budeme sami. Náš host byla jedna velmi hezká mladá dáma, teprve před několika měsíci rozvedená, se kterou se Bobby vídal často a se kterou jsem se sešel při několika příležitostech i já. Bylo to ohromně roztomilé stvoření a já si každý její pokus chovat se ke mně přátelsky nebo mě jemně přimět, abych si sundal brnění - nebo aspoň helmici - vykládal jakožto nepřímou výzvu, abych k ní vlezl při nejbližší vhodné příležitosti do postele, to znamená, hned jak bude možno uniknout Bobbymu, který byl pro ni očividně starý. Po celou večeři jsem byl nepřívětivý a lakonický. Když jsme posléze pili kávu, načrtl jsem stručně své nové plány na léto. Jakmile jsem skončil, položil mi Bobby pár docela inteligentních otázek. Zodpověděl jsem je chladně, velmi stroze jako nesesaditelný korunní princ situace.

„Ach, to mi připadá ohromné vzrušující," řekl Bobbyho host a lživě čekal, až mu podstrčím pod stolem svou adresu do Montrealu.

„Já myslel, že se mnou pojedíš do Rhode Islandu," řekl Bobby.

„Miláčku, nebuď takovej zapšklej," řekla na to paní X.

Já nejsem, ale nic bych nenamítal, kdybych se o tom mohl dovědět něco víc," odpověděl Bobby. Ale mě napadlo, že jeho chování nasvědčuje, jak si už v duchu místo celého oddělení ve vlaku do Rhode Islandu objednává jenom dolní lůžko.

„Podle mě je to ta největší lichotka, jakou jsem v životě slyšela," řekla mi vřele paní X. Oči jí nemravzně svítily.

Tu neděli, kdy jsem vystoupil na nástupišti Windsor-ského *nádraží* v Montrealu, jsem měl na sobě dvouřadový *bezový* gabardénový oblek (kterého jsem si náramně považoval), námořnický' modrou flanelovou košili, ostře žlutou bavlněnou kravatu, hnědobílé boty, panamáček (který patřil Bobbymu a byl mi poněkud malý) a zrzavohnědý tříneclínní knírek. Monsieur Yoshoto mi přišel naproti. Byl to malinký človíček, ne vyšší než metr padesát, v poněkud ušpiněném plátěném obleku, černých botách a černém plstěném klobouku s krempou ohrnutou kolem dokola. Když jsme si podávali ruce, ani se ne-usmál, ani - jak si vzpomínám - nic nepřenesl; jeho výraz - a slovo, jež jsem pro ten výraz našel - pocházel z francouzského vydání knih o Fu Manchuovi od Saxe Rohmera: byl *neproniknutelný*. Z jakéhosi důvodu jsem se na monsieura Yoshota usmíval od ucha k uchu. Nedokázal jsem ten úsměv ani zmírnit, natožpak stáhnout.

Z Windsorského *nádraží* do školy se jelo několik kilometrů autobusem. Pochybuju, že monsieur Yoshoto pronesl za celou cestu pět slov. Navzdory jeho mlčení, nebo spíš díky jeho mlčení se mi pusa nezastavila; seděl jsem, nohu přehozenou přes nohu, kotník na koleně, a neustále jsem používal ponožky jakožto odsavače potu z dlaně. Připadalo mi nezbytné, abych nejen zopakoval všechny své dřívější lži - o příbuzenství s Daumierem, o zesnulé ženě, o malém panství v jižní Francii - ale abych je neustále dál a dál propracovával.

Posléze jsem - ve skutečnosti proto, abych nemusel neustále prodlévat v těch bolestných vzpomínkách (a *začínaly* být skutečně trochu bolestné) - přešel k nejstaršímu a nejmilejšímu příteli svých rodičů, k Pablu Picassovi. K *le pauvre Picassovi*, jak jsem se o něm vyjadřoval. (Sluší se zmínit, že Picassa jsem si vybral, protože se mi *zdálo*, že je to v Americe nejznámější francouzský malíř. Považoval jsem Kanadu tak trochu za část Spojených států.) Na počest monsieur Yoshota jsem s okázale přirozeným soucitem k padlému obrovi vzpomínal, kolikrát jsem mu řekl: „M. Picasso, où allez-vous?“ a na to, jak Mistr v odpověď na tu všezahrnující otázku nikdy neopomněl přejít pomalu, loudavě ateliér - podívat se na malou reprodukci svých „Les Saltim-banques“ a na svou dávno zašlou slávu. S Picassem je ta potíže, vysvětloval jsem monsieur Yoshotovi, když jsme vystoupili z autobusu, že nikdy neposlouchá, co kdo říká, ani co říkají jeho nejdůvěrnější přátelé.

Škola Les Amis Dēs Vieux Maîtres *zabírala* v roce 1939 první poschodí malé dvoupatrové budovy, která vypadala velice chudobně - byl to vlastně činžák - a byla ve Verdunu čili v nejošklivější čtvrti Montrealu. Škola byla přímo nad krámem s ortopedickými potřebami. Celé Les Amis Dēs Vieux Maîtres tvořila jedna velká místnost a maličký záchod bez zámku. V okamžiku, kdy jsem se ocitl uvnitř, se mi to tam nicméně zdálo podivuhodně přijatelné. Z jednoho dobrého důvodu. Stěny „místnosti učitelů“ byly ověšené mnoha zarámovanými obrazy - samými akvarely - které namaloval monsieur Yoshoto. Dodnes se mi čas od času zdá o bílé huse, letící na nezvykle bleděmodré obloze, a - to byl jeden z nejodvážnějších a nejzdařilejších technických efektů - modř oblohy nebo podstata modře se jí odráží na bílém perí. Obraz visel přímo za stolem Mme Yoshotové. Určoval charakter celého pokoje - on a ještě jeden nebo dva další obrazy, které mu byly kvalitou podobné.

Když jsme vešli s monsieurem Yoshotou do místnosti učitelů, Mme Yoshotová v krásném černotřešňovém hedvábném kimonu zametala koštětem na krátké holi podlahu. Byla to šedovlasá žena, jež byla o hlavu vyšší než její manžel a jejíž rysy mi připadaly spíš malajské než japonské. Přestala zametat, popošla kupředu a monsieur Yoshoto nás krátce představil. Připadala mi ve všem všudy stejně neproniknutelná jako monsieur Yoshoto, pakliže ne ještě víc. Monsieur Yoshoto se pak nabídl, že mě dovede do mého pokoje, uvolnil ho - jak mi vysvětlil (francouzsky) - nedávno jeho syn, který odjel do Britské Kolumbie pracovat na farmě. (Po tom dlouhém mlčení v autobuse jsem byl rád, že ho slyším delší chvíli mluvit, a tak jsem s živým zaujetím poslouchal.) Začal se omlouvat, že v synově pokoji nejsou židle - jenom polštáře na zemi - ale já mu dal rychle na srozuměnou, že to je pro mě takřka dar nebes. (Dokonce jsem, tuším, prohlásil, že židle nesnáším. Byl jsem tak nervózní, že kdyby mi byl oznámil, že je synův pokoj ve dne v noci zaplavený třiceti centimetry vody, tak jsem pravděpodobně lehce vykřikl radostí. Pravděpodobně bych byl řekl, že mám zvláštní nemoc chodidel, která vyžaduje, abych je měl osm hodin denně mokrá.) Pak mě dovedl po skřípavých dřevěných schodech do mého pokoje. Cestou jsem mu s patřičným důrazem

sdělil, že studuji buddhismus. Za nějakou dobu jsem pak zjistil, že jak on, tak Mme Yoshotová jsou presbyteriáni.

Když jsem potom ležel pozdě v noci v posteli a nespál a japonsko-malajská večere Mme Yoshotové mi ještě pořád *en masse* jezdila v hrudi jako výtah, začal někdo z Yoshotových hned za mou zdí ze spaní naříkat. Byl to vysoký, tenký, přerušovaný nářek, který jakoby vycházel spíš z nešťastného, nenormálního dítěte nebo z nějakého malého, znetvořeného zvířete než z dospělého člověka. (Stala se z toho pravidelná noční produkce. Nikdy jsem nezjistil, z kterého Yoshota to vychází, natožpak proč.) Když už se to absolutně nedalo poslouchat vleže, tak jsem vstal z postele, navlékl si trepky a šel si potmě sednout na jeden polštář na podlaze. Seděl jsem několik hodin se zkříženýma nohama, kouřil cigarety, zamačkával je o podrážku trepek a špačky si dával do kapsičky u pyžama. (Yoshotovi nekouřili a nikde v celém podniku nebyly popelníky.) Usnul jsem asi v pět ráno.

V půl sedmé mi zaklepal na dveře monsieur Yoshoto a upozornil mě, že se snídaně bude podávat ve tři čtvrtě na sedm. Skrz dveře se mě zeptal, jestli jsem se dobře vyspal, a já jsem odpověděl: „Oui!“ Potom jsem se oblékl - vzal jsem si svůj modrý oblek, který jsem pokládal pro učitele v zahajovací den školy za vhodný, přepychovou červenou kravatu, kterou mi kdysi dala maminka - a aniž bych se umyl, spěchal jsem po chodbě do Yoshotovy kuchyně. Mme Yoshotová stála u sporáku a připravovala k snídani rybu. M. Yoshoto seděl v tílku a v kalhotách u kuchyňského stolu a četl japonské noviny. Ledabyle mi pokývl hlavou na pozdrav. Ani jeden z nich ještě nikdy nevypadal tak *neproniknutelně*. Nato mi byla podána jakási ryba na talíři s malou, ale viditelnou stopou zaschlého kečupu u okraje. Mme Yoshotová se mě anglicky zeptala - a měla překvapivě roztomilý akcent - jestli bych radši vajíčko, ale já jsem odpověděl: „Non, non, madame - merci!“ Řekl jsem, že vajíčka vůbec nejím. M. Yoshoto si opřel noviny o mou skleničku s vodou a všichni tři jsme mlčky jedli. To jest, oni jedli a já systematicky mlčky polykal.

Monsieur Yoshoto si po snídani, aniž musel opustit kuchyň, natáhl košili bez límce, Mme Yoshotová si sundala zástěru a všichni tři jsme se poněkud zamlkle vydali husím pochodem dolů do místnosti učitelů. Na širokém stole monsieur Yoshota ležela neuspořádaná hromada asi tak tuctu obrovských neotevřených, bachratých laciných obálek. Mně připadaly jako čerstvě okartáčovaní a učešní žáci. Monsieur Yoshoto mi vykázal stůl, který byl na druhé, vzdálené straně místnosti, a vyzval mě, abych se posadil. Potom s Mme Yoshotovou po boku otevřel několik obálek. Zdálo se, že s paní Yoshotovou zkoumají jejich různorodý obsah s jakousi metodičností; tu a tam se navzájem japonsky radili; já mezitím seděl na druhé straně místnosti ve svém modrém obleku a přepychové kravatě a snažil se tvářit pozorně, trpělivě, a abych tak řekl, nepostradatelně pro tento spolek. Z vnitřní kapsy saka jsem vytáhl hrst měkkých krejónů, které jsem si přivezl z New Yorku, a položil je co nejtěšeji na stůl. M. Yoshoto se po mně jednou z jakéhosi důvodu ohlédl a já jsem po něm bleskl

nadmíru okouzlejícím úsměvem. Pak zničehonic, beze slova a bez jediného pohledu na mě, si oba dva sedli každý ke svému stolu a dali se do práce. Bylo asi půl osmé.

Přibližně v devět si monsieur Yoshoto sundal brýle, vstal a se svazkem papírů v ruce se přibatočil k mému stolu. Strávil jsem hodinu a půl absolutním nicneděláním, jediné jsem dával pozor, aby mi hlasitě nekručel žaludek. Když se ke mně M. Yoshoto přiblížil, rychle jsem vstal, ale zůstal jsem poněkud ohnutý, abych nevypadal neslušně velký. Monsieur Yoshoto mi podal svazek papírů, které přinesl, a požádal mě, jestli bych laskavě nepřeložil jeho písemné opravy z francouzštiny do angličtiny. Řekl jsem: „Oui, monsieur!“ lehce se uklonil a odkolébál se zpátky ke svému stolu. Sešoupl jsem hrst měkkých krejónů na stole k jedné straně, vytáhl si plnicí pero a pustil se - takřka se zlomeným srdcem - do práce.

Jako spousta skutečně dobrých umělců neučil monsieur Yoshoto kreslení ani o zlomek lépe, než učí průměrný umělec, který má k vyučování buňky. Uměl docela dobře pomocí korektur - to jest pomocí kresby na průhledném papíře, který položil na výkres žáka, a pomocí poznámek, jež psal na rub výkresu - středně nadanému žákovi znázornit, jak se kreslí věrohodné prase ve věrohodném chlívku, nebo dokonce pitoreskní prase v pitoreskním chlívku. Ale za živý svět nedokázal nikomu ukázat, jak nakreslit krásné prase v krásném chlívku (což byl samozřejmě jediný malý technický trik, který si jeho lepší žáci velmi přáli dálkově osvojit). Nemusím snad dodávat, že svým talentem vědomě ani nevědomky neskrblil, ani jím schválně nešetřil, ale prostě mu nebylo dáno ho rozdávat. Pro mě neobsahovala tak nelítostná pravda jediný prvek překvapení, a tak mě nijak nezaskočila. Ale když vezmeme v úvahu, kde jsem seděl, měla na mě jaksi čím dál větší účinek, takže než se překulila hodina oběda, musel jsem si dávat velký pozor, abych své překlady neušmudlal zpocenými bochánky dlaní. A jako by pan monsieur Yoshoto chtěl, aby to na mě všechno ještě víc doléhalo, měl takřka nečitelný rukopis. Zkrátka a dobře, když nastal čas na oběd, odmítl jsem se přidat k Yoshotovým. Řekl jsem, že musím jít na poštu. Pak jsem takřka letem seběhl ze schodů a pustil se rychle, aniž bych vůbec věděl kam, labyrintem neznámých ulic, které vypadaly velmi nevznesené. Když jsem dorazil k jednomu bistru, vešel jsem dovnitř a hodil do sebe čtyři „lahůdkové párky“ a tři šálky kalné kávy.

Cestou zpátky do Les Amis Dēs Vieux Maitres jsem nejdříve obvyklým, malomyslným způsobem, se kterým jsem měl více méně zkušenosti a dovedu si s ním poradit, ale pak už s naprostou panickou hrůzou začal uvažovat, jestli v tom nebylo něco osobního, že mě M. Yoshoto zaměstnával celé dopoledne výlučně jakožto překladatele. Ví starý Fu Manchu od začátku, že můj knírek - spolu s jinými klamavými doplňky a efekty - je knírek devatenáctiletého hochy? Úvahy o této možnosti byly takřka nesnesitelné. Jevily dokonce tendenci pomalu nahlodávat můj pocit, že existuje spravedlnost. Já - člověk, který vyhrál třikrát první cenu, velmi důvěrný přítel Pabla Picassa (a začínal jsem si už myslet, že jsem skutečně jeho přítel) - tady mám dělat překladatele. Trest ani zdaleka neodpovídal zločinu. Předně můj

knírek (ať už je jakkoli řídký) je opravdu můj; nepřilepil jsem si ho mastixem. Když jsem spěchal zpátky do školy, ohmatával jsem si ho prsty, abych se o tom ujistil. Ale čím víc jsem o celé věci přemýšlel, tím rychleji jsem kráčel, až jsem nakonec málem klusal, jako bych tak trochu očekával, že na mě začnou každou chvíli ze všech stran lítat kameny.

Přestože mi oběd trval jenom asi čtyřicet minut, byli Yoshotovi, když jsem se vrátil, už zase zpátky u svých stolků a pracovali. Nezvedli hlavu, ani mi nedali nijak najevo, že mě slyšeli vejít. Celý zpocený a udýchaný jsem šel ke svému stolku a posadil se. Patnáct nebo dvacet minut jsem seděl nehybně a klidně a hlavou mi probíhaly všechny možné nejnovější anekdůtky o Picassovi, jen tak pro případ, že by monsieur Yoshoto zničehonic vstal, přišel ke mně a chtěl mě odhalit. A on najednou opravdu vstal a přišel ke mně. Postavil jsem se, abych ho odrazil čerstvou příhodičkou o Picassovi - a kdyby bylo zapotřebí, třeba hlavou - ale než ke mně došel, tak jsem ke své hrůze zapomněl pointu. Využil jsem toho okamžiku, abych vyjádřil obdiv nad tím obrazem s letící husou, který visel nad Mme Yoshotovou. Nešetřil jsem chválou. Řekl jsem, že znám v Paříži člověka - velmi bohatého pa-ralytika, jak jsem podotkl - který by zaplatil monsieuru Yoshotovi za ten obraz jakoukoli cenu. Řekl jsem, že bych se s ním mohl okamžitě spojit, kdyby měl monsieur Yoshoto zájem. Monsieur Yoshoto však naštěstí odpověděl, že obraz patří jeho sestřenici, která je na návštěvě u příbuzných v Japonsku. Než jsem stačil vyjádřit svou lítost, požádal mě - oslovuje mě „M. Daumier-Smith“ - jestli bych laskavě neopravil pár úkolů. Šel zpátky ke svému stolu, vrátil se se třemi obrovskými naditými obálkami a položil mi je na stůl. Potom mi začal, zatímco já stál celý ohromený a bez ustání jsem přikyvoval a sahal na kapsu saka, do níž jsem si uložil krejony, objasňovat učební metodu školy (lépe řečeno neexistující metodu školy). Když se vrátil ke svému stolku, trvalo mi několik minut, než jsem se vzpamatoval.

Všichni tři žáci, kteří mi byli přiděleni, byli žáci mluvící anglicky. První z nich, třiatdvacetiletá žena v domácnosti z Toronta, psala, že její umělecké jméno je Bambi Kramerová, a doporučovala škole, aby jí zasílala poštu na toto jméno. Všichni noví žáci školy Les Amis Des Vieux Maitres byli vyzváni, aby vyplnili dotazníky a přiložili své fotografie. Slečna Kramerová přiložila lesklý snímek rozměrů dvacet krát pětadvacet, na němž má náramek na noze, plavky bez ramínek a bílou plátěnou námořnickou čapku. Ve svém dotazníku prohlašovala, že jejími nejoblíbenějšími výtvarnými umělci jsou Rembrandt a Walt Disney. Psala, že se jim, doufejme, jednoho dne vyrovná. Přiložené ukázky jejích kreseb byly připíchnuté k fotografii jenom jako přívažek. Všechny byly poutavé. Jedna byla nezapomenutelná. Ta nezapomenutelná byla kolorovaná jasnými barvami a měla nadpis, který zněl: „Odpusť jim jejich viny.“ Byli na ní tři chlapečci, kteří chytali v jakýchsi podivných vodách ryby a bunda jednoho z nich byla pověšená na tabulce „Zákaz rybaření!“. Zdálo se, že největší chlapeček, který byl v popředí, má v jedné noze křivici a v druhé elefantiázu -

kteréhožto efektu, jak bylo jasné, slečna Kramerová použila schválně, aby ukázala, že chlapeček stojí s nohama mírně rozkročenýma.

Můj druhý žák byl šestapadesátiletý „salonní fotograf“ z Windsoru v Ontariu, který se jmenoval R. Howard Ridgefield a psal, že ho žena už léta pronásleduje, aby přisedlal na malířinu. Jeho nejoblíbenějšími výtvarnými umělci byli Rembrandt, Sargent a „Titán“, ale obezřetně dodával, že on sám nemá zájem malovat v tomto stylu. Psal, že ho zajímá daleko spíš satirická než umělecká stránka malování. Aby své krédo potvrdil, předložil celou řadu originálních kreseb a olejů. Jeden jeho obraz, který já pokládám za veledílo, si dokážu i po letech vybavit stejně živě jako - dejme tomu - slova písničky Barbara Allen nebo Alexander's Ragtime Band. Bylo to satirické zpracování známé, všední tragédie cudné mladé dívky, která má světlé vlasy až na ramena a řadra jako vemena a kterou v kostele přepadne přímo ve stínu oltáře zlotřilý duchovní. Šaty obou objektů byly výmluvně neuspořádané. Popravdě řečeno mě satirický dopad obrazu ohromil mnohem méně než technika, jíž tu bylo použito. Kdybych byl nevěděl, že žijí stovky kilometrů od sebe, byl bych přísahal, že se Ridgefieldovi dostalo čistě odborné pomoci od Bambi Kramerové. Když mi bylo devatenáct, vyznačovala se má bránice v každé krizové situaci kromě zcela výjimečných okolností tím, že byla první partií mého těla, která mi částečně nebo naprosto ochrnula. Ridgefield se slečnou Kramerovou mi způsobili mnoho věcí, ale ani zdaleka mě nepobavili. Když jsem se probíral jejich obálkami, přišel jsem třikrát nebo čtyřikrát do pokušení vstát a jít si oficiálně postěžovat mon-sieuru Yoshotovi. Ale nebylo mi vůbec jasné, jakou formu by měla má stížnost mít. Asi jsem se bál, že bych přišel k jeho stolku a jenom zaječel: „Moje maminka je mrtvá a já musím žít s jejím roztomilým manželem a nikdo v New Yorku nemluví francouzsky a *v pokoji vašeho syna nejsou žádné židle*. Jak ode mě můžete očekávat, že budu učit ty dva šílence kreslit?“ Nakonec se mi úplně hladce podařilo zůstat sedět, protože jsem měl dlouhý trénink v tom, jak propadat zoufalství vsedě. Otevřel jsem obálku třetího žáka.

Můj třetí žák byla jeptiška řádu sester sv. Josefa, která se jmenovala sestra Irma a učila „v klášterní obecné škole“ poblíž Toronta „vaření a kreslení“. A nemám ani ponětí, jak vylíčit obsah její obálky. Snad bude nejlepší, když se nejprve zmíním, že místo své fotografie přiložila sestra Irma bez jakéhokoli vysvětlení snímek svého kláštera. A dodatečně mě napadá, že nechala v dotazníku nevyplněný řádek, kde se měl uvést žákův věk. Jinak byl její dotazník vyplněn tak, jak si asi žádný dotazník na tomto světě nezaslouží. Narodila se a vyrostla v Detroitu ve státě Michigan, kde byl její otec „kontrolorem Ferdových automobilů“. Její akademické vzdělání se skládalo z jednoho roku střední školy. Nikdy se neučila doopravdy kreslit. Napsala, že učí jedině proto, že sestra ta a ta odevzdala duši Bohu, a tak Otec Zimmermann (toto jméno obzvlášť upoutalo mou pozornost, protože se tak jmenoval zubař, který mi vytáhl těch osm zubů) - Otec Zimmermann vybral ji, aby zaplnila mezeru. Psala, že má „asi tak 34 děfčátek na vaření a 18 děfčátek na kreslení“. Jejím koníčkem je

milovat svého Pána a jeho svaté slovo a „sbírat listí, ale jenom když ležejí úplně na zemi“. Jejím nejoblíbenějším malířem je Douglas Bunting. (Nestydím se prozradit, že jsem se po mnoho let snažil vypátrat, co je to za jméno, ale vždycky to skončilo ve slepé uličce.) Psala, že její děčátka vždycky ráda „kreslí lidi, když utíkají, a to je právě to, v čem jsem strašná“. Psala, že se chce ze všech sil snažit, aby se naučila malovat lépe, a že doufá, že „k ní nebudeme příliš netrpěliví“.

V obálce bylo přiloženo úhrnem šest ukázek jejích prací. (Všechny obrázky byly nepodepsané - což byla nepříliš podstatná, ale tehdy až neúměrně osvěžující okolnost. Práce Bambi Kramerové a Ridgefieldovy byly všechny buď podepsané, nebo - a to mě jaksí dráždilo ještě víc - opatřené iniciálkami.) Po těch třinácti letech si nejenom zřetelně vzpomínám na všech šest ukázek sestry Irmy, ale na čtyři z nich se někdy, myslím, rozpomínám asi příliš zřetelně, než aby mě to nevyvádělo z klidu. Její nejlepší obraz byl namalován vodovými barvami na hnědém papíře. (Na hnědý papír, zvláště na balicí, se velmi příjemně, velmi hezky maluje. Mnoho zkušených umělců ho používá, když nejde o nic velkého, ani velkolepého.) Obraz přes své omezené rozměry (měřil asi pětadvacet na třicet centimetrů) velmi podrobně znázorňoval Krista, který je nesen k hrobu v zahradě Josefa z Arimatie. Tuto akci obstarávali dost nešikovně úplně napravo v popředí dva muži, zřejmě Josefovi sluhové. Josef z Arimatie šel hned za nimi - a jeho držení těla bylo možná za stávajících okolností poněkud příliš vzpřímené. V uctivé vzdálenosti za Josefem šly ženy galilejské, mezi něž se vmísil strakatý, asi samozvaný dav truchlících, čumilů, dětí a ne méně než tři rozdovádění bezbožní voříšci. Pro mě byla nejdůležitější postavou obrazu žena vlevo v popředí, obrácená obličejem k divákovi. Pravou ruku měla zvednutou nad hlavu a dávala někomu zuřivě znamení - pravděpodobně svému dítěti nebo manželovi nebo třeba divákovi - aby všeho nechal a hned tam spěchal. Dvě ženy v přední řadě davu měly svatozář! Protože jsem neměl po ruce Bibli, tak jsem se mohl jenom dohadovat, kdo je kdo. Ale hned jsem rozpoznal Maří Magdalénu. Aspoň jsem si byl naprosto jist, že ji rozpoznávám. Byla v popředí a kráčela, zřejmě vůbec nevnímajíc dav, s pažemi podél těla. Nenesla ani špetku svého smutku, aby se tak řeklo, na rukávě - popravdě řečeno tu nebyly žádné vnější známky jejího nedávného záviděníhodného vztahu k Zesnulému. Její tvář stejně jako všechny ostatní tváře na obraze byla vyvedena lacinou, konvenční tělovou barvou. Bylo až bolestně zřejmé, že sestru Irmu barva neuspokojovala a že se hrdinně pokusila, seč bylo v jejích nezkušených silách, dát jí poněkud tlumenější odstín. *Žádné* jiné vážné nedostatky obraz neměl. Aspoň *žádné*, které by stály za víc než za malou výtku. Podle mého celkového úsudku to byl obraz umělce, obraz, z kterého vyzařoval veliký ukázněný talent a bůhvíkolik hodin tvrdé dřiny.

Jednou z mých prvních reakcí samozřejmě bylo rozběhnout se s obálkou sestry Irmy k monsieuru Yoshotovi. Ale znova jsem zůstal sedět. Neměl jsem zájem riskovat, že by mi

mohli sestru Irmu vzít. Posléze jsem jenom pečlivě zavřel obálku a položil si ji na stole stranou se vzrušujícím úmyslem, že na ní budu pracovat večer ve volném čase. Pak jsem s daleko větší trpělivostí, než bych byl do sebe řekl, takřka laskavě věnoval zbytek odpoledne tomu, že jsem za pomoci průsvitného papíru dělal opravy na několika uhlazených, necudných mužských a ženských aktech (*sans* sexuální orgány), které nakreslil R. Howard Ridgefield.

Když se blížil čas večeře, rozepjal jsem si tři knoflíky u košile a šoupl obálku sestry Irmu tam, kam se nemohli vloupat ani zloději, ani Yoshotovi, kdyby je to náhodou napadlo.

V Les Amis Des Vieux Maitres byla všechna večerní jídla mlčenlivý obřad se železnými zákony. Mme Yoshotová vstala od stolu úderem půl šesté a šla nahoru připravit večeři a monsieur Yoshoto a já jsme odešli za ní - husím pochodem, aby bylo jasno - přesně v šest. Žádné vedlejší cesty, ač jakkoli důležité nebo hygienické, neexistovaly. Ten večer však jsem si připadal s obálkou sestry Irmu, která mě hrála na prsou, tak volný jako ještě nikdy. Popravdě řečeno jsem po celou večeři byl co nejpřívětivější. Dal jsem k lepšímu jednu extrovní historku o Picassovi, která se mi právě donesla. Byla to historka, kterou bych si býval mohl schovat na hubené dny. Monsieur Yoshoto skoro ani nevykoukl nad japonskými novinami, aby ji vyslechl, ale Mme Yoshotová, jak se zdálo, ji zaregistrovala, nebo se aspoň nezdálo, že by ji nezaregistrovala. Ať už tak nebo tak, když jsem skončil, tak na mě promluvila poprvé od chvíle, co se mě ten den ráno zeptala, jestli bych nechtěl vajíčko. Zeptala se mě, jestli opravdu nechci v pokoji židli. Rychle jsem odpověděl: „*Non, non - merci, madame.*” Řekl jsem, že ty polštáře na zemi u zdi mi aspoň skýtají možnost cvičit se v rovném držení těla. Vstal jsem a předvedl jsem, jak jsem ohnutý.

Když spolu Yoshotovi po večeři rozmlouvali japonsky o nějakém pravděpodobně vzrušujícím námětu, poprosil jsem, aby mě omluvili, že bych se vzdálil od stolu. Monsieur Yoshoto se na mě podíval, jako by si nebyl tak docela jist, jak jsem se vůbec dostal do kuchyně, ale přikývl a já šel rychle po chodbě do svého pokoje. Když jsem rozsvítil lustr a zavřel za sebou dveře, vytáhl jsem z kapsy krejony, pak jsem si svlékl sako, rozepjal košili a s obálkou sestry Irmu v rukou se posadil na polštář na zemi. Rozložil jsem si všechny potřeby po podlaze a až do čtyř do rána jsem se věnoval tomu, co jsem pokládal za nejnaléhavější umělecké nedostatky sestry Irmu.

Ze všeho nejdřív jsem udělal asi tak deset nebo dvanáct skic tužkou. Než bych si šel dolů do místnosti učitelů pro kreslicí papíry, radši jsem kreslil skici na svůj dopisní papír, používaje obou stran archu. Když to bylo hotové, napsal jsem dlouhý, takřka nekonečný dopis.

Celý život si všechno schovávám jako nějaká strašně neurotická straka a dodnes mám předposlední náčrt dopisu, který jsem té červnové noci v roce 1939 napsal sestře Irmě. Mohl bych ho tady reprodukovat slovo od slova, ale není to nutné. Popsal jsem celý objemný dopis - a tím myslím skutečně objemný - poznámkami, kde a jak se na svém veledíle

dopustila některých drobných chyb, zvlášť v barvě. Vyjmenoval jsem několik malířských potřeb, bez nichž se podle mě nemůže obejít, a připojil jejich přibližnou cenu. Zeptal jsem se jí, kdo je to Douglas Bunting. Zeptal jsem se jí, kde bych mohl spatřit některá jeho díla. Zeptal jsem se jí (a věděl jsem, že střílím hodně vedle), jestli někdy viděla reprodukce obrazů Antonella da Messiny. Požádal jsem ji, aby byla tak laskavá a napsala mi, kolik je jí let, a mnohmluvně jsem ji ujišťoval, že jestli mi tu informaci sdělí, ponechám si ji pro sebe. Napsal jsem, že se ptám jedině z toho důvodu, že mi ta informace pomůže zvýšit účinnost mé výuky. Doslova tímž dechem jsem se jí zeptal, jestli se u ní v klášteře dovolují návštěvy. Posledních pár řádků (nebo kubických centimetrů) mého dopisu by asi bylo záhodno na tomto místě reprodukovat - syntax, interpunkci, všechno.

... mimochodem, jestli náhodou ovládáte francouzský jazyk, doufám, že mě o tom uvědomíte, neboť se dokážu vyjadřovat v tomto jazyce velmi přesně, jelikož jsem strávil větší část svého mládí v Paříži ve Francii.

Ježto se zřejmě zajímáte o kreslení utíkajících postav, přikládám pár skic, které jsem sám nakreslil a které Vám mohou být užitečné, abyste mohla učit tuto techniku své žáčky v klášteře. Jak sama uvidíte, kreslil jsem je ve značném spěchu a nejsou zdaleka dokonalé, a dokonce ani příliš zdařilé, ale věřím, že Vám poskytnou základy, o něž jste projevila zájem. Ředitel naší školy nemá naneštěstí ve vyučovací metodě žádný systém, jak se obávám. Těšíme, že jste už tak pokročilá, ale nemám ponětí, co podle něho mám podniknout se svými dalšími žáky, kteří jsou podle mého názoru velmi zanedbaní a většinou hloupí.

Jsem naneštěstí agnostik; rozumí se samo sebou, že v tichosti velmi obdivuji sv. Františka z Assisi. Rád bych věděl, jestli jste dokonale obeznámena s tím, co řekl (sv. František z Assisi), když se mu chystali vypálit rozžhaveným železem oko? Řekl toto: „Bratříčku Ohni, Bůh tě stvořil krásným, silným a užitečným; prosím tě snažné, abys byl ke mně laskavý.“ Vy podle mého názoru malujete v mnohém příjemném ohledu tak trochu, jako on mluvil. Směl bych se Vás zeptat, zda ta mladá dáma v modrém oděvu v popředí je Maří Magdaléna? Myslím samozřejmě na tom obraze, o kterém byla řeč. Jestli není, tak si ke svému zármutku něco namlouvám. To ovšem u mne není nic nového.

Doufám, že si uvědomujete, že pokud budete začkou školy Les Amis d'ès Vieux Maîtres, jsem Vám zcela k dispozici. Upřímně řečeno se domnívám, že máte veliký talent, a nebyl bych ani dost málo překvapen, kdybyste se za několik let vyvinula v génia. Jinak bych se Vás neodvážil ve Vašich záměrech povzbuzovat. Proto jsem se Vás také ptal, jestli je ta mladá dáma v popředí, co má ten modrý oděv, Maří Magdaléna, protože jestli je, tak jste, jak se obávám, uposlechla daleko spíš hlasu svého uzrávajícího génia než svých náboženských zálib. Podle mého názoru se však není čeho obávat.

*V upřímné naději, že se těšíte dokonalému zdraví,
zůstávám*

Váš v úctě oddaný

(podpis)

JEAN DE DAUMIER-SMITH člen učitelského sboru Les Amis Dës Vieux Maîtres

P.S. Málem jsem zapomněl, že žáci mají posílat škole obálky každé druhé pondělí. Udělala byste mi laskavě jako první úkol několik skic v exteriéru? Namalujte je hodně volně a do ničeho se nenuťte. Nemám samozřejmě zdání, kolik času Vám v klášteře ponechávají pro Vaše soukromé malování, a doufám, že mi to sdělíte. Zároveň Vás prosím, abyste si koupila ty nezbytné potřeby, které jsem si Vám dovolil doporučit, neboť bych rád, abyste co nejdříve začala s oleji. Promiňte, že se o tom zmiňuji, ale mám dojem, že ve Vás příliš vášně, než abyste malovala stále jenom vodovými barvami a vůbec ne barvami olejovými. Říkám to docela neosobně a nemám tím na mysli nic nepřístojného, popravdě řečeno jsem to myslel jako poklonu. Pošlete mi také, prosím Vás, všechny své dřívější práce, které máte po ruce, neboť je dychtím spatřit. Netřeba snad říkat, že dny, než přijde vaše příští obálka, pro mne budou k nepřekání.

Doufám, že nejsem příliš smělý, ale byl bych Vám velmi zavázán, kdybyste mi napsala, jestli Vás uspokojuje být jeptiškou - samozřejmě po duchovní stránce. Upřímně řečeno studuji nejrozumnější náboženství jakožto koníčka už od doby, co jsem přečetl 36., 44. a 45. svazek harvardského vydání klasiků, se kterými jste možná obeznámena. Obzvláštní zálibu nalézám v Martinu Lutherovi, který byl ovšem protestant. Doufám, že tím nebudete uražena. Nejsem stoupencem žádné věrouky; nemám to v povaze. A ještě něco, prosím, nezapomeňte mě uvědomit o svých návštěvních hodinách, neboť mám přes neděli vždycky volno, pokud je mi známo, a možná, že se některou sobotu ocitnu ve Vašich končinách. Také mi, prosím Vás, nezapomeňte oznámit, jestli ovládáte dostatečně jazyk francouzský, neboť se podle všech známek vinou svého různorodého a značně nerozumného vychování v angličtině poměrně špatně vyjadřuji.

Odeslal jsem dopis a kresby sestře Irmě asi tak v půl čtvrté ráno, kdy jsem za tím účelem vyšel na ulici. Pak radostí doslova bez sebe jsem si neposlušnými prsty svlékl šaty a plácl sebou do postele.

Těsně předtím, než jsem usnul, se zase ozval za zdí Yoshotovy ložnice nářek. Představil jsem si, jak ke mně ráno Yoshotovi přijdou a budou mě žádat a prosit, abych vyslechl do posledních strašlivých podrobností jejich tajné trápení. Viděl jsem v duchu přesně, jak se to odehraje. Budu sedět mezi nimi dole u kuchyňského stolu a poslouchat. Budu poslouchat a poslouchat, hlavu v dlaních, až nakonec sáhnu - protože to už nebudu moct vydržet - Mme Yoshotové do krku, vytáhnu jí srdce, položím si ho na dlaň a budu je zahřívat jako nějakého ptáčka. Až bude zase všechno v pořádku, ukážu Yoshotovým práce sestry Irmě a oni se budou radovat se mnou.

Člověk přijde zřejmě vždycky na všechno příliš pozdě, ale nejpodivuhodnější rozdíl mezi štěstím a radostí je ten, že štěstí patří do skupenství tuhého a radost do skupenství kapalného. Moje radost začala prosakovat svou schránou hned druhý den ráno, když se monsieur Yoshoto zastavil u mého stolku s obálkami dvou nových žáků. Pracoval jsem právě bez jakéhokoli splínu na kresbách Bambi Kramerové, neboť jsem věděl, že dopis sestře Irmě je už v bezpečí na poště. Ale nebyl jsem ani zdaleka připraven, že budu postaven tváří v tvář obludné skutečnosti, že existují na světě dva lidi, kteří mají ke kreslení ještě menší nadání než Bambi nebo R. Howard Ridgefield. S pocitem, že mě opouštějí všechny mé ctnosti, jsem si poprvé od té doby, co jsem se stal členem sboru, zapálil v místnosti pro učitele cigaretu. Zdálo se, že to pomáhá, a tak jsem se vrátil k práci Bambi Kramerové. Ale než jsem si stačil dát víc než tři nebo čtyři šluky, ucítil jsem, aniž jsem zvedl oči nebo se podíval, pohled monsieur Yoshota. Pak jsem jakožto potvrzení své domněnky uslyšel, jak odstrčil židli. Jako obvykle jsem vstal a šel mu naproti. Šeptem, který mě náramně podráždil, mi vysvětlil, že on osobně sice proti kouření nemá námitek, ale že pohříchu kouření v místnosti učitelů zapovídá školní řád. Přerušil mé květnaté omluvy velkomyslným mávnutím ruky a vrátil se na druhou stranu pokoje, kde seděl s Mme Yoshotovou. Doopravdy vyděšen jsem uvažoval, jak se mi podaří se zdravým rozumem přetlouct těch třináct dní do pondělka, kdy má přijít další obálka sestry Irmě.

To bylo v úterý ráno. Zbytek pracovních hodin a všechny pracovní úseky dalších dvou dnů jsem strávil tím, že jsem se neustále něčím horlivě zabýval. Rozebral jsem všechny kresby Bambi Kramerové a R. Howarda Ridgefielda, abych tak řekl, na kusy a znova je složil a přidal k nim úplně nové díly. Nakreslil jsem oběma doslova tucty urážlivých, podprůměrných, ale velmi názorných příkladů kresby. Napsal jsem oběma dlouhý dopis. Skoro jsem prosil R. Howarda Ridgefielda, aby na chvíli odložil svou satiričnost. Požádal jsem Bambi co nejohleduplněji, aby byla tak laskavá a dočasně zastavila posílání dalších kreseb s nápisy jako „Odpusť jim jejich viny“. Ve čtvrtek uprostřed odpoledne jsem se pustil, protože jsem byl značně roztěkaný, do jednoho z těch dvou nových žáků. Do jednoho Američana z Bangoru ve státě Maine, který ve svém dotazníku s mnohomluvnou upřímností co na srdci, to na jazyku tvrdil, že jeho nejoblíbenějším výtvarným umělcem je on sám. Mluvil o sobě jako o abstraktním realistovi. Pokud jde o můj mimoškolní čas, v úterý večer jsem nasedl na autobus, jel do středu města na týdenní festival kreslených grotesek do biografu třetího řádu - kde jsem se většinou účastnil podívané na řady koček, bombardovaných myšmi gangy špunty od šampaňského. Ve středu večer jsem posbíral ve svém pokoji z podlahy polštáře, dal tři na sebe a snažil se z paměti načrtnout obraz Ježíšova pohřbu od sestry Irmě.

Jsem v pokušení říct, že čtvrteční večer byl podivný nebo spíš hrůzostrašný, ale faktem zůstává, že pro čtvrtek nemám žádná odpovídající adjektiva. Odcházel jsem z Les Amis Des Vieux Maitres po večeři a šel - bůhvíkam - snad do kina, nebo třeba jen na dlouhou pro-

cházkou; nemůžu si vzpomenout a můj deník z roku 1939 mě v tomto ohledu nechal na holičkách, neboť stránka, kterou potřebuju, je úplně *prázdná*.

Vím však, proč je prázdná. Když jsem se vracel odtamtud, kde jsem strávil večer, ať už to bylo kde bylo - a že už byla tma, to si pamatuju dobře - zastavil jsem se na chodníku před školou a podíval se do osvětleného výkladu krámu s ortopedickými potřebami. Nato se stalo něco strašně ošklivého. Vnucovala se mi neodbytná myšlenka, že ať se jednoho dne naučím proplouvat životem sebechladněji a seberozvázněji a sebeelegantněji, budu v nejlepším případě vždycky jen hostem v zahradě smaltovaných nočníků a mís a vedle mě bude stát místo nějakého boha nevidomý dřevěný panák se zlevněným kýlním pásem. Ta myšlenka se samozřejmě nedala snášet déle než několik vteřin. Pamatuju se, jak jsem prchl nahoru do svého pokoje, odstrojil se a vlezl do postele, aniž jsem otevřel deník, natož abych si cokoli zapsal.

Ležel jsem kolik hodin, nespál a třásl se. Poslouchal jsem nařikání z vedlejšího pokoje, a tak jsem se donutil myslet na svou oslňující žákyni. Snažil jsem se představit den, kdy ji navštívím v klášteře. Viděl jsem v duchu, jak mi jde vstříc - k vysokému, drátěnému plotu - plachá, krásná osmnáctiletá dívka, jež ještě nesložila poslední slib a ještě pořád se může rozhodnout odejít do světa za mužem a la Petr Abelard, kterého si zvolila. Viděl jsem, jak spolu pomalu, mlčky kráčíme po vzdálených zarostlých končinách klášterních pozemků, kde ji zničehonic vezmu bez jakéhokoli hříšného úmyslu kolem pasu. Představa byla příliš extatická, než aby setrvala, a tak jsem ji nakonec nechal běžet a usnul.

Celé páteční ráno a větší část odpoledne jsem strávil usilovnou prací a snažil se za pomoci hedvábného papíru, který jsem položil na výkres, dát správnou podobu stromům v pralese falických symbolů, které ten muž z Bangoru v Mainu vědomě nakreslil na drahý dřevaprostý papír. Byl jsem duševně, myšlenkově i fyzicky otupělý, a když k mému stolu přišel v půl páté odpoledne na okamžik monsieur Yoshoto, tak jsem povstal jenom napůl. Monsieur Yoshoto mi něco podal - podal mi to tak nezúčastněně, jako většina číšníků podává jídelní lístek. Byl to dopis od matky představené z kláštera sestry Irmy, který M. Yoshotovi oznamoval, že Otec Zimmermann byl vinou okolností, za něž nemůže, nucen změnit své rozhodnutí a že se sestra Irma už nadále nemůže účastnit výuky ve škole Les Amis Des Vieux Maitres. Pisatelka sdělovala, že hluboce lituje, jestli ta změna v plánech způsobila škole nějaké obtíže nebo zmatky. A že upřímně doufá, že diecézi bude vrácena první splátka na školné ve výši čtrnácti dolarů.

Už léta jsem přesvědčen, že se myš po zoufalé honičce na cvičném kole belhá domů se zbrusu novým bezvadným plánem, jak kočku zabít. Když jsem dvakrát za sebou přečetl dopis matky představené a pak na něj po mnoho dlouhých minut zíral, najednou jsem se od něj odtrhl, napsal dopisy všem svým čtyřem zbývajícím žákům a poradil jim, aby se vzdali myšlenky, že se z nich stanou umělci. Napsal jsem každému, že jenom maří svůj

drahocenný čas stejně jako čas školy. Napsal jsem všechny čtyři dopisy francouzsky. Když jsem skončil, šel jsem okamžitě ven a odeslal je. Pocit zadostiučinění trval velmi krátce, ale pokud trval, chutnal moc dobře.

Když nastal čas připojit se k průvodu na večeri do kuchyně, požádal jsem, aby mě omluvili. Řekl jsem, že mi není dobře. V roce 1939 jsem mnohem přesvědčivěji lhal, než říkal pravdu - takže jsem si byl jist, že když jsem řekl, že mi není dobře, podíval se na mě monsieur Yoshoto podezíravě. Pak jsem šel nahoru do svého pokoje a sedl si na polštář. Seděl jsem tam určitě aspoň hodinu a díval se na skulinu v roletě, kudy pronikalo denní světlo, ale nekouřil jsem, ani jsem si nesundal kabát, ani si neuvolnil kravatu. Pak jsem zničehonic vstal, donesl si svůj osobní dopisní papír a napsal sestře Irmě druhý dopis, používaje přitom podlahy místo stolu.

Dopis jsem nikdy neodeslal. Následující opis je reprodukcí originálu.

Montreal, Kanada, 28. června 1939

Milá sestro Irmo,

napsal jsem Vám snad ve svém posledním dopise, který na sebe upoutal pozornost Otce Zimmermanna, něco nepřístojného nebo nepatřičného a způsobil Vám v nějakém směru nepříjemnosti? Jestliže je tomu tak, prosím Vás, abyste mi poskytla aspoň nějakou rozumnou možnost odčinit, pokud jsem snad nechtě ve své horlivosti, abychom se spřátelili jednak jako lidé a jednak jako učitel a žák, něco způsobil. Žádání snad od Vás příliš mnoho? Tomu nevěřím.

Prostá pravda je tato: jestliže si neosvojíte několik dalších základů této profese, zůstanete až do konce života toliko velmi zajímavou umělkyní, ale nestanete se velikou umělkyní. Podle mého názoru je to hrůza. Uvědomujete si vážnost té situace?

*Je možné, že Vás Otec Zimmermann přinutil, abyste nechala školy, protože se domníval, že by Vám to překáželo v tom, abyste byla řádná jeptiška. Jestliže je tomu tak, nemohu nenapsat, že to podle mě bylo od něho v nejednom směru velmi ukvapené. Nijak by Vám to nepřekáželo v tom, abyste se stala jeptíškou. Já sám žiju jako hříšný mnich. Nejhorší, co by se Vám mohlo jako umělkyni stát, by bylo, že byste byla neustále malinko nešťastná. To však podle mého mínění není nic tragického. Nejšťastnější den svého života jsem zažil před mnoha lety, když mi bylo sedmnáct. Byl jsem na cestě na oběd, kde jsem se měl setkat s matkou, která šla poprvé po dlouhé nemoci ven na ulici, a já měl pocit nesmírného štěstí; když vtom jsem se zničehonic, jak jsem přicházel od avenue Victora Huga, což je jedna pařížská ulice, srazil s chlapíkem, který neměl vůbec nos. Žádám Vás, abyste laskavě uvážila tento faktor, přímo Vás o **to** prosím. Je doslova těhotný významem.*

Je rovněž možné, že Vás Otec Zimmermann pohnul, abyste se dala vypsát, z toho důvodu, že klášter nemá finanční prostředky na školné. Upřímně řečeno doufám, že tomu je tak, nejen protože mi tím padá kámen ze srdce, ale i z praktického důvodu. Jestliže tomu je

skutečně tak, stačí říct slovo a já Vám nabídnu na neomezenou dobu své služby gratis. Je možné si o té věci podrobněji pohovořit? Smím se Vás ještě jednou zeptat, kdy máte v klášteře návštěvní dny? Směl bych si dovolit naplánovat si návštěvu v klášteře na příští sobotu odpoledne dne 6. července mezi 3. a 5. hodinou odpolední podle toho, jak jezdí vlaky mezi Montrealem a Torontem? Očekávám velice dychtivě Vaši odpověď.

S dokonalou úctou a obdivem

Váš

(podpis)

JEANDE DAUMIER-SMITH člen uč. sboru Les Amis Des Vieux Maîtres

P.S. Ve svém posledním dopise jsem se mimochodem zeptal, zda ta mladá dáma v modrém oděvu v popředí Vašeho zbožného obrazu je hříšnice Maří Magdaléna. Jestliže jste ještě neodpověděla na můj dopis, prosím, nečiňte tak již. Je možné, že jsem se mýlil, a v tomto stadiu svého života si nechci vědomě připravovat jakékoli další zklamání. Jsem ochoten zůstat v nevědomosti.

Dodnes, dokonce i v této chvíli mám chuť se přikrčit, když si vzpomenu, že jsem si s sebou do Les Amis Dës Vieux Maitres vzal smoking. Ale vzal jsem si ho, a když jsem dopsal dopis sestře Irmě, tak jsem si ho oblékl. Připadalo mi, že celý ten případ volá po tom, abych se opil, a protože jsem v životě opilý nebyl (ze strachu, aby se mi z nadměrného pití neroztřásla ruka, která malovala obrazy, jež shrábly ty tři první ceny, atd.), cítil jsem nutkání se k té tragické příležitosti vyšňořit.

Doplížil jsem se dolů, dokud byli Yoshotovi ještě v kuchyni, a zavolal do hotelu Windsor, který mi Bobbyho přítelkyně paní X. doporučila, než jsem odjel z New Yorku. Zamluvil jsem si stůl pro jednu osobu na osmou hodinu.

Asi v půl osmé jsem vystrčil, oblečený a vyparáděný, hlavu ze dveří a podíval se, jestli tam nehlídkuje některý z Yoshotů. Z jakéhosi důvodu jsem nechtěl, aby mě spatřili ve smokingu. Nebylo je nikde vidět, a tak jsem seběhl na ulici a začal se poohlížet po taxíku. Dopis sestře Irmě jsem měl v náprsní kapse saka. Chtěl jsem si ho u večeře přečíst, pokud možno při světle svíček.

Šel jsem blok za blokem, aniž jsem taxík zahlédl, natožpak prázdný. Byla to nepříjemná chůze. Čtvrť Verdun v Montrealu není ani trochu elegantní a já byl přesvědčen, že každý kolemjdoucí si mě pokradmu káravě prohlíží. Když jsem konečně došel k bistru, kde jsem do sebe v pondělí hodil ty lahůdkové párky, rozhodl jsem se, že svůj zamluvený stůl v hotelu Windsor hodím přes palubu. Vešel jsem do bistra, posadil se do rohového boxu, a když jsem si objednával polévku, rohlíky a černou kávu, zakryl jsem si levou rukou černého motýlka. Doufal jsem, že ostatní hosté si budou myslet, že jsem číšník, který je na cestě do zaměstnání.

Když jsem byl u druhého šálku kávy, vyndal jsem neodeslaný dopis sestře Irmě a znova si ho přečetl. Obsah dopisu mi připadal malounko řídký, a tak jsem se rozhodl, že se honem vrátím do Les Amis Des Vieux Maîtres a trochu to ještě přeježu. Rovněž jsem zauvažoval nad svými plány, že navštívím sestru Irmu, a říkal jsem si, jestli by nebyl dobrý nápad, kdybych si ještě večer zajistil jízdenku. S těmito dvěma myšlenkami v hlavě - z nichž mě vlastně ani jedna nevzpružila tak, jak jsem potřeboval - jsem odešel z bistra a rychle kráčet ke škole.

Za patnáct minut mě potkalo něco zcela výjimečného. Uvědomuji si, že toto tvrzení má veškeré nepříjemné příznaky holedbání, ale opak je pravdou. Chci se zmínit o neobyčejné příhodě, o příhodě, která mi dodnes připadá přímo transcendentální, a nerad bych, aby se zdálo, že ji chci vydávat za nějaký opravdu mystický případ, nebo za případ, který s mystikou hraničí. (Mám pocit, že jednat jinak by znamenalo totéž jako naznačovat nebo prohlašovat, že rozdíl mezi duchovními *sorties* sv. Františka a normálního exaltovaného člověka, který výjimečně políbí malomocného, je jenom vertikální.)

Když jsem přešel v devět hodin k budově školy z druhé strany ulice, svítilo ve večerním šeru v krámě s ortopedickými potřebami světlo. Zarazilo mě, že vidím ve výkladní skříni živého člověka, bokaté, asi třicetileté děvče v žlutozeleně levandulových sifonových šatech. Měnila kýlní pás na figuríně. Když jsem přistoupil k výkladní skříni, zřejmě právě sundala starý pás; měla ho pod levou paží (byla ke mně obrácená pravým profilem) a aranžovala na figurínu nový. Stál jsem a užasle ji pozoroval, až najednou vycítila a pak uviděla, že ji někdo pozoruje. Rychle jsem se usmál - abych jí ukázal, že ta postava ve smokingu, stojící v šeru na druhé straně skla, není nepřátelská - ale nepomohlo to. Její zmatek byl zcela nepřiměřený. Zrudla, pustila sundaný pás, udělala krok zpátky a šlápla na stoh irigátorů a ujely jí nohy. Natáhl jsem po ní ihned ruku, ale konečky mých prstů narazily na sklo. Dopadla tvrdě na zadní část, jako by byla na ledě. Okamžitě vstala, ale nepodívala se na mě. Obličej měla ještě pořád rudý, rukou si shrnula vlasy a znova začala aranžovat na figurínu pás. A právě v tom okamžiku se to stalo. Najednou (mám dojem, že to říkám s veškerými patřičnými rozpaky) vysvitlo slunce a blížilo se mi ke hřbetu nosu rychlostí tří set tisíc kilometrů za vteřinu. Oslepený a strašně vyděšený jsem se musel opřít rukou o sklo, abych se nezapotácel. Netrvalo to déle než několik vteřin. Když jsem zase nabyl zraku, byla už dívka z výkladu pryč a zanechala po sobě třpytící se pole vybraných, dvakrát požehnaných smaltovaných květín.

Couvl jsem od výkladu a dvakrát obešel blok, až se mi přestala třást kolena. Pak, aniž bych se znovu odvážil pohlédnout do výkladu, jsem šel nahoru do svého pokoje a lehl si na postel. Za několik minut nebo hodin jsem zanesl francouzsky do svého deníku následující krátký zápis: „Ponechám sestře Irmě svobodu, aby mohla jít za svým osudem. Každý člověk je jeptiška.“ (*Tout le monde est une nonne.*)

Než jsem šel spát, napsal jsem dopisy svým čtyřem právě odmítnutým žákům a přijal je zpátky do stavu. Napsal jsem, že to byl administrativní omyl. Popravdě řečeno mi připadalo, že se ty dopisy píší samy. Snad to nějak souviselo s tím, že jsem si ke psaní přinesl zezdola židli.

Asi není tak zcela na místě se o tom zmiňovat, ale Les Amis Des Vieux Maîtres ani ne týden nato likvidovali, neboť neměli řádnou licenci, lépe řečeno neměli vůbec žádnou licenci. Zabalil jsem a jel za svým nevlastním otcem Bobbym do Rhode Islandu, kde jsem prožil asi šest nebo osm dalších týdnů, dokud znovu nezahájila výtvarna škola, a zkoumal tam toho nejzajímavějšího ze všech letních živočichů, americkou dívku v šortkách.

Ať už to je dobře, nebo ne, už nikdy jsem nepřišel do styku se sestrou Irmou.

Ale tu a tam ještě slyším o Bambi Kramerové. Poslední, co jsem slyšel, bylo, že přisedlala a že si teď sama kreslí vánoční pohledy. Pakliže neztratila svůj styl, stojí ty pohledy jistě za podívání.

Teddy

Já ti dám nádhernej den, kamaráde, jestli z toho kufru okamžitě neslezeš. A myslím to vážně," prohlásil pan McArdle. Říkal to z jedné manželské postele, z té, co byla dál od lodního okýnka. Nohou si poněkud vztekle shrnul z kotníků vrchní prostěradlo a povzdychl si nebo spíš zanaříkal, jako by jakákoli pokrývka byla najednou na jeho spálené, zesláble vyhlížející tělo příliš těžká. Ležel na zádech, na sobě jenom kalhoty od pyžama, v pravé ruce zapálenou cigaretu. Hlavu měl opřenou nepohodlně, takřka masochisticky, o dolní okraj dřevěného lodního lůžka. Polštář i popelník měl na podlaze mezi svou postelí a postelí paní McArdlové. Aniž se zvedl, natáhl nahou, do růžová připečenou pravou paží a oklepal popel někam k nočnímu stolku. „Propánakrále, to je říjen," řekl. „ Jestli je tohle říjnový počasí, tak čemu se pak říká srpnový." Se zlověstným pohledem otočil znova hlavu doprava k Teddymu. „No tak," řekl. „Nač tady podle tebe mluvím? Kvůli svému *zdraví*? Slez z toho laskavě."

Teddy stál na širší ploše brašny z teletiny, aby z otevřeného okýnka kajuty svých rodičů lépe viděl. Na nohou měl neobyčejně špinavé bílé tenisky bez ponožek, na sobě lehké pruhované šortky, které mu byly příliš dlouhé a v zadku aspoň o číslo větší, ledabyly přemáchnuté tričko s dírou zvící desetacentu na pravém rameni a krásný černý pásek z krokodýlí kůže, který se s ostatním silně tloukl. Potřeboval ostříhat - zvláště vzadu na krku - a to velmi nutně, jak tomu u malých chlapců, kteří mají už takřka dospělou hlavu, ale krček jako sirku, bývá.

„Teddy, slyšels?"

Teddy se nevykláněl z otevřeného okýnka tolik nebo tak nebezpečně, jak to někdy malí chlapci dokážou - popravdě řečeno stál oběma nohama pevně na brašně - ale také nebyl nahnutý, jen jak se sluší a patří; obličej měl mnohem víc venku než uvnitř. Nicméně k němu otcův hlas - to znamená otcův zcela nenormální hlas - doléhal velmi slyšitelně. Pan McArdle hrál v New Yorku hlavní roli v ne méně než ve třech rozhlasových denních seriálech a měl hlas, který by se dal nazvat hlasem prvního herce u společnosti třetího řádu; byl narcisisticky hluboký a znělý, a pan McArdle byl připraven okamžitě ukázat zcela profesionálně komukoli v místnosti, a třeba i malému chlapci, kdo z přítomných je chlap. Když měl hlas dovolenou a nevykonával své povolání, propadl zpravidla lásce k pouhé halasnosti a k divadelní tiché pevnosti. V tomhle okamžiku byla na řadě halasnost.

„Teddy, hergotsakra - copaks neslyšel?"

Teddy otočil tělo, ale obezřetné postavení nohou na brašně nezměnil a podíval se na otce tázavýma, široce rozevřenýma čistýma očima. Byly světle hnědé, ne příliš velké a malounko šilhaly - levé víc než pravé. Nešilhaly tolik, aby to chlapce hyzdilo, a dokonce ani tolik, aby to člověk musel na první pohled zpozorovat. Šilhaly jen tolik, že to stálo za zmínku, ale jenom tehdy, když člověk začal vážně uvažovat, jestli by se neměly dívat rovněji, jestli by neměly

být hlubší nebo hnědší nebo posazené dál od sebe. I tak však vzbuzoval chlapcův obličej - třebaže ne okatě a na první pohled - dojem opravdové krásy.

„Už ať jsi dole z toho kufru! Kolikrát ti to mám opakovat?“ řekl pan McArdle.

„Jen zůstaň, kde jsi, miláčku,“ ozvala se paní McArdlová, která měla zřejmě takhle brzy po ránu mírné potíže s nosními dutinami. Oči měla otevřené, ale jen tak tak. „Ani o milimetr se nehni.“ Ležela na pravém boku, obličej na polštáři obrácený na levou stranu k Teddymu a k lodnímu okýnku, zády k manželovi. Vrchní prostěradlo měla přitažené k tělu, pravděpodobně nahému; zahalovalo jí paže a všechno až k bradě. „Jen po něm skákej,“ řekla a zavřela oči. „Jen ten kufr tatínkovi rozdupej.“

„To je od tebe děsně chytrý,“ poznamenal pan McArdle tiše a pevně k týlu své ženy. „Já zaplatím dvaadvacet liber za kufr a slušně kluka požádám, aby na něm nestál, a ty mu řekneš, aby po něm skákal. Co to má bejt? Vtip?“ Jestli ten kufr neudrží desetiletýho kluka, který má šest a půl kilo pod váhu, tak ho v kabině nechci,“ odpověděla paní McArdlová. Ale oči neotevřela.

„Víš, co mám chuť udělat?“ zeptal se pan McArdle. „Mám chuť rozkopat ti palici.“ „Proč to neuděláš?“

Pan McArdle se zvedl prudce na loket a zamáchl zbytek cigarety na skleněné desce nočního stolku. Jednoho krásného dne -“ začal hrozivě.

Jednoho krásného dne dostaneš osudnej srdeční záchvat,“ řekla paní McArdlová takřka bez důrazu. Aniž vystrčila ruku, přitáhla si vrchní prostěradlo pevněji k tělu a zastrkala si ho víc pod sebe. „Bude se konat vkusný fu-nusek a každý se bude ptát, kdo je ta zajímavá paní v černých šatech, co sedí v první řadě, koketuje s varhaníkem a tváří se -“

„Ty jsi tak ohromně vtipná, že už to není ani vtipný,“ odpověděl pan McArdle, který už zase ležel nehybně na zádech.

Teddy otočil během té malé výměny názorů obličej a znova se začal koukat lodním okýnkem. „Dneska ráno ve tři hodiny dvaatřicet minut jsme pluli kolem Queen Mary, která mířila opačným směrem, pokud to někoho zajímá,“ řekl pomalu. „O čemž pochybuju.“ Hlas měl podivně, krásně nakřáplý, jako někdy malí chlapci mívají. Každá věta byla něco jako starobylý ostrůvek, omývaný vlnami miniaturního mořička whisky. „Ten stevard, kterého Booper nemá ráda, to měl napsaný na tabuli.“

„Já ti dám Queen Mary, kamaráde, jestli okamžitě neslezeš z toho kufru,“ řekl jeho otec. Otočil hlavu k Teddymu. „Tak už slez. A běž se dát ostříhat nebo něco.“ Podíval se znova na týl své ženy. „Vždyť vypadá jak svůj vlastní dědeček, proboha.“

„Já nemám peníze,“ odpověděl Teddy. Opřel se rukama pevněji o rám okýnka a podepřel si bradu prsty. „Mami, znáš toho pána, co při večeři sedí v jídelně vedle nás? Ne toho strašně hubenýho. Toho druhýho, co s ním sedí u stolu. Hned vedle, co číšník odkládá podnos.“

„M-hm," odpověděla paní McArdlová. „Teddy. Miláčku. Buď hodnej chlapeček a nech maminku ještě pět minut spát."

„Počkej vteřinku. Tohle je zajímavý," odpověděl Teddy, aniž zvedl bradu z rukou, na kterých spočívala, a aniž odvrátil oči od oceánu. „Byl před chvilinkou v tělocvičně, když mě Sven vážil. Přišel ke mně a dal se se mnou do řeči. Slyšel ten poslední pásek, co jsem natočil. Ne ten z dubna. Ten z května. Byl těsně předtím, než jel do Evropy, v Bostonu na nějaký party a někdo na ty party znal někoho z Leidekkerova výzkumného týmu - koho, to neřek - půjčil si ten poslední pásek, co jsem natočil, a na ty party si ho přehrávali. Zdá se, že má o ten pásek zájem. Je to přítel profesora Babcocka. Zřejmě taky učí. Povídal, že byl celý léto na Trinity College v Dublinu."

„Tak?" odpověděla paní McArdlová. „A že si ho hráli na nějaký party?" Ležela a ospale koukala Teddymu na lýtko.

„Zřejmě," odpověděl Teddy. „Vykládal o mně dlouho Svenovi, přede mnou, jak jsem tam stál. Bylo to dost trapný."

„Proč to bylo trapný?"

Teddy *zaváhal*. „Řekl jsem 'dost' trapný. Použil jsem zmírňujícího výrazu."

„Já ti dám zmírňující výraz, kamaráde, jestli neslezeš z toho kufru," řekl pan McArdle. Právě si *zapálil* novou cigaretu. „Budu počítat do tří. Jedna, hergot sakra... Dvě..."

„Kolik je hodin?" zeptala se najednou paní McArdlová Teddyho lýtek. „Nemáte s Booper v půl jedenáctý hodinu plavání?"

„Máme čas," odpověděl Teddy. - „Žbluňk!" Najednou vystrčil z okýnka celou hlavu, chvíli ji tam nechal, pak ji stáhl zpátky, ale jen na tak dlouho, aby stačil oznámit: „Někdo právě vyhodil z okna košík na odpadky plnej po-merančovejch slupek."

„Z okna, z okna," řekl sarkasticky pan McArdle a oklepal popel. „Z lodního okýnka, kamaráde, z lodního okýnka." Podíval se na svou ženu. „Zatelefonuj do Bostonu. Rychle, ať ti *zavolají* k telefonu Leidekkerův výzkumný tým."

„Ach, ty jsi tak duchaplněj," odpověděla paní McArdlová. „Snad abys to nepřeháněl."

Teddy vtáhl dovnitř skoro celou hlavu. „Hrozně hezky plavou," řekl, ale neotočil se. „To je zajímavý." „Teddy. Naposled. Budu počítat do tří a pak -" „Já nechci říct, že je zajímavé, že plavou," odpověděl Teddy. „Zajímavé je, že vím, že tam jsou. Kdybych to neviděl, tak bych nevěděl, že tam jsou, a kdybych nevěděl,

že tam jsou, tak bych býval nemoh říct, že vůbec existují. To je moc hezký dokonalý příklad toho, jak -"

„Teddy," skočila mu do řeči paní McArdlová, ale nebylo vidět, že by se pod vrchním prostěradlem pohnula. Jdi mi najít Booper. Kde vůbec je? Já nechci, aby mi s těma spáleninama lítala dneska znova na slunci." „Je na to ustrojená. Donutil jsem ji, aby si vzala kombinézu," odpověděl Teddy. „Pár kousků se začíná potápět. Za několik minut budou

plavat už jenom v mých představách. To je moc zajímavé, protože když se na to člověk podívá z jistého hlediska, tak začaly plavat nejdřív v mých představách. Kdybych tady nestál nebo kdyby byl někdo přišel a dejme tomu mi usek hlavu, co tady -"

„A kde je?" zeptala se paní McArdlová. „Teddy, podívej se na maminku."

Teddy se otočil a podíval se na ni. „Cože?" zeptal se.

„Kde je Booper? Já nechci, aby se zase motala na palubě mezi lehátkama a obtěžovala lidi. Jestli ten strašnej člověk -"

„Neboj se. Já jsem jí dal aparát."

Pan McArdle se vymrštil na lokti. „Tys jí dal aparát!" řekl. „Co tě to k čertu napadá? Mou leicu? Já nedopustím, aby šestiletý dítě trajdalo po -"

„Já jsem jí ukázal, jak ji má držet, aby ji neupustila," odpověděl Teddy. „A samozřejmě jsem vyndal film."

„Já ten aparát chci, Teddy. Slyšíš? Já chci, abys okamžitě slez z toho kufru, a ať mám za pět minut ten aparát v pokoji - nebo svět začne pohřešovat jednoho malýho génia. Je ti to jasný?"

Teddy otočil na kufru nohy a sestoupil dolů. Jeho otec, ještě pořád opřený o loket, pozoroval jako žák, který dohlíží na třídu, jak se Teddy shýbá a zavazuje si na levé tenisce tkaničku.

„Vyříd' Booper, aby sem přišla," řekla paní McArdlová. „A dej mamince pusu."

Teddy si dovázal tkaničku na tenisce a dal mamince ledabylou pusu na tvář. Ona na oplátku začala vytahovat zpod prostěradla levou ruku, jako by se ho chystala vzít kolem pasu, ale než ji vytáhla, byl už Teddy jinde. Obešel maminčinu postel a vkročil do prostoru mezi oběma lůžky. Sehnul se a pak se narovnal, pod levou paží otcův polštář a v pravé ruce skleněný popelník, který patřil na noční stolek. Pak si přendal popelník do levé ruky, došel k nočnímu stolku a hranou pravé ruky smetl špačky a popel z tatínkových cigaret do popelníku. Než ho položil zpátky na místo, kam patřil, setřel ze skleněné desky stolečku spodní stranou předloktí jemné pozůstatky popela. Předloktí si otřel o pruhované šortky. Pak přepečlivě položil popelník na skleněnou desku, jako by byl toho názoru, že musí být buď přesně ve středu, nebo že tam nemá být vůbec. V tom okamžiku to jeho otec vzdal a přestal ho pozorovat. „Nechceš polštář?" zeptal se ho Teddy.

„Ten aparát chci, mladý pane."

„V té pozici se ti nemůže ležet moc pohodlně. To je vyloučené," řekl Teddy. „Já ti ho dám sem." Položil polštář do nohou postele vedle otcových nohou. Pak se začal chystat k odchodu z kabiny.

„Teddy," řekla maminka, ale neotočila se. „Vyříd' Booper, že bych s ní chtěla ještě před tou hodinou plavání mluvit."

„Nechceš dát tomu dítěti pokoj?“ zeptal se pan McArdle. „Zdá se, že nesneseš, aby měla pár pitomejch minut volno. Víš, jak s ní zacházíš? Já ti řeknu, jak s ní *zacházíš*. Zacházíš s ní jako s nějakým mladistvým delikventem!“

„Delikventem! Ach, to je nádhera! Kam na ty výrazy chodíš, drahoušku?“

Teddy ještě chvíli váhal a zamyšleně experimentoval s knoflíkem od dveří, otáčeje jím pomalu doleva a doprava. „Až vyjdu tady z těch dveří, budu možná existovat jenom v představách lidí, kteří mě znali,“ řekl. „Možná, že budu něco jako slupka z pomeranče.“

„Cože, miláčku?“ zeptala se z druhé strany kabiny paní McArdlová, která ještě pořád ležela na pravém boku.

„Tak už koukej plavat, kamaráde. Už ať je ta leica tady.“

„Pojď dát mamince pusu. Hezkou pořádnou pusu.“

„Teď ne,“ odpověděl Teddy roztržitě. „Já jsem unave-nej.“ Zavřel za sebou dveře.

Za dveřmi na prahu ležely lodní noviny. Byl to jeden arch lesklého papíru, který měl potištěnou jenom jednu stranu. Teddy je zvedl, a jak šel pomalu dlouhou chodbičkou, tak si je četl. Z druhého konce se k němu blížila mohutná světlolasá žena v naškrobené bílé uniformě a nesla vázu s rudými růžemi na dlouhých stoncích. Jak šla kolem Teddyho, natáhla levou ruku, přejela mu po hlavě a řekla: „Tady někdo potřebuje ostříhat!“ Teddy zvedl trpně hlavu od novin, ale žena už přešla a Teddy se neohlédl. Četl dál. Na konci chodbičky před obrovskou nástěnnou malbou sv. Jiří s drakem na odpočívadle složil lodní noviny načtyřikrát a strčil si je do levé kapsy u kalhot. Pak vylezl po širokých nízkých schodech s kobercem na hlavní palubu, o jedno schodiště výš. Bral schody po dvou, ale pomalu, přidržuje se zábradlí a zaměstnává celé tělo, jako by stoupání po schodech pro něj jako pro mnoho dětí představovalo úkon, který je zábavný sám o sobě. Od odpočívadla u hlavní paluby zamířil přímo ke stolu pokladní, kde měla právě službu hezká dívka v námořnické uniformě. Spínala dohromady nějaké cyklostylované papíry.

„Mohla byste mi říct, v kolik hodin dneska začne ta soutěž?“ zeptal se jí Teddy. „Jak prosím?“

„Mohla byste mi říct, v kolik hodin dneska začne ta soutěž?“

Obdařila ho namalovaným úsměvem. „Jaká soutěž, miláčku?“ zeptala se.

„No přece ta slovní soutěž, jak se hrála včera a předevčírem, při které má člověk doplnit chybějící slova. Nejdůležitější je, aby to dohromady dávalo smysl.“

Dívka, strkající tři papíry do sešívačky, se zarazila.

„Ach tak,“ odpověděla. „Mám dojem, že ne dřív než kvečer. Mám dojem, že někdy kolem čtvrté. Ale není to na tebe moc těžký, broučku?“

„Ne, není... Děkuju vám,“ odpověděl Teddy a vykročil.

„Počkej okamžik, miláčku! Jakpak se jmenuješ?“

„Theodore McArdle," odpověděl Teddy. „A vy?" „Já?" opáčila dívka s úsměvem. „Já jsem podporučík Mathewsonová."

Teddy se díval, jak mačká sešíváčku. „To vím, že jste podporučík," řekl. „Nejsem si jist, ale mám dojem, že když se člověka někdo zeptá, jak se jmenuje, tak má odpovědět celým jménem, Jane Mathewsonová nebo Phyl-lis Mathewsonová nebo jak se jmenujete."

„Ale, vážně?"

Jak povídám, mám ten dojem," odpověděl Teddý. „Ale jistě to nevím. Třeba když má na sobě uniformu, je to jiná. Každopádně vám děkuju za vaši informaci. Sbohem!" Otočil se a vydal se nahoru na promenádní palubu. Zase to bral po dvou schodech, ale tentokrát jako by měl dost naspěch.

Po důkladném hledání našel Booper až nahoře na sportovní palubě. Byla na slunné mýtince - byla to takřka paseka - mezi oběma kurty lodního tenisu, na kterých nikdo nehrál. Seděla na bobku, slunce měla v zádech a lehký větřík jí čechral hedvábné světlé vlásky; zamést-navála se tím, že kladla na sebe do dvou dotýkajících se sloupců dvanáct nebo čtrnáct kotoučů, s kterými se hraje shuffleboard. Jeden byl z černých a druhý z červených kotoučů. Těsně vedle ní po její pravici stál jen jako pozorovatel malý chlapeček v plátěných opalovačkách. „Hele," řekla Booper rozkazovačně svému bratru, když došel k ní. Natáhla rozpřažené ruce dopředu a obemkla oba sloupce kotoučů, aby se pochlubila svým výtvozem a oddělila ho od všeho ostatního na palubě. „Myrone," řekla nepřátelsky svému společníku, „máš tlustý sklo a můj bratr na to nevidí. Uхни kostrou." Zavřela oči a s trpitel-ským výrazem čekala, až Myron uhne.

Teddy se postavil nad dva sloupce kotoučů a uznale se na ně podíval. „Je to moc hezký," řekl. „Ohromně symetrický."

„Tenhle kluk," řekla Booper a ukázala na Myrona, „v životě neslyšel o lurči. Oni ho vůbec nemají."

Teddy pohlédl krátce nezaujatě na Myrona. „Poslyš," řekl Booper. „Kde máš aparát? Tatínek ho okamžitě chce."

„Voň vůbec nebydlí v New Yorku," poučovala Booper Teddyho. „A umřel mu tatínek. Pád v Koreji." Obrátila se k Myronovi. „Vid?" zeptala se, ale na odpověď nečekala. „Až mu umře taky maminka, tak bude sirotek. To voň vůbec nevěděl." Podívala se na Myrona. „Vid?"

Myron zkrřížil lhostejně paže.

„Ty ses ten největší hlupák, jakýho jsem viděla," řekla Booper. „Ty ses ten největší hlupák v celém tomhle oceánu. Jestlipak to víš?"

„Není," řekl Teddy. „Nejsi, Myrone." A své sestře řekl: „Věnuj mi vteřinku pozornost. Kde je aparát? Musím ho okamžitě mít. Kde je?"

„Támhle," odpověděla Booper a ukázala někam do neurčitá. Přišoupla oba sloupce kotoučů blíž k sobě. „Teď bych potřebovala dva obry," řekla. „Mohli by hrát lurč, dokud by je to

neomrzelo, a pak by si mohli vylízt támhle na komín a házet ty kotouče na lidi a zabíjet je." Podívala se na Myrona. „Mohli by ti zabít rodiče," řekla mu zasvěceně. „A kdyby je to nezabilo, tak víš, co bys moh udělat? Moh bys dát d'ho puďinku trochu jedu a d'át jim to sníst." Leica ležela asi o tři metry dál u bílého *zábradlí*, které se táhlo kolem sportovní paluby. Ležela na boku v od-paďkovém žlábkú. Teddy šel, zvedl ji za řemínek a pověsil si ji kolem krku. Ale hned ji zase sundal. Odnesl ji k Booper. „Booper, udělej mi jednu laskavost. Odnes ji, prosím tě, dolů," řekl. „Je deset hodin. Musím začít psát do deníku." „Já nemám čas."

„Maminka stejně chce, abys za ní okamžitě přišla," pokračoval Teddy.

„Lžeš."

„Nelžu. Vážně, chce," řekl Teddy. „Tak to, prosím tě, vem s sebou, až za ní... No tak, Booper."

„Proč chce, abych za ní šla?" dožadovala se Booper. „Já za ní nechci jít." Zničehonic plácla Myrona přes ruku, kterou právě sahal po vrchním kotouči červeného sloupce. „Ruce pryč," řekla.

Teddy jí pověsil řemínek s leicou kolem krku. „Tak bez legrace. Odnes to okamžitě tatínkovi a pak se sejdeme u bazénu," řekl. „V půl jedenáctý se sejdeme přímo u bazénu. Nebo před tou místností, kde se převlíkáš. A přijď včas. Nezapomeň, že je to až d'ole na palubě E, tak se vyprav včas." Otočil se a odešel. „Já tě nenávidím! Já nenávidím všechny lidi na tomhle oceánu!" zavolala za ním Booper.

Dole na široké zádi opalovací paluby pod sportovní palubou stálo přímo pod širokým nebem nějakých sedmdesát pět nebo ještě víc lehátek, rozestavených a vyrovnáných do sedmi nebo osmi řad, mezi nimiž byly uličky jen tak široké, aby jimi mohl procházet stevard a nemusel klopýtat o věci opalujících se pasažérů - o kabelky s pletením, o romány v papírových přebalech, o lahvičky s opalovacím olejem a o fotografické aparáty. Když přišel Teddy, bylo tam už plno lidí. Začal u nejzadnější řady, postupoval systematicky od řady k řadě, zastavil se u každého lehátka, ať bylo obsazené nebo ne, a přečetl si tabulku se jménem na opěradle. Jenom jeden nebo dva ležící pasažéři na něj promluvili - to jest, prohodili nějaký ten obvyklý vtípek, jaký dospělí rádi někdy prohodí k desíletému chlapci, jenž zaujatě hledá své lehátko. Jeho mládí a jeho zaujetí byly jasné na první pohled, ale jeho celkové chování asi zcela postrádalo nebo mělo málo té roztomilé vážnosti, která dospělé často vyprovokuje k rozhovoru nebo k vtipkování. Možná, že s tím nějak souviselo i jeho oblečení. Díra na rameni jeho trička nebyla roztomilá díra. Přebytečná látka na zadní části jeho pruhovaných šortek jakož i jejich přebytečná délka nebyly roztomile přebytečné.

Čtyři lehátka McArdlových, na nichž už byly polštáře a jež čekala, až do nich někdo usedne, stála uprostřed druhé řady odpředu. Teddy si vybral lehátko tak - ať už úmyslně, nebo ne - aby nikdo nesesedl z žádné strany hned vedle něho. Natáhl bosé, neopálené nohy dopředu, chodidla srovnal vedle sebe na opěradle pro nohy a takřka v témž okamžiku vytáhl z pravé

kapsy kalhot malý desetacentový zápisníček. Pak jako by neexistovalo nic jiného než on a jeho zápisníček - ani paprsky, ani spolupasažéři, ani loď - soustředil pozornost jen na jedno a začal obracet stránky.

Kromě několika málo záznamů tužkou byly zřejmě všechny zápisy v notýsku psané kuličkovým perem. Byl to rukopis, jaký se dnes učí na amerických školách, ne rukopis podle staré Palmerovy metody. Dal se číst, přestože nebyl nijak krasopisný. Byla to podivuhodně vypsaná ruka a slova a věty nevypadaly v žádném ohledu - aspoň ne v žádném technickém ohledu - jako by je psalo dítě.

Teddy věnoval značně času čtení toho, co byl zřejmě poslední zápis. *Zabíral* něco málo přes tři stránky.

Majitel: Theodore McArdle

Paluba A, kabina 412

Poctivý nálezce, který okamžitě vrátí zápisník Theodoru McArdlovi, dostane náležitě slušnou odměnu.

Podívej se, jestli bys našel tatínkovy armádní identifikační známky, aby sis je mohl při vhodné příležitosti vzít. To tě nezabije a on bude rád.

Odpověz na dopis profesora Mandella, až k tomu najdeš čas a trpělivost. Popros ho, aby ti už neposílal sbírky poezie. Stejně už jich mám nejmíň na rok. Stejně se mi z nich už dělá špatně. Nějaký člověk jde po pláži a nešťastnou náhodou ho praští kokosový ořech. Hlava se mu nešťastnou náhodou rozpulí. Pak přijde na pláž jeho žena. Je z toho samozřejmě strašně smutná a srdceryvně pláče. A právě proto mě nebaví poezie. Dejme tomu, že by ta paní ty dvě polovičky jednoduše sebrala a vztekla na ně zařvala: „Nechtě toho!“ Ale až mu budu psát, tak se o tomhle nesmím zmínit. Je to velice sporné a kromě toho je paní Mandellová básnířka.

Sežeň Svenovu adresu v Elizabethu v New Jersey. Bylo by zajímavé seznámit se s jeho ženou a s jeho psem Lin-dym. Já osobně však po psu netoužím.

Napiš upřímnou soustrast dr. Wokawarovi, který má nefritidu. Zeptej se maminky na jeho novou adresu.

Zkus jít zítra ráno před snídaní meditovat na sportovní palubu, ale neztrat' vědomí. Stejně tak neztrat' vědomí

v jídelně, kdyby číšník zase upustil sběračku. Tatínek strašně zuřil.

Vyhledej si zítra v knihovně, až budeš vracet knížky, slova a výrazy:

nefritis

myriáda

darovaný kůň

zběhlý

triumvirát.

Buď milejší ke knihovníkovi. Až začne špásovat, začni s ním hovořit o všedních věcech.

Teddy náhle vytáhl z postranní kapsy kalhot malé kuličkové pero ve tvaru náboje, odšrouboval uzávěr a začal psát. Jako podložky nepoužil opěradla lehátka, nýbrž svého pravého stehna.

Stejná adresa i odměna jako v zápise z 26. října a 27. října 1952.

Po dnešní ranní meditaci jsem napsal dopisy těmto osobám:

dr. Wokawarovi

profesoru Mandellovi

profesoru Peetovi

Burgess Hakeovi, ml.

Roberte Hakeové

Sanfordu Hakeovi

babičce Hakeové

panu Grahamovi

profesoru Waltonovi.

Mohl jsem se zeptat maminky, kde má tatínek své identifikační známky, ale pravděpodobně by mi byla odpověděla, že je nemusím nosit. Víím, že je má tatínek s sebou, protože jsem viděl, jak je balil.

Podle mého názoru je darovaný kůň život.

Pokládám od profesora Waltona za hrozně nevkusné, že kritizuje mé rodiče. Chce, aby lidi byli takoví a takoví.

Stane se to buď dnes, nebo 14. února 1958, kdy mi bude šestnáct. Je směšné se o tom vůbec zmiňovat.

Po tom posledním zápisu věnoval Teddy dál pozornost stránce a kuličkové pero držel dál v ruce, jako by hodlal pokračovat.

Zřejmě si neuvědomoval, že se těší zájmu osamělého pozorovatele. Asi tři metry před první řadou lehátek směrem k přídi a asi o šest až sedm metrů výš v oslepujícím slunci na sportovní palubě stál u zábradlí mladý muž, který ho upřeně pozoroval. Trvalo to už takových deset minut. Bylo zřejmé, že mladý muž právě dospěl k jakémusi rozhodnutí, neboť zničehonic sundal ze zábradlí nohu. Chvilí stál, ještě pořád pohlížeje směrem k Teddymu, ale pak vykročil a zmizel z dohledu. Ani ne za minutu se však objevil, nápadně vertikální, mezi řadami lehátek. Ihned si začal razit cestu uličkou k Teddyho lehátku, tu a tam vrhaje rušivý stín na stránky románů pasažérů a bez zábran klopýtaje (když člověk uváží, že byl jedinou vzpřímenou pohybující se postavou v dohledu) o kabelky s pletením a o jiné osobní věci.

Teddy jako by nevnímal, že někdo stojí u nohou jeho lehátka - a že dokonce vrhá stín na jeho zápisník. Několik lidí v první a v druhé řadě za ním se však dalo snadněji vyrušit. Zvedli

zraky k mladému muži, jak je asi zvedají jedině lidi na lodních lehátkách. Mladý muž však v sobě měl jakousi sebejistotu, která by mu zřejmě vydržela na věky, ovšem za jednoho malého předpokladu - že bude mít aspoň jednu ruku v kapse. „Ahoj!“ řekl Teddymu.

Teddy zvedl oči. „Dobrý den,“ odpověděl. Přivřel zápisník, který se dovřel sám.

„Vadilo by ti, kdybych se na minutku posadil?“ zeptal se mladý muž s přímou bezmeznou srdečností. „Je to něčí lehátko?“

„Tyhle čtyři jsou naše,“ odpověděl Teddy. „Ale naši ještě nevstali.“

Ještě nevstali? Za takového dne?“ odpověděl mladý muž. To už seděl na lehátku po Teddyho pravici. Lehátka byla tak těsně u sebe, že se dotýkali pažemi. „To je svato-krádež,“ řekl. „Vyložená svatokrádež.“ Natáhl nohy, které měl ve stehnech neobyčejně silné, skoro jako by to byla samostatná lidská těla. Na sobě měl téměř kompletní uniformu člověka z Východu, který cestuje lodí; začínala na hlavě trávíkem, končila dole dodělávajícími sportovními polobotkami a mezi tím byl poněkud nestejnorodý stejnokroj. Hnědožluté vlněné ponožky, tmavohnědošedé kalhoty, košile s propnutým límečkem, žádná kravata a sako se vzorkem rybí kosti, které vypadalo, jako by bylo dokonale zestárlo v některém známějším postgraduálním semináři na Yaleu, na Harvardu nebo v Princetonu. „Bože můj, to je ale božský den,“ řekl uznale a zamžoural do slunce. „Já jsem v rukou počasí hotový vosk.“ Zkřížil kotníky silných nohou. „Upřímně řečeno jsem známý tím, že pokládám úplně normální deštivý den za osobní urážku. Takže tohle je pro mě úplná mana.“ Přestože byl tón jeho hlasu v normálním slova smyslu kultivovaný, rozléhal se značně víc, než bylo na místě, jako by se mladý muž dohodl sám se sebou, že všechno, co řekne, bude znít jak náleží - inteligentně, vzdělaně, dokonce zábavně nebo podnětně - ať už uším Teddyho, anebo lidí, kteří sedí o řadu dál, pokud ovšem poslouchají. Podíval se úkosem na Teddyho a usmál se. „Jak je to u tebe s počasím?“ zeptal se. Jeho úsměv nebyl neosobní, ale společenský nebo konverzační a vypovídal, třebaže nepřímě, o jeho „já“. „Taky tě někdy počasí úplně nesmyslně vyhodí z kolejí?“ zeptal se s úsměvem.

„Já ho neberu tak osobně, jestliže jste to myslel takhle,“ odpověděl Teddy.

Mladý muž se zasmál a naklonil hlavu. „To je báječný,“ řekl. „Mimochodem, já jsem Bob Nicholson. Nevím, jestli jsme se k tomu v tělocvičně dostali. Jak se jmenuješ ty, to samozřejmě vím.“

Teddy přesunul váhu na jeden bok a nacpal zápisník do postranní kapsy šortek.

„Pozoroval jsem tě, jak píšeš - támhle seshora,“ vykládal Nicholson ukazuje prstem vzhůru.

„Bože můj. Praco-vals jako zjednaněj.“

Teddy se na něj podíval. „Psal jsem si něco do zápisníku.“

Nicholson s úsměvem přikývl. „Jaké to bylo v Evropě?“ zeptal se konverzačně. „Líbilo se ti tam?“ „Ano, moc, děkuju.“ „Kdes všude byl?“

Teddy zničehonic natáhl ruku a poškrábal se na lýtku. „Ale, to by trvalo moc dlouho, než bych vám vyjmenoval všechna města, protože jsme měli s sebou vůz a najezdili toho spoustu.“ Opřel se zády. „Ovšem já s maminkou jsme byli většinou v Edinburghu ve Skotsku a v Oxfordu v Anglii. Snad jsem vám už v tělocvičně říkal, že si se mnou chtěli na obou univerzitách pohovořit. Hlavně na edinburské.“

„Ne, tos myslím neříkal,“ odpověděl Nicholson. „Uvažoval jsem, jestlis něco takového podnikl. Jak to dopadlo? Vzali si tě na paškál?“

„Prosím?“ zeptal se Teddy.

„Jak to dopadlo? Bylo to zajímavé?“

„Ano, občas. A občas taky ne,“ odpověděl Teddy. „Byli jsme tam trochu moc dlouho. Tatínek chtěl být v New Yorku původně o trošku dřív než touhle lodí. Ale měli za mnou přijet lidi ze Stockholmu ve Švédsku a z Innsbrucku v Rakousku, a tak jsme na ně museli čekat.“

„Tak to chodí vždycky.“

Teddy se poprvé podíval přímo na něj. „Vy jste básník?“ zeptal se.

„Básník?“ opáčil Nicholson. „Bože můj, kdepak. Bohužel. Proč se ptáš?“ „Já nevím. Básníci vždycky berou počasí tak osobně. Vždycky berou emocionálně věci, které emocionální nejsou.“

Nicholson sáhl s úsměvem do kapsy saka a vytáhl cigarety a sirky. „Já myslel, že to je jejich byznys,“ řekl. „Nebo snad nejsou prvním zájmem básníků emoce?“

Teddy ho zřejmě neslyšel nebo neposlouchal. Díval se zamyšleně na nebo nad dva komíny nahoře na sportovní palubě.

Nicholsonovi se podařilo s jistými obtížemi zapálit si cigaretu, protože od severu foukal slabý vítr. Opřel se zády a řekl: „Prý jsi důkladně zamával s celým hejnem -“

„Nic v hlase cikády neprozrazuje, jak brzy cikáda umře!“ řekl zničehonic Teddy. „Po této cestě nejde za tohoto podzimního večera nikdo!“

„Co to je?“ zeptal se s úsměvem Nicholson. „Opakuj to ještě jednou.“

„To jsou dvě japonské básně. Ale ty nejsou samé emoce,“ řekl Teddy. Náhle se naklonil vsedě dopředu, naklonil hlavu doprava a rukou se lehce klepl do pravého ucha. „Mám ještě pořád v uchu po včerejší hodině plavání vodu,“ řekl. Znovu se párkrát klepl do ucha, pak se opřel zády a položil obě ruce na opěradla. Bylo to samozřejmě normální lehátko pro dospělého člověka, takže v něm vypadal vyloženě malý, ale zároveň dokonale uvolněný, dokonce vyrovnaný.

„Prý jsi s tím hejnem školometů v Bostonu důkladně zamával,“ řekl Nicholson a podíval se na Teddyho. „Při tom posledním diškursu. Více méně s celým Leidekkero-vým výzkumným ústavem, jak jsem vyrozuměl. Mám dojem, že jsem ti už vykládal, že jsem dlouze besedoval s Alem Babcockem loni v červnu. Vlastně ještě tentýž večer, co jsem slyšel tvůj pásek.“

„Ano, to jste mi říkal.“

„Prý z tebe byli hodně zmatení," naléhal Nicholson. „Podle toho, co mi říkal Al, jste měli pozdě večer úmorný malý potlach - mám dojem, že tentýž večer, cos natočil ten pásek." Zatáhl z cigarety. „Usoudil jsem z toho, žeš prones pár drobných předpovědí, které s těmi chlapy důkladně zamávaly. Je to tak?" „Já bych moc rád věděl, proč lidi pokládají emoce za tak důležité," řekl Teddy. „Moje maminka a tatínek mají dojem, že člověk není lidskej, když nepokládá spoustu věcí za hrozně smutné nebo hrozně mrzuté nebo hrozně - aby se tak řeklo - hrozně nespravedlivé. Tatínek je strašně emotivní, i když čte noviny. Má dojem, že já jsem nelidskej."

Nicholson odklepl stranou popel z cigarety. „Takže ty nemáš žádné emoce?" zeptal se.

Teddy chvíli uvažoval, pak odpověděl: „Jestli mám, tak se nepamatuju, že bych se podle nich kdy choval," řekl. „Nechápu, k čemu jsou dobré."

„Přece miluješ Boha, ne?" zeptal se Nicholson přehnaně tiše. „To je přece tvá silná stránka, aby se tak řeklo! Podle toho, co jsem slyšel z toho pásku, a podle toho, co mi Al Babock -" „Jistěže Ho miluju. Ale nemiluju Ho přecitlivěle. Bůh nikdy neřek, že Ho někdo musí milovat přecitlivěle," odpověděl Teddy. „Kdybych já byl Bůh, tak bych jistě nechtěl, aby mě lidi milovali přecitlivěle. Na to není spolehnutí."

„Ale miluješ přece svoje rodiče, ne?"

„Ano, miluju - moc," řekl Teddy. „Ale vy chcete, abych toho slova užíval tak, aby znamenalo, co znamená podle vás - to je vidět."

„No dobře. A v jakém smyslu ho chceš užívat ty?"

Teddy přemýšlel. „Víte, co znamená slovo afinita?" zeptal se Nicholsona a obrátil se k němu.

„Tak zhruba," odpověděl suše Nicholson.

„Váže mě k nim velká afinita. Tím chci říct, že jsou to moji rodiče a že jsme všichni částí vzájemné harmonie a tak," odpověděl Teddy. „Chci, aby se jim vedlo dobře, pokud jsou naživu, protože jsou rádi, když se jim vede dobře... Ale oni mě, ani Booper - to je moje sestra - v tomto smyslu nemilují. Chci říct, že nás nedokážou milovat takový, jaký jsme. Zřejmě nás nedokážou milovat, pokud nás nemůžou neustále trochu měnit. Milujou své důvody, proč nás milují, skoro stejně jako nás, a většinou víc. Ale to není ono." Znova se obrátil k Nicholsonovi a poposedl o kousíček víc kupředu. „Prosím vás, nemáte hodinky?" zeptal se. „Mám v půl jedenáctý hodinu plavání."

„Máš čas," odpověděl Nicholson, dřív než se podíval na své náramkové hodinky. Pak si odhrnul manžetu. „Je teprve deset a deset minut," dodal.

„Děkuju vám," řekl Teddy a opřel se dozadu. „Můžeme si dopřát ještě deset minut rozhovoru."

Nicholson přehodil nohu přes okraj lehátka na zem, naklonil se kupředu a zašlápl zbytek cigarety. „Pokud jsem to pochopil," řekl a opřel se dozadu, „tak jsi velkým zastáncem védské teorie převtělování."

„To není teorie, je to stejně tak -“

„No dobře," řekl Nicholson honem. Usmál se a mírně pozvedl dlaně v jakémisi ironickém žehnajícím gestu. „O to se nebudeme prozatím přít. Nech mě domluvit." Znova *zkřížil* silné natažené nohy. „Jak jsem usoudil, tak jsi došel pomocí meditace k určitému poznání, které tě do jisté míry přesvědčilo, že jsi při svém posledním převtělení byl svatý muž v Indii, který však víceméně odpadl od milosti -“

„Svatý muž jsem nebyl," odpověděl Teddy. „Byl jsem jenom člověk, který se dostával duchovně na docela slušnou výši."

„No dobře - ať už to bylo jak bylo," řekl Nicholson. „Ale tady jde o to, že máš pocit, že jsi při svém posledním vtělení před konečným osvícením víceméně odpadl od milosti. Je to tak nebo -" „ Je," odpověděl Teddy. „Setkal jsem se s jednou paní, a abych tak řek, přerušil meditaci." Sundal ruce z opěradel a strčil je pod stehna, jako by si je chtěl ohřát. „Tak jako tak bych na sebe byl musel vzít jiné tělo a vrátit se na zem - já chci říct, že i kdybych se byl s tou paní nesetkal, nebyl jsem duchovně tak daleko, abych mohl umřít a mohl se odebrat přímo k Bráhmovi a už nikdy se nevrátit na zem. Ale kdybych se byl nesetkal s tou paní, nebyl bych se musel převtělit do Američana. Já chci říct, že v Americe je strašně těžký meditoval a žít duchovním životem. Když se o to člověk pokouší, pokládají ho lidi za nějakou zrůdu. Tatínek mě v určitém směru pokládá za zrůdu. A maminka - víte, maminka si myslí, že mi to nedělá dobře, když pořád přemýšlím o Bohu. Myslí, že mi to škodí na zdraví."

Nicholson se na něj zkoumavě díval. „Mám dojem, žes na tom posledním pásku prohlásil, že tvůj první mystický *zážitek* se datuje z doby, kdy ti bylo šest let? Je to tak?"

„Bylo mi šest let, kdy jsem poznal, že všechno je Bůh a kdy mi nad tím vstaly vlasy na hlavě a podobně," odpověděl Teddy. „Pamatuju se, že to bylo v neděli. Moje sestra byla v té době ještě malinká holčička a pila právě mlíko, a já najednou poznal, že ona je Bůh a že to mlíko je taky Bůh. Já chci říct, že vlastně nedělala nic jiného, než že lila Boha do Boha, jestli chápete, co tím chci říct."

Nicholson neodpověděl.

„Ale dostat se poměrně často z ohraničených dimenzí jsem dokázal, už když mi byly čtyři," pokračoval Teddy, jako by se dodatečně rozpomněl. „Ne natrvalo nebo tak, ale poměrně často."

Nicholson přikývl. „Vážně?" řekl. „Dokázal?"

„Ano," odpověděl Teddy. „To bylo na tom pásku... Nebo to možná bylo na tom, co jsem natočil loni v dubnu. Nevím to jistě."

Nicholson si vyndal znova cigarety, ale nespouštěl Teddyho z očí. „Jak se člověk dostane z ohraničených dimenzí?" zeptal se a krátce se zasmál. „Já chci říct, že například kus dřeva je kus dřeva, abychom začli s úplně jednoduchými věcmi. Má délku, šířku -"

„Nemá. Právě v tom se mýlíte," namítl Teddy. „Každý si myslí, že všechno někde prostě přestává. Ale nepřestává. To jsem se právě snažil vysvětlit profesorovi Peetovi." Zavrtěl se a vytáhl si kapesník, který byl přímo urážkou pro oči - něco šedivého, zmuchlaného - a vysmrkal se. „Že věci někde přestávají se zdá proto, poněvadž většina lidí se nedovede na věci jinak dívat," řekl. „Ale to neznamená, že opravdu přestávají." Odložil kapesník a podíval se na Nicholsona. „Zvedl byste na chvíli ruku, prosím vás?" požádal ho. „Ruku? Proč?" „Prostě ji zvedněte. Zvedněte ji na vteřinku." Nicholson zvedl paži asi tři nebo pět centimetrů nad opěradlo. „Tuhle?" zeptal se.

Teddy přikývl. „Jak tomu říkáte?" zeptal se. „Jak to myslíš? To je moje paže. To je paže." „A jak to víte?" zeptal se Teddy. „Vy víte, že se tomu říká paže, ale jak víte, že to je paže? Máte nějaký důkaz, že je to paže?"

Nicholson vytáhl z balíčku cigaretu a zapálil si. „Upřímně řečeno, tohle podle mě ošklivě *zavání* sofisti-kou," řekl a vyfoukl kouř. „Je to paže, protože to je paže, prokristapána. Předně se jí musí nějak říkat, aby se rozlišila od ostatních věcí. Já jen, že člověk nemůže prostě -"

„To je jenom logika," odpověděl Teddy nevzrušeně.

„Cože to je?" zeptal se Nicholson poněkud příliš zdvořile.

„Logika. Dal jste mi prostě normální, inteligentní odpověď," řekl Teddy. „Já jsem se vám snažil pomoci. Vy jste se mě zeptal, jak se dostanu, když chci, z ohraničených dimenzí. Při tom samozřejmě nepoužívám logiky. Logika je první věc, které se člověk musí zbavit."

Nicholson si sundal prsty z jazyku kousek tabáku.

„*Znáte* Adama?" zeptal se ho Teddy.

„Koho jestli znám?"

„Adama. Toho z Bible."

Nicholson se usmál. „Osobně ne," odpověděl ironicky.

Teddy *zaváhal*. „Nezlobte se na mě," řekl. „Položil jste mi otázku, a tak jsem -" „Já se na tebe nezlobím, propánaboha."

„Tak dobře," řekl Teddy. Seděl opřený na lehátku, ale hlavu měl otočenou k Nicholsonovi. „Víte o tom, jak Adam snědl v ráji jablko, o kterém se mluví v Bibli?" zeptal se. „Víte, co bylo v tom jablku? Logika. Logika, racionalita. To je všechno, nic víc. Takže - a tohle tvrdím já - ho člověk musí vyzvracet, jestliže chce vidět věci, jaké skutečně jsou. Já chci říct, že když to člověk vyzvrací, tak už mu nedělají *žádné* potíže kusy dřeva a tak. Nebude se mu v jednom kuse zdát, že všechno někde přestává. A pozná, co je jeho paže doopravdy, když ho to bude zajímat. Víte, co tím chci říct? Rozumíte mi?"

„Rozumím," odpověděl Nicholson poněkud stroze.

„Potíž je v tom," pokračoval Teddy, „že většina lidí nechce vidět věci takové, jaké skutečně jsou. Nechtějí dokonce přestat pořád se rodit a umírat. Chtějí prostě nová a nová těla, místo

aby se zastavili a zůstali u Boha, kde je to opravdu hezké." Zauvažoval. „V životě jsem neviděl takový houf pojídačů jablek," řekl. Zavrtěl hlavou.

V tom okamžiku se před Teddym a Nicholsonem zastavil stevard v bílé kazajce, který obcházel svůj rajón, a zeptal se jich, jestli by nechtěli ranní bujón. Nicholson na otázku vůbec neodpověděl. Teddy řekl: „Nechci, děku-ju." A stevard šel dál.

„Jestli se ti o tom nechce mluvit, tak nemusíš," řekl Nicholson náhle a poněkud příkře. Oklepal si popel z cigarety. „Ale je to pravda, žeš řek celému Leidekkerovu výzkumnému týmu - Waltonovi, Peetovi, Parsenovi, Samu-elsovi a celému tomu houfu - kdy, kde a jak umřou? Je to pravda nebo ne? Jestli se ti o tom nechce mluvit, tak nemusíš, ale ty zvěsti po Bostonu -"

„Ne, to pravda není," řekl důrazně Teddy. „Řek jsem jim, kde a kdy by měli být strašně opatrní, a řek jsem jim určité věci, které by měli možná udělat... Ale něco takového jsem neřek. Neřek jsem, že něco je neodvratné, to ne." Znovu si vytáhl kapesník a vysmrkal se. Nicholson se na něj díval a čekal. „A profesorovi Peetovi jsem vůbec nic takového neřek. Předně nepatřil k těm, co se mnou žertovali a kladli mi hromady otázek. Já jen, že jsem profesorovi Peetovi řek jedině to, že by po lednu měl nechat profesorování - víc nic." Teddy se opřel dozadu a chvíli mlčel. „Všichni ostatní profesoři mě vlastně ke všemu, co jsem jim řek, donutili. To bylo, až když jsme skončili interview a nahrávali ten pásek. Bylo už pozdě, všichni seděli a seděli, koukali a byli samý špás."

„Takže jsi například neřek Waltonovi nebo Larsenovi, kdy nebo kde je nakonec zastihne smrt?" naléhal Nicholson.

„Ne. Neřek," odpověděl Teddy rozhodně. „Nic takového bych jim neřek, ale oni o tom pořád mluvili. Začal s tím v podstatě profesor Walton. Povídal, že by si opravdu přál vědět, kdy umře, poněvadž by pak aspoň věděl, co má udělat a do čeho se nemá pouštět a jak má nejlíp využít času a tak. A po něm to opakovali ostatní... A tak jsem jim sem tam něco řek." Nicholson neodpověděl.

„Neřek jsem jim, kdy vlastně umřou, to jsou úplně falešné zvěsti," pokračoval Teddy. „Moh jsem jim to říct, ale věděl jsem, že si to v hloubi srdce vlastně nepřejou vědět. Já chci říct, že jsem věděl, že sice učí náboženství, filozofii a tak, ale přesto se hrozně bojí umřít." Teddy chvíli seděl nebo spíš ležel mlčky. „Je to taková hloupost," pokračoval. „Stačí v okamžiku smrti vystřelit ze svého těla. Jemine, vždyť tohle udělal každý už mnohotisíckrát. Jenom proto, že se na to nepamatujou, ještě neznamená, že to neudělali. Je to úplná hloupost."

„Možná. Možná," řekl Nicholson. „Ale zůstává tu logický fakt, že ať je člověk sebeinteligentnější -" „Je to úplná hloupost," opakoval Teddy. „Například já mám za pět minut hodinu plavání. Třeba sejdu dolů k bazénu a nebude v něm voda. Třeba je dneska den, kdy se voda mění nebo něco. Ale třeba se stane to, že půjdu až ke kraji, poněvadž se budu chtít například podívat na dno, a moje sestra ke mně přistoupí a strčí mě tam. Já si

třeba rozrazím lebku a bude na místě po mně." Teddy se podíval na Nicholsona. „To všechno se může stát," řekl.

„Mé sestře je teprve šest, v mnoha svých předešlých životech nebyla lidskou bytostí a nemá mě moc ráda. Takže by se to mohlo docela dobře stát. Ale co by na tom bylo tak tragického? Jako čeho se je tady co bát? Stalo by se se mnou jenom to, co se má stát, víc nic, ne?"

Nicholson mírně odfrkl. „Z tvého stanoviska by to možná tragédie nebyla, ale určitě by to bylo smutné pro tvého tatínka a maminku," řekl. „Uvážils to vůbec?"

„Ano, samozřejmě, že uvážil," odpověděl Teddy. „Ale to je jenom proto, že mají pro všechno, co se stane, jméno a berou to emotivně." Ruce měl strčené pod stehna. V tomhle okamžiku je vytáhl, položil paže na opěradla lehátka a podíval se na Nicholsona. „Znáte Svena? Toho člověka, co se stará o tělocvičnu?" zeptal se. Čekal, až Nicholson přikývl. „Víte, kdyby se dnes v noci Svenovi zdálo, že mu umřel pes, tak by se mu moc a moc ošklivě spalo, protože má toho psa moc rád. Ale až by se ráno probudil, bylo by všechno v pořádku. Věděl by, že to byl jenom sen."

Nicholson přikývl. „Co tím chceš přesně říct?"

„Tím chci říct, že kdyby ten pes skutečně umřel, bylo by to úplně totéž. Jenomže by to Sven nevěděl. Jako že by se probudil, teprve až by umřel i on."

Nicholson se tvářil indiferentně a pravou rukou si pomalu, rozkošnický třel týl. Jeho levá ruka, spočívající nehybně na opěradle, mezi prsty nezapálenou cigaretu, se zdála v jasné sluneční záři podivně bílá a neživá.

Teddy najednou vstal. „Už musím bohužel skutečně jít," řekl. Opatrně si sedl na nastavenou část lehátka, obličejem k Nicholsonovi, a zastrkal si tričko. „Mám jednu a půl minuty na to, abych došel na hodinu plavání," řekl. „Je to až dole na palubě E."

„Smím se zeptat, proč jsi řek profesorovi Peetovi, že by měl po Novém roce přestat učit?" zeptal se Nicholson poněkud zhurta. „Ptám se proto, že Boba Peeta znám." Teddy si přitáhl pásek z krokodýlí kůže. „Jenom proto, že je to velmi duchovní typ a že právě teď učí spousty věcí, které mu neprospívají, pokud se chce duchovně dostat na nějakou výši. Příliš ho to rozptyluje. Má načas, aby všechno pustil z hlavy, a ne aby toho tam cpal ještě víc. Kdyby chtěl, tak by se moh už v tomhle životě zbavit velkého kusu jablka. Jde mu moc dobře meditace." Teddy vstal. „Už abych šel. Nechci přijít moc pozdě."

Nicholson k němu zvedl pohled a neodvracel ho - čímž Teddyho zadržel. „Co bys udělal, kdybys moh změnit školský systém?" zeptal se nejistě. „Už jsi o tom někdy přemýšlel?" „Já už vážně musím jít," odpověděl Teddy. „Odpověz mi ještě aspoň na tu jednu otázku," řekl Nicholson. „Pedagogika, to je moje - je to můj učební obor. Proto se taky ptám."

„No... Já nevím tak docela jistě, co bych udělal," odpověděl Teddy. „Ale vím jistě to, že bych nezačínal s tím, s čím škola obvykle začíná." Složil paže na prsou a zauvažoval. „Asi bych ze všeho nejdřív prostě shromáždil děti a ukázal jim, jak mají meditoval. Snažil bych se jim

ukázat, jak přijít na to, kdo jsou, nejenom jak se jmenujou a podobně. Předtím bych je asi měl k tomu, aby se vyprázdnily ze všeho, co jim rodiče a ostatní kdy napovídali. Já myslím, že i kdyby jim rodiče řekli jenom to, že je slon velikej, tak bych je měl k tomu, aby to ze sebe vyndaly. Slon je velikej, jedině když stojí vedle něčeho jiného - například vedle psa nebo nějaké paní." Teddy ještě okamžik přemýšlel. „Já bych jim ani nevykládal, že má slon chobot. Možná, že bych jim slona ukázal, kdybych měl nějakého po ruce, ale nechal bych je k němu jenom přijít, aby o něm nevěděly o nic víc, než ví slon o nich. Totéž bych udělal s trávou a s ostatníma věcmi. Neříkal bych jim ani to, že je tráva zelená. Barvy jsou jenom jména. Já jen jako, že když jim člověk řekne, že je tráva zelená, tak pak začnou čekat, že tráva bude vypadat tak a tak - po jejich - místo nějak jinak, což může být stejně správné a možná mnohem lepší... Já nevím. Já bych je měl k tomu, aby do posledního kousku vyzvracely jablko, z kterého je jejich rodiče a ostatní přinutili si ukousnout."

„Není tady nebezpečí, že bys vychoval generaci malých nevědomců?"

„Proč? Nebyly by o nic míň nevědomé, než je slon. Nebo pták. Nebo strom," řekl Teddy.

„Jenom proto, že je něco takové a takové, místo aby se jen tak a tak chovalo, ještě neznamená, že to je nevědomé."

„Ne?"

„Ne!" odpověděl Teddy. „Kromě toho, kdyby se chtěly učit všechno to ostatní - jména, barvy a podobně - tak by mohly, kdyby se jim později, až budou starší, chtělo. Ale rád bych, aby začínaly s tím, že se budou dívat na věci ze všech stran, nejen jak se na ně dívají všichni ostatní pojídači jablek - to tím chci říct." Popošel k Nicholsonovi a natáhl k němu seshora ruku. „Já už musím jít. Čestný slovo. Moc mě těšilo."

Ještě vteřinku - sedni si na minutku," řekl Nicholson. „Napadlo tě někdy, že bys moh pracovat v nějakém výzkumu, až vyrosteš? V lékařském výzkumu nebo v něčem? Připadá mi, že se svým mozkem bys mohl jednou -"

Teddy odpověděl, ale nesedl si. „Kdysi mě to napadlo, ale to už je tolik let," řekl. „Mluvil jsem se spoustou doktorů." Zavrtěl hlavou. „To by mě moc nezajímalo. Doktoři zůstávají moc na povrchu věcí. Věčně mluví o buňkách a tak."

„Ale? Ty nepřipisuješ žádnou důležitost struktuře buněk?"

„Ale ano, připisuju. Jenže doktoři mluví o buňkách, jako by buňky měly nekonečnou důležitost samy o sobě. Jako by ani nepatřily člověku, který je má." Shrnul si rukou vlasy z čela. „Svoje tělo jsem si vyrost sám," řekl. „Nikdo jiný to za mě neudělal. A když jsem si ho vyrost, tak jsem zřejmě věděl, jak ho růst. Aspoň podvědomě. Třeba jsem někdy v několika posledních statisících let pozbyl vědomě znalosti, jak ho růst, ale tu znalost pořád mám, protože ji - jak je vidět - používám... Aby se to všechno - já chci říct ta vědomá znalost - úplně vrátilo, to by dalo moc meditování a vyndávání jablek, člověk by to ale dokázal, kdyby chtěl. Kdyby se dostatečně otevřel." Najednou natáhl ruku a uchopil Nicholsonovu pravici,

kteřá ležela na opěradle. Srdečně ji stiskl a řekl: „Sbohem, já už musím jít.“ A tentokrát se Nicholsonovi nepodařilo ho zadržet, protože Teddy rychle vykročil do uličky.

Po jeho odchodu seděl Nicholson pár minut bez hnutí, ruce na opěradlech lehátka, mezi prsty levé ruky ještě pořád nezapálenou cigaretu. Posléze zvedl pravou ruku a udělal pohyb, jako by se chtěl přesvědčit, že má ještě pořád rozepnutý knoflíček u límce. Pak si cigaretu zapálil, ale zůstal sedět.

Dokouřil cigaretu až do konce, přehodil prudce nohu přes stranu lehátka, zašlápl cigaretu, vstal a velice rychle prošel uličkou.

Seběhl po schodišti na promenádní palubu na přídi. Ale nezastavil se tam a pokračoval rychlým krokem na hlavní palubu. Pak sešel na palubu A. Pak na palubu B. Pak na palubu C. Pak na palubu D.

Na palubě D přídní schodiště končilo a Nicholson se na okamžik zastavil, neboť zřejmě nevěděl, kudy dál. Vtom však spatřil někoho, kdo vypadal, že by mu mohl poradit. V polovině chodby seděla v křesle před chodbičkou ke kuchyním stevardka, která četla nějaký časopis a kouřila. Nicholson došel k ní, stručně se jí zeptal, poděkoval, popošel o pár kroků k přídi a otevřel těžké, kovové dveře s nápisem „K bazénu“. Vedly k úzkému schodišti bez koberce.

Byl právě za polovinou schodiště, když uslyšel pronikavý vytrvalý křik - který bez vší pochyby vydávalo nějaké malé dítě ženského pohlaví. Silně se rozléhal, jako by se odrážel od okachlíčkových stěn.

J. D. Salinger
DEVĚT POVÍDEK

Z anglického originálu *Nine Stories*
(A Signet Book, The New American Library, 1962)
přeložili Luba a Rudolf Pellarovi

Vydalo nakladatelství ERM
Podlipného 17, Praha 8
jato svou 5. publikaci
Redaktorka Eva Slámová
Sazbu 7. písma Garamond provedlo studio SAGGA

Vydání druhé, v ERM první, revidované
(revizi překladu provedli Luba a Rudolf Pellarovi)
Vytiskl TOMOS, Krakovská 25, Praha I